

DEWAN UNDANGAN NEGERI SARAWAK

LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Dan
Pengurusan Kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi
Negeri Sarawak
Tahun 2011

LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Dan
Pengurusan Kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi

NEGERI SARAWAK

Tahun 2011

Kandungan

KANDUNGAN

PERKARA	MUKA SURAT
KATA PENDAHULUAN	vii
INTISARI LAPORAN	xi
BAHAGIAN I - PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI SARAWAK BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2011	
Pendahuluan	3
Objektif Dan Metodologi Pengauditan	4
Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Sarawak Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2011	4
BAHAGIAN II - ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI	
Prestasi Kewangan	7
Kedudukan Kewangan Kerajaan Negeri	7
Wang Tunai	8
Pelaburan	10
Akaun Hasil Disatukan	11
Akaun Pinjaman Disatukan	20
Akaun Amanah Disatukan	21
Penerimaan Dan Pembayaran Wang Tunai	37
Akaun Memorandum	38
Rumusan Dan Syor Audit	50
BAHAGIAN III - RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI	
Kemajuan Pelaksanaan Rancangan Malaysia Kesepuluh	53
Pakej Rangsangan Ekonomi	56
Peruntukan RM1 Bilion	57
Rumusan	58
BAHAGIAN IV - PENCAPAIAN PENGURUSAN KEWANGAN KEMENTERIAN/JABATAN/AGENSI NEGERI	
Latar Belakang	61
Penambahbaikan Pengurusan Kewangan Oleh Kementerian/Jabatan/ Agensi Negeri	61

PERKARA	MUKA SURAT
Pengurusan Kewangan Berdasarkan Indeks Akauntabiliti	63
Objektif Pengauditan	63
Skop Dan Metodologi Pengauditan	64
Kawalan Utama	64
Penemuan Audit	76
Syor Audit	88
Pemeriksaan Audit Mengejut	89
Pendahuluan	89
Penyelewengan Wang Awam	90
Penemuan Audit	90
Syor Audit	94
BAHAGIAN V - PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI	
Pendahuluan	97
Pengauditan Penyata Kewangan	97
Kedudukan Penyerahan Penyata Kewangan	98
Pengesahan Penyata Kewangan	100
Pembentangan Penyata Kewangan	100
Prestasi Kewangan	101
Syor Audit	117
BAHAGIAN VI - PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI	
Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri	121
Mesyuarat Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri	121
PENUTUP	125
LAMPIRAN	
I Sijil Ketua Audit Negara	129
II Kenyataan Setiausaha Kewangan Negeri Sarawak Dan Akauntan Negeri Sarawak	130
III Lembaran Imbangan	131
IV Penyata Penerimaan Dan Pembayaran Wang Tunai	132
V Penyata Akaun Memorandum	133
VI Penyata Hasil Dan Perbelanjaan	134
VII Nota Kepada Akaun Awam	135

Kata Pendahuluan

KATA PENDAHULUAN

1. Perkara 106 dan 107 Perlembagaan Persekutuan dan Akta Audit 1957 menghendaki Ketua Audit Negara mengaudit Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan mengemukakan Laporan mengenainya kepada Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong dan Tuan Yang Terutama Yang di-Pertua Negeri Sarawak. Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong akan menitahkan supaya Laporan itu dibentangkan di Parlimen manakala Tuan Yang Terutama Yang di-Pertua Negeri Sarawak mengarahkan untuk dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Sarawak. Bagi memenuhi tanggungjawab ini, Jabatan Audit Negara telah menjalankan 2 kaedah pengauditan seperti berikut:

1.1. Pengauditan Penyata Kewangan – Pengauditan ini bertujuan untuk memberi pendapat sama ada Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Sarawak bagi tahun berkenaan menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan mengenainya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini. Pengauditan ini juga dibuat terhadap Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri, Pihak Berkuasa Tempatan dan Majlis Agama Islam.

1.2. Pengauditan Pengurusan Kewangan – Pengauditan ini bertujuan untuk menilai sama ada pengurusan kewangan di Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri dilaksanakan mengikut undang-undang dan peraturan kewangan. Jabatan Audit Negara telah memperkenalkan Indeks Akauntabiliti (AI) pada tahun 2007 dan tahun 2011 adalah tahun kelima pelaksanaannya. AI diwujudkan bertujuan untuk membuat penilaian secara objektif terhadap pengauditan pengurusan kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri bagi mengukur dan menambah baik kawalan pengurusan kewangan yang cemerlang. AI diberi penarafan berdasarkan kepada tahap pematuhan terhadap peraturan-peraturan kewangan berhubung dengan kawalan pengurusan, bajet, terimaan, perbelanjaan, kumpulan wang amanah/akaun amanah/deposit, aset dan stor, pinjaman, pelaburan dan penyediaan Penyata Kewangan. Dengan pelaksanaan AI ini, ia boleh membantu mewujudkan budaya kerja berasaskan amalan terbaik. Selain itu, budaya “**membetulkan yang biasa dan membiasakan yang betul**” bukan sahaja dapat mempertingkatkan kecemerlangan pengurusan kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri malah aspek integriti, keutuhan dan akauntabiliti yang ditekankan oleh Kerajaan akan dapat dicapai.

2. Laporan saya mengenai Penyata Kewangan Tahun 2011 disediakan hasil daripada pengauditan yang dijalankan di beberapa Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri Sarawak sepanjang tahun 2011. Bagi tujuan pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2011, pengauditan terhadap sistem perakaunan dan dokumen yang berkaitan dengan pembayaran dan terimaan telah dijalankan di Jabatan Perbendaharaan Negeri.

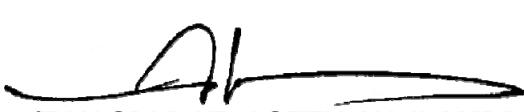
3. Laporan saya mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Dan Pengurusan Kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri Sarawak Tahun 2011 mengandungi perkara berikut:

- Bahagian I** - Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Sarawak Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2011
- Bahagian II** - Analisis Kewangan Kerajaan Negeri
- Bahagian III** - Rancangan Pembangunan Kerajaan Negeri
- Bahagian IV** - Pencapaian Pengurusan Kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri
- Bahagian V** - Penyerahan, Pengesahan, Pembentangan Penyata Kewangan Dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri
- Bahagian VI** - Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara Dan Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri

4. Di samping memenuhi kehendak perundangan, saya berharap Laporan ini dapat dijadikan sebagai salah satu asas untuk memperbaiki segala kelemahan dan meningkatkan lagi tahap pengurusan wang awam. Ini penting untuk menjamin setiap Ringgit Malaysia yang dipungut dan dibelanjakan akan dapat menyumbang kepada pembangunan dan keselesaan hidup rakyat.

5. Pada pendapat saya, pencapaian kewangan Kerajaan Negeri adalah sangat baik dan tahap pengurusan kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri Sarawak boleh ditingkatkan lagi. Selain itu, saya juga ingin menggesa Kerajaan Negeri supaya memantapkan Pengurusan Kewangan di peringkat Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri khususnya dalam aspek pengurusan aset dan inventori sebagai persediaan awal ke arah dasar Kerajaan Persekutuan melaksanakan **Perakaunan Terakru** bermula tahun 2015. Pelaksanaan dasar Perakaunan Terakru ini menghendaki nilai semua aset kerajaan sama ada aset alih, tak alih dan aset hidup ditunjukkan sepenuhnya dalam Penyata Kewangan Kerajaan Persekutuan/Negeri.

6. Saya ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada semua pegawai Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri Sarawak yang telah memberikan kerjasama kepada pegawai saya sepanjang pengauditan dijalankan. Saya juga ingin melahirkan penghargaan dan terima kasih kepada pegawai saya yang telah berusaha gigih serta memberikan sepenuh komitmen untuk menyiapkan Laporan ini.

(TAN SRI DATO' SETIA HAJI AMBRIN BIN BUANG)

Ketua Audit Negara

Malaysia

Putrajaya

22 Jun 2012

Intisari Laporan

**BAHAGIAN I - PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI SARAWAK
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2011**

1. Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Sarawak bagi tahun berakhir 31 Disember 2011 telah disahkan. Dokumen sokongan bagi mengesahkan semua angka telah disediakan dengan sewajarnya. Rekod perakaunannya juga diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini. Secara keseluruhannya, Penyata Kewangan tersebut menunjukkan gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Kerajaan Negeri pada akhir tahun 2011.

BAHAGIAN II - ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

2. Secara keseluruhannya, analisis Audit mendapati kedudukan kewangan Kerajaan Negeri adalah sangat baik. Baki terkumpul Kumpulan Wang Disatukan pada akhir tahun 2011 adalah RM18.46 bilion, meningkat sejumlah RM2.75 bilion berbanding RM15.71 bilion pada akhir tahun 2010. Pada tahun 2011 Kerajaan Negeri mencatatkan surplus sejumlah RM2.60 bilion berbanding RM2.22 bilion pada tahun 2010. Kutipan hasil juga meningkat sejumlah RM1.02 bilion atau 18.2% menjadi RM6.63 bilion berbanding RM5.61 bilion pada tahun 2010. Perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri pada keseluruhannya juga meningkat sejumlah RM635.02 juta atau 18.7% iaitu daripada RM3.39 bilion pada tahun 2010 kepada RM4.02 bilion pada tahun 2011. Baki Pinjaman Boleh Dituntut meningkat sejumlah RM31.80 juta atau 1.4% daripada RM2.30 bilion pada tahun 2010 kepada RM2.34 bilion pada tahun 2011. Tuggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut turut meningkat sejumlah RM82.40 juta atau 18.2% daripada RM483.58 juta pada tahun 2010 kepada RM565.98 juta pada tahun 2011. Pelaburan saham meningkat RM116.06 juta atau 3% pada tahun 2011 dan pulangan pelaburan saham juga meningkat sejumlah RM390.56 juta kepada RM2.03 bilion pada tahun 2011 berbanding RM1.64 bilion pada tahun 2010. Jumlah hutang awam meningkat sejumlah RM120.77 juta atau 5.7% menjadi RM2.22 bilion berbanding RM2.10 bilion pada tahun 2010. Tiada tuggakan hutang awam oleh Kerajaan Negeri pada tahun 2011 kerana Kerajaan Negeri berupaya menjelaskan hutang awam termasuk faedah mengikut jadual bayaran balik pinjaman.

BAHAGIAN III - RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

3. Prestasi bagi pelaksanaan projek di bawah RMKe-10 sehingga akhir tahun 2011 adalah memuaskan di mana RM2.70 bilion atau 74.4% daripada RM3.63 bilion telah dibelanjakan dan 9 atau 3.6% daripada 249 projek yang dirancang siap dilaksanakan. Pencapaian pelaksanaan projek di bawah Pakej Rangsangan Ekonomi adalah baik di mana sehingga akhir tahun 2011, RM269.57 juta daripada RM300 juta atau 89.9% telah dibelanjakan dan 447 atau 95.7% daripada 467 keseluruhan projek siap dilaksanakan.

Pencapaian projek di bawah Peruntukan RM1 Bilion adalah memuaskan kerana sehingga akhir tahun 2011, RM766.01 juta atau 76.6% daripada RM1 Bilion telah dibelanjakan dan 180 atau 88.2% daripada 209 projek siap dilaksanakan.

BAHAGIAN IV - PENCAPAIAN PENGURUSAN KEWANGAN KEMENTERIAN/JABATAN/AGENSI NEGERI

4. Pencapaian Pengurusan Kewangan Kementerian/Jabatan/Agenzi Negeri Sarawak pada tahun 2011 secara keseluruhannya adalah baik. Pada tahun 2011, Jabatan Audit Negara telah menjalankan pengauditan pengurusan kewangan terhadap 40 Kementerian/Jabatan/Agenzi Negeri Sarawak berbanding 31 Jabatan/Agenzi Negeri pada tahun 2010. Hasil pengauditan pada tahun 2011 mendapat 6 Kementerian/Jabatan/Agenzi Negeri diberikan penarafan pada tahap pencapaian sangat baik, 32 Kementerian/Jabatan/Agenzi Negeri berada pada tahap baik dan 2 Jabatan/Agenzi Negeri diberikan penarafan pada tahap memuaskan.

BAHAGIAN V - PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

5. Pada keseluruhannya, penyerahan dan penyediaan Penyata Kewangan Tahun 2011 bagi 23 Badan Berkanun Negeri (BBN), 25 Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dan Majlis Islam Sarawak (MIS) setakat 30 April 2012 adalah lebih baik berbanding tahun 2010. Dua PBT telah mengemukakan permohonan lanjutan tempoh penyerahan Penyata Kewangan Tahun 2011 kepada Kementerian Kerajaan Tempatan Dan Pembangunan Komuniti dan Jabatan Ketua Menteri selaras dengan Peraturan 38, *The Local Authorities Financial Regulations, 1997*. Bagi BBN, hanya Lembaga Kemajuan Bintulu memohon lanjutan tempoh penyerahan Penyata Kewangan Tahun 2011 daripada Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri selaras dengan Seksyen 5 (1) Ordinan Badan-badan Berkanun (Prosedur Kewangan Dan Perakaunan) 1995. Semua BBN, PBT dan MIS telah menyerah Penyata Kewangan Tahun 2010 untuk diaudit dan disahkan sebelum 30 September 2011 melainkan Lembaga Pembangunan Koridor Wilayah (Januari 2012) dan Lembaga Kemajuan Bintulu (Mac 2012). Bagi Penyata Kewangan Tahun 2010, satu BBN iaitu Perbadanan Pembangunan Perumahan Sarawak dan 3 PBT iaitu Majlis Daerah Dalat Dan Mukah, Simunjan dan Lawas telah diberi Sijil Berteguran. Setakat 22 Jun 2012, semua Penyata Kewangan Tahun 2010 PBT telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri (DUN) manakala 2 Penyata Kewangan Tahun 2010 BBN dan satu Penyata Kewangan Tahun 2009 BBN belum dibentangkan. Pada keseluruhannya, kedudukan kewangan tahun 2010 bagi BBN adalah memuaskan berbanding tahun 2009. Pada akhir tahun 2010, lebihan pendapatan terkumpul atau keuntungan terkumpul BBN meningkat sejumlah RM390.87 juta atau 20.7%, lebihan jumlah aset meningkat sejumlah RM562.26 juta atau 11%, lebihan pendapatan tahun semasa meningkat sejumlah RM113.78 juta atau 162.1% dan aset bersih semasa juga meningkat sejumlah RM468.53 juta atau 24.2% berbanding tahun 2009. Pada 31 Disember 2010, sebanyak 35 anak syarikat BBN yang aktif telah mendapat keuntungan terkumpul secara

keseluruhannya berjumlah RM575.31 juta dan 23 anak syarikat BBN telah menunjukkan kerugian terkumpul secara keseluruhan berjumlah RM198.43 juta. Pada keseluruhannya, PBT mencatatkan surplus sejumlah RM46.97 juta pada tahun 2010. Tunggakan cukai taksiran telah menurun sebanyak RM0.43 juta atau 0.6% daripada sejumlah RM68.92 juta pada tahun 2009 menjadi sejumlah RM68.49 juta pada tahun 2010.

**BAHAGIAN VI - PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN
MESUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM
NEGERI**

6. Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Dan Pengurusan Kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri Sarawak Tahun 2010 dan Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Aktiviti Kementerian/Jabatan/Agensi Dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Sarawak Tahun 2010 telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada 14 November 2011. Mesyuarat Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri Sarawak telah diadakan pada 24 hingga 25 Julai 2012 untuk membincangkan Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2010.

Bahagian I

Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Sarawak Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2011

**PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI SARAWAK
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2011**

1. PENDAHULUAN

1.1. Seksyen 16(1) Akta Tatacara Kewangan, 1957 menghendaki Pihak Berkuasa Kewangan Negeri menyediakan Penyata Kewangan secepat mungkin selepas penutupan akaun bagi tahun berkenaan. Penyata tersebut hendaklah dikemukakan kepada Ketua Audit Negara untuk pengauditan sebelum 31 Julai tahun berikutnya seperti mana diperuntukkan di bawah Seksyen 9 Akta Audit, 1957.

1.2. Selaras dengan peruntukan undang-undang tersebut, Pegawai Kewangan Negeri telah mengemukakan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Sarawak bagi tahun berakhir 31 Disember 2011 kepada Jabatan Audit Negara pada **15 Mac 2012**. Penyata tersebut melaporkan semua urus niaga kewangan asas tunai bagi tahun 2011 yang berkaitan dengan sumber dan penggunaan wang awam. Penyata tersebut mengandungi Lembaran Imbangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Akaun Memorandum dan Nota Kepada Akaun.

1.3. Lembaran Imbangan menunjukkan jumlah wang tunai dan pelaburan yang dipegang bagi ketiga-tiga Akaun Kumpulan Wang Disatukan iaitu Akaun Hasil Disatukan, Akaun Amanah Disatukan dan Akaun Pinjaman Disatukan. Selaras dengan asas perakaunan tunai ubahsuai yang diguna pakai oleh Kerajaan Negeri Sarawak, hanya pelaburan yang dipegang bagi maksud amanah tertentu dilaporkan dalam Lembaran Imbangan manakala pelaburan lain dilaporkan dalam Penyata Akaun Memorandum.

1.4. Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai menunjukkan penerimaan dan pembayaran bagi tahun 2011. Penerimaan adalah terdiri daripada hasil, pinjaman, terimaan modal dan terimaan lain seperti amanah dan deposit. Pembayaran pula adalah untuk membiayai perbelanjaan mengurus, pembangunan, modal dan bayaran balik pinjaman.

1.5. Penyata Akaun Memorandum adalah akaun yang menunjukkan kedudukan aset dan tanggungan Kerajaan Negeri yang tidak ditunjukkan dalam Lembaran Imbangan. Aset Kerajaan Negeri merangkumi Pelaburan dan Pinjaman Boleh Dituntut manakala tanggungan Kerajaan Negeri pula terdiri daripada Hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan.

1.6. Nota Kepada Akaun menunjukkan dasar perakaunan, nota penjelasan serta maklumat lain yang perlu didedahkan.

1.7. Jabatan Akauntan Negara telah mengeluarkan Piawaian Perakaunan Kerajaan Disemak (PPK2) pada Disember 2010 yang menetapkan dasar serta asas perseimbahan penyata kewangan tahunan yang perlu dipatuhi oleh Kerajaan Negeri bagi penyediaan

Penyata Kewangan Tahun 2011. Walau bagaimanapun, Jabatan Akauntan Negara belum memanjangkan penguatkuasaan PPK2 untuk Jabatan Perbendaharaan Negeri Sarawak. Oleh yang demikian Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Sarawak Tahun 2011 belum disediakan mengikut kehendak PPK2 disemak 2010.

2. OBJEKTIF DAN METODOLOGI PENGAUDITAN

2.1. Pengauditan terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2011 adalah untuk memberi pendapat sama ada penyata itu menggambarkan kedudukan kewangan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

2.2. Pengauditan interim merangkumi semakan terhadap sistem perakaunan dan dokumen dijalankan secara berterusan sepanjang tahun 2011. Teguran Audit mengenainya telah dibangkitkan melalui pemerhatian Audit dengan pihak Perbendaharaan Negeri dan Kementerian/Jabatan.

3. PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2011

3.1. Pengauditan Penyata Kewangan telah dilaksanakan mengikut Akta Audit 1957 dan berpandukan Piawaian Pengauditan yang diluluskan. Akta dan Piawaian tersebut menghendaki pengauditan dirancang dan dilaksanakan bagi mendapat kepastian yang munasabah sama ada Penyata Kewangan adalah bebas daripada kesilapan dan ketinggalan yang ketara. Pengauditan Penyata Kewangan termasuk memeriksa rekod secara semak uji, menyemak bukti yang menyokong angka dan memastikan penzahiran yang mencukupi dalam persembahan Penyata Kewangan.

3.2. Pada pendapat Audit, Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Sarawak pada keseluruhannya menunjukkan gambaran yang benar dan saksama tentang kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Sarawak bagi tahun berakhir 31 Disember 2011 dan rekod perakaunannya telah diselenggara dengan teratur dan kemas kini. Sijil Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang disertakan bersama dengan Kenyataan Setiausaha Kewangan Negeri Dan Akauntan Negeri; Lembaran Imbangan; Penyata Penerimaan Dan Pembayaran Wang Tunai; Penyata Akaun Memorandum; Penyata Hasil Dan Perbelanjaan; dan Nota Kepada Akaun adalah seperti di **Lampiran I** hingga **Lampiran VII**.

Bahagian II

Analisis Kewangan Kerajaan Negeri

BAHAGIAN II

ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

4. PRESTASI KEWANGAN

Jabatan Audit Negara di samping mengesahkan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Sarawak Tahun 2011, juga membuat analisis terhadap data kewangan bagi menilai prestasi kewangan Kerajaan Negeri. Analisis berkaitan meliputi Penyata Wang Tunai, Penyata Pelaburan, Penyata Akaun Hasil Disatukan, Penyata Akaun Pinjaman Disatukan, Penyata Akaun Amanah Disatukan dan Penyata Akaun Memorandum.

4.1. KEDUDUKAN KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

4.1.1. Berdasarkan Lembaran Imbangan, baki Kumpulan Wang Disatukan pada akhir tahun 2011 adalah RM18.46 bilion. Jumlah tersebut terdiri daripada wang tunai RM33.10 juta dan pelaburan RM18.43 bilion. Kedudukan baki Kumpulan Wang Disatukan pada akhir tahun 2010 dan 2011 adalah seperti di **Jadual 4.1**.

Jadual 4.1
Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Bagi Tahun 2011 Berbanding 2010

Bil.	Butiran	Tahun		Perubahan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Akaun Hasil Disatukan	9,853.25	12,456.20	2,602.95	26.4
2.	Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:	5,853.31	6,004.15	150.84	2.6
	a. Kumpulan Wang Amanah				
	i. Kumpulan Wang Pembangunan	2,975.60	3,183.78	208.17	7.0
	ii. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	1,800.86	1,804.58	3.72	0.2
	iii. Kumpulan Wang Amanah Awam	267.61	239.75	-27.86	-10.4
	b. Deposit	505.07	612.52	107.45	21.3
	c. Akaun Kena Bayar	304.16	163.52	-140.64	-46.2
3.	Akaun Pinjaman Disatukan	0.00	0.00	0.00	0.00
Jumlah		15,706.56	18,460.35	2,753.79	17.5

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

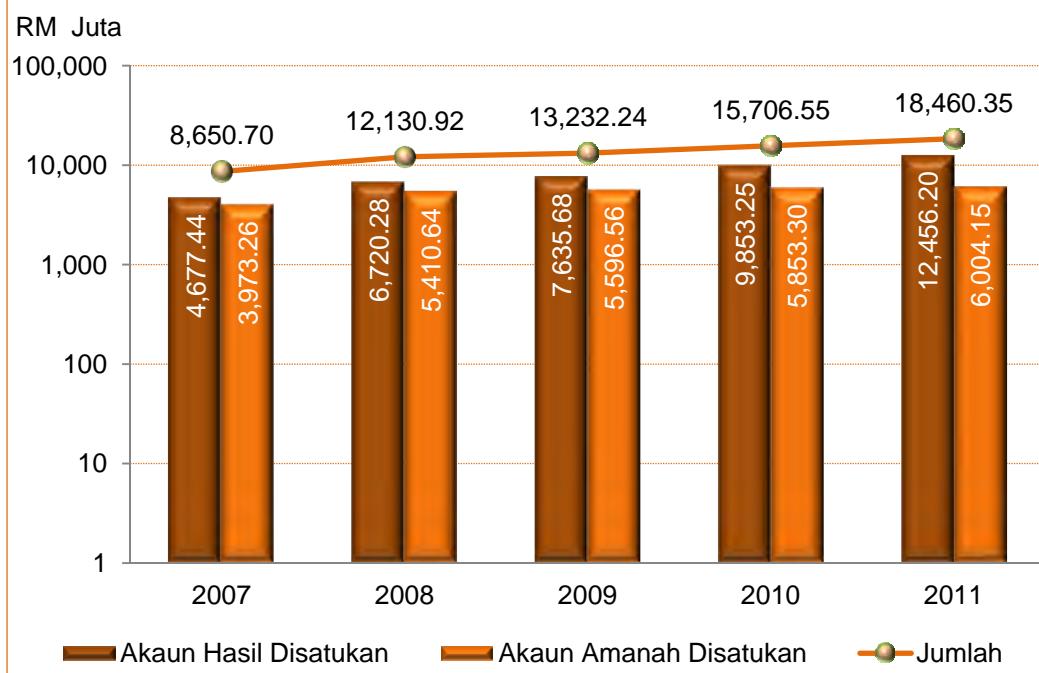
4.1.2. Analisis Audit mendapati, baki Kumpulan Wang Disatukan Kerajaan Negeri bertambah RM2.75 bilion iaitu daripada RM15.71 bilion pada tahun 2010 menjadi RM18.46 bilion pada tahun 2011. Peningkatan ini disumbangkan dari surplus Akaun Hasil Disatukan berjumlah RM2.60 bilion dan lebihan dari Akaun Amanah Disatukan berjumlah RM150.85 juta. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan bagi tahun 2007 hingga 2011 adalah seperti di **Jadual 4.2** dan **Carta 4.1**. Kedudukan tahun 2011 adalah yang tertinggi dalam tempoh 5 tahun.

Jadual 4.2
Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Bagi Tahun 2007 Hingga 2011

Bil.	Butiran	Tahun				
		2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)
1.	Akaun Hasil Disatukan	4,677.44	6,720.28	7,635.68	9,853.25	12,456.20
2.	Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:	3,973.26	5,410.64	5,596.56	5,853.30	6,004.15
	a. Kumpulan Wang Amanah					
i.	<i>Kumpulan Wang Pembangunan</i>	1,977.49	2,911.85	2,876.36	2,975.60	3,183.78
ii.	<i>Kumpulan Wang Amanah Kerajaan</i>	1,225.03	1,702.86	2,022.45	1,800.86	1,804.58
iii.	<i>Kumpulan Wang Amanah Awam</i>	229.98	230.63	250.43	267.61	239.75
b.	Deposit	262.66	286.62	235.76	505.07	612.52
c.	Akaun Kena Bayar	278.10	278.68	211.56	304.16	163.52
3.	Akaun Pinjaman Disatukan	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Jumlah		8,650.70	12,130.92	13,232.24	15,706.55	18,460.35

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

Carta 4.1
Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Bagi Tahun 2007 Hingga 2011

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.2. WANG TUNAI

4.2.1. Wang tunai merupakan sebahagian daripada aset Kerajaan Negeri yang ditunjukkan dalam Lembaran Imbang. Wang tunai terdiri daripada Wang Tunai Dalam Bank, Wang Tunai Dalam Perjalanan dan Wang Tunai Dalam Tangan. Wang Tunai Dalam Bank adalah baki wang tunai di dalam akaun semasa yang diuruskan oleh Ibu Pejabat Perpendaharaan Negeri, 11 Pejabat Perpendaharaan Bahagian dan 2 agen di London. Wang Tunai Dalam Perjalanan pula adalah wang tunai yang diterima dan telah dikeluarkan resit penerimaannya

tetapi belum dibankkan serta wang tunai dalam bank yang belum diambil kira dalam buku tunai pada atau sebelum 31 Disember tahun semasa. Wang Tunai Dalam Tangan pula terdiri daripada baki tunai di 24 Pejabat Perbendaharaan Kecil pada 31 Disember 2011 dan Panjar Wang Runcit yang diberi kepada 40 Pemegang Panjar di Jabatan Negeri. Kedudukan baki wang tunai bagi tahun 2010 dan 2011 adalah seperti di **Jadual 4.3**.

Jadual 4.3
Baki Wang Tunai Bagi Tahun 2010 Dan 2011

Bil.	Butiran	Tahun		Perubahan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Wang Tunai Dalam Tangan	0.55	0.68	0.13	23.6
2.	Wang Tunai Dalam Perjalanan	13.14	9.53	-3.61	-27.5
3.	Wang Tunai Dalam Bank	90.97	22.89	-68.08	-74.8
	Jumlah	104.66	33.10	-71.56	-68.4

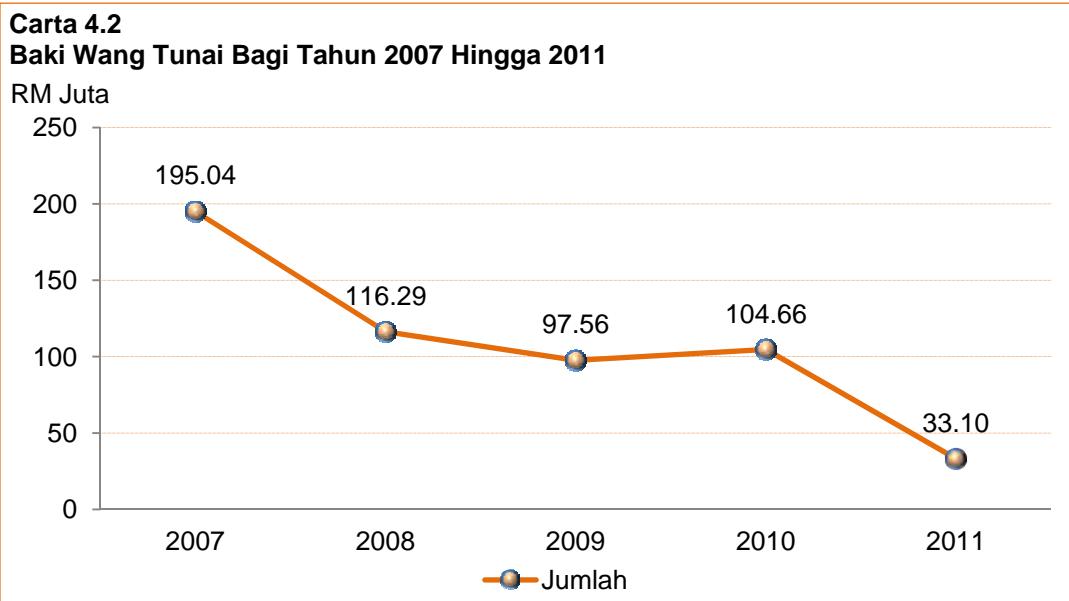
Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.2.2. Analisis Audit mendapati baki wang tunai menunjukkan penurunan RM71.56 juta atau 68.4% iaitu daripada RM104.66 juta pada tahun 2010 kepada RM33.10 juta pada tahun 2011. Baki Wang Tunai Dalam Bank menunjukkan kuantum penurunan tertinggi iaitu RM68.08 juta atau 74.8% berbanding tahun sebelumnya. Baki Wang Tunai Dalam Perjalanan menurun RM3.61 juta atau 27.5% berbanding tahun 2010 manakala baki Wang Tunai Dalam Tangan meningkat RM0.13 juta atau 23.6% pada tahun 2011 berbanding tahun 2010. Pada keseluruhannya, penurunan baki Wang Tunai pada akhir tahun 2011 adalah disebabkan lebihan Wang Tunai digunakan bagi tujuan pelaburan dalam simpanan tetap di institusi kewangan yang diluluskan. Kedudukan baki wang tunai Kerajaan Negeri Sarawak bagi tahun 2007 hingga 2011 adalah seperti di **Jadual 4.4** dan **Carta 4.2**. Baki Wang Tunai pada akhir tahun 2011 adalah yang terendah dalam tempoh 5 tahun.

Jadual 4.4
Baki Wang Tunai Bagi Tahun 2007 Hingga 2011

Bil.	Butiran	Tahun				
		2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)
1.	Wang Tunai Dalam Tangan	0.73	0.58	0.81	0.55	0.68
2.	Wang Tunai Dalam Perjalanan	10.74	-2.12	12.15	13.14	9.53
3.	Wang Tunai Dalam Bank	183.57	117.83	84.60	90.97	22.89
	Jumlah	195.04	116.29	97.56	104.66	33.10

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.3. PELABURAN

4.3.1. Seksyen 8 Akta Tatacara Kewangan 1957 menyatakan Kerajaan Negeri dibenarkan membuat pelaburan di bank, institusi kewangan dan syarikat sekiranya mempunyai lebihan wang. Pelaburan ini ditunjukkan di Lembaran Imbangan. Ianya terdiri daripada Pelaburan Am dan Pelaburan Kumpulan Wang Amanah. Pelaburan Am adalah semua pelaburan yang dibuat daripada lebihan Kumpulan Wang Disatukan. Pelaburan Kumpulan Wang Amanah pula adalah pelaburan yang dibuat daripada Kumpulan Wang Amanah selaras dengan Seksyen 9 dan 10, Akta Tatacara Kewangan 1957 serta peraturan yang berkuat kuasa.

4.3.2. Kedudukan pelaburan menunjukkan peningkatan RM2.83 bilion atau 18.1% daripada RM15.60 bilion pada akhir tahun 2010 menjadi RM18.43 bilion pada akhir tahun 2011. Pulangan pelaburan meningkat RM29.92 juta atau 6.9% berbanding RM435.07 juta pada tahun 2010 menjadi RM464.99 juta pada tahun 2011. Peningkatan pulangan pelaburan ini disebabkan pertambahan jumlah pelaburan dan peningkatan purata kadar faedah iaitu daripada 3.25% pada tahun 2010 kepada 3.63% pada tahun 2011. Analisis perbandingan pelaburan Kerajaan Negeri bagi tahun 2010 dan 2011 adalah seperti di **Jadual 4.5**.

Jadual 4.5
Pelaburan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2011 Berbanding 2010

Bil.	Pelaburan	Tahun		Perubahan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pelaburan Am				
	a. Simpanan Tetap	15,067.40	18,039.50	2,972.10	19.7
2.	Pelaburan Kumpulan Wang Amanah				
	a. Simpanan Tetap	358.00	221.89	-136.11	-38.0
Jumlah		15,601.90	18,427.25	2,825.35	18.1

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.3.3. Analisis perbandingan kedudukan pelaburan menunjukkan peningkatan berterusan pelaburan setiap tahun bagi tahun 2007 hingga 2011 seperti di **Jadual 4.6** dan **Carta 4.3**. Kedudukan pelaburan Kerajaan Negeri pada tahun 2011 adalah yang tertinggi dalam tempoh 5 tahun.

Jadual 4.6

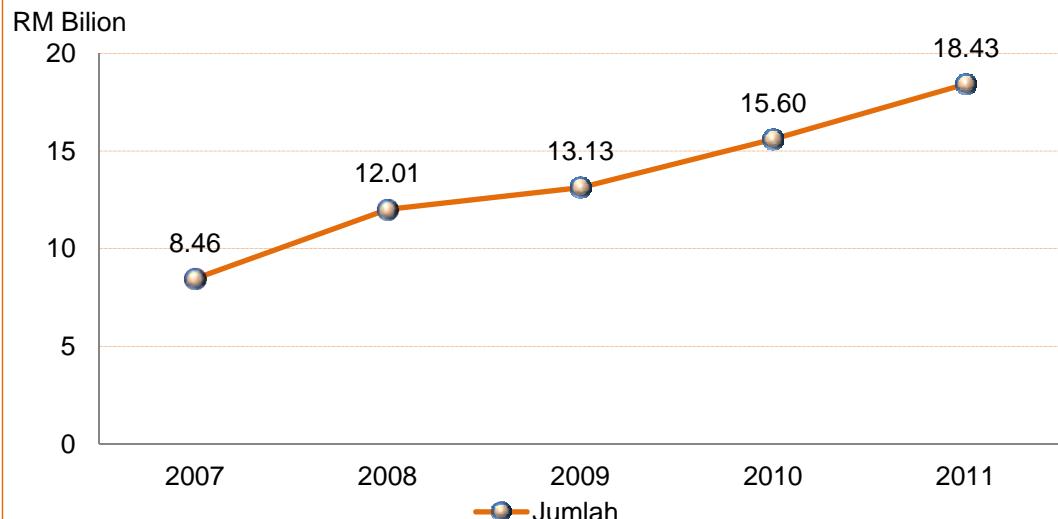
Pelaburan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2007 Hingga 2011

Bil.	Butiran	Tahun				
		2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)
1.	Pelaburan Am	8,240.50	10,870.50	12,231.50	15,118.17	18,092.30
2.	Pelaburan Kumpulan Wang Amanah	215.16	1,144.13	903.17	483.73	334.95
	Jumlah	8,455.66	12,014.63	13,134.67	15,601.90	18,427.25

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

Carta 4.3

Pelaburan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2007 Hingga 2011

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.4. AKAUN HASIL DISATUKAN

Akaun Hasil Disatukan merekod semua urus niaga penerimaan hasil dan perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri. Akaun ini ditubuhkan mengikut Perkara 97 dan 98 Perlembagaan Persekutuan dan Seksyen 7(a), Akta Tatacara Kewangan 1957. Kerajaan Negeri telah mengakhiri tahun kewangan 2011 dengan surplus berjumlah RM2.60 bilion berbanding RM2.22 bilion pada akhir tahun 2010. Surplus ini berpunca daripada penerimaan hasil melebihi perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri.

4.4.1. Hasil

Hasil Kerajaan Negeri terdiri daripada Hasil Cukai, Hasil Bukan Cukai, Terimaan Bukan Hasil serta Pemberian Kerajaan Persekutuan Dan Bayaran Balik. Hasil Cukai ialah hasil yang dikutip berasaskan perundangan yang diluluskan oleh Parlimen atau Dewan Undangan

Negeri. Hasil Bukan Cukai ialah hasil yang dikutip bagi perkhidmatan yang disediakan oleh Kerajaan untuk rakyat. Terimaan Bukan Hasil pula ialah kutipan yang bukan berdasarkan mana-mana akta atau perundangan. Pemberian Kerajaan Persekutuan Dan Bayaran Balik merupakan pemberian, caruman dan pulangan balik perbelanjaan yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan. Kerajaan Negeri menganggarkan RM4.14 bilion kutipan hasil pada tahun 2011. Pada keseluruhannya, hasil yang dikutip oleh Kerajaan Negeri pada tahun 2011 adalah berjumlah RM6.63 bilion meningkat RM1.02 bilion atau 18.2% berbanding RM5.61 bilion pada tahun 2010. Pada tahun 2011, semua butiran hasil menunjukkan peningkatan antara RM3.37 juta hingga RM905.57 juta atau 7.9% hingga 25.9% seperti di **Jadual 4.7**.

Jadual 4.7
Pungutan Hasil Negeri Pada Tahun 2011 Berbanding 2010

Kategori Hasil	Tahun		Perubahan	
	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Hasil Cukai	1,160.12	1,252.25	92.13	7.9
Hasil Bukan Cukai	4,331.71	5,237.28	905.57	20.9
Terimaan Bukan Hasil	13.03	16.40	3.37	25.9
Pemberian Kerajaan Persekutuan Dan Bayaran Balik	101.88	121.21	19.33	19.0
Jumlah	5,606.74	6,627.14	1,020.40	18.2

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.4.1.1. Peningkatan Dan Penurunan Hasil Ketara

Analisis Audit mendapati 67 butiran hasil meningkat RM1.10 bilion manakala 59 butiran hasil menunjukkan penurunan RM0.08 bilion dan 3 butiran hasil tidak berubah. Hasil Bukan Cukai menunjukkan kuantum peningkatan paling ketara yang menyumbang kepada peningkatan hasil secara keseluruhan berjumlah RM905.57 juta atau 20.9%. Peningkatan dan penurunan hasil yang ketara pada tahun 2011 berbanding tahun 2010 adalah seperti di **Jadual 4.8**. Analisis Audit mendapati, peningkatan hasil didorong oleh pertambahan dalam keluaran dan kenaikan harga komoditi seperti petroleum, gas dan minyak sawit mentah manakala hasil yang menurun adalah berpunca daripada penurunan dalam pengeluaran hasil hutan.

Jadual 4.8
Peningkatan Dan Penurunan Hasil Yang Ketara Bagi Tahun 2011 Berbanding 2010

Butiran Hasil	Tahun		Perubahan		Punca
	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
Dividen	1,644.96	2,034.73	389.77	23.7	Kenaikan pendapatan dividen dalam tahun 2011 disebabkan oleh peningkatan dividen yang dibayar oleh syarikat-syarikat minyak dan gas.
Pampasan Gantian Hak Ke Atas Minyak	899.20	1,096.50	197.30	21.9	Purata pengeluaran minyak meningkat kepada 72.62 juta mmbbls tahun 2011 berbanding 69.57 juta mmbbls tahun 2010. Harga purata minyak juga meningkat daripada USD80.78 kepada USD94.37.

Butiran Hasil	Tahun		Perubahan		Punca
	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
Cukai Jualan Negeri – Minyak Sawit Mentah	250.82	395.18	144.36	57.6	Peningkatan disebabkan oleh pertambahan pengeluaran minyak sawit mentah daripada 2.43 juta tan metrik tahun 2010 kepada 2.91 juta tan metrik tahun 2011. Harga pasaran minyak sawit meningkat daripada RM2,600.54/tan kepada RM3,288/tan tahun 2011. Selain itu, terdapat pertambahan 3 buah syarikat yang berdaftar di bawah Ordinan Cukai Jualan Negeri, 1998 dalam tahun 2011
Bayaran Dari Perkhidmatan Jabatan Kerja Raya	0.73	125.69	124.96	17,117.8	Peningkatan disebabkan pertambahan jumlah projek dikendalikan oleh JKR. Pada tahun 2011 JKR mengendalikan 336 projek dengan jumlah bayaran perkhidmatan RM133.88 juta. Selain itu, JKR juga menerima RM57.29 juta bayaran perkhidmatan tahun 2010 Januari 2011.
Pampasan Gantian Hak Ke Atas Gas	830.81	953.48	122.67	14.8	Purata pengeluaran gas meningkat kepada 1,611.44 juta mmbtu pada tahun 2011 berbanding 1,521.47 juta mmbtu pada tahun 2010. Harga purata gas meningkat daripada USD3.41 kepada USD3.70.
Royalti Hutan	669.44	625.45	-43.99	-6.6	Pengeluaran hasil hutan menurun daripada 10.15 juta m ³ pada tahun 2010 kepada 9.61 juta m ³ pada tahun 2011.
Tarif Perindustrian Kayu-Kayan Sarawak	13.17	9.63	-3.54	-26.9	Penurunan kutipan tarif perindustrian kayu-kayan Sarawak disebabkan penurunan dalam pengeluaran hasil hutan.
Permit Hutan	11.95	9.45	-2.50	-20.9	Penurunan ini berpunca daripada kawasan NCR dan kawasan Petronas Gas Pipeline dikeluarkan dari kawasan License for Planted Forest (LPF) dan terdapat kawasan LPF yang telah bertukar status kepada Timber License.
Premium Kayu Kayan Bukit	10.85	8.63	-2.22	-20.5	Penurunan pengeluaran hasil hutan menyumbang kepada penurunan kutipan premium kayu-kayan bukit.

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak, Jabatan Hutan Sarawak, Jabatan Kerja Raya dan Pejabat Setiausaha Kewangan Negeri

Nota: mmbbls – Million Barrels of Oil, mmbtu – Million British Thermal Units

4.4.1.2. Trend Pungutan Hasil

Analisis trend mendapati hasil Kerajaan Negeri mencatatkan peningkatan pada tahun 2008 iaitu daripada RM4.06 bilion pada tahun 2007 kepada RM6.46 bilion pada tahun 2008. Pada tahun 2009 hasil Kerajaan Negeri menurun RM1.90 bilion berbanding tahun 2008 menjadi RM4.56 bilion. Bagaimanapun, pada tahun 2010 dan 2011, hasil Kerajaan Negeri kembali meningkat masing-masing RM1.05 bilion dan RM1.02 bilion kepada RM5.61 bilion dan RM6.63 bilion. Kutipan hasil bagi tahun 2011 adalah yang tertinggi dalam tempoh 5 tahun. Analisis perbandingan Pungutan Hasil Kerajaan Negeri bagi tahun 2007 hingga 2011 adalah seperti di **Jadual 4.9** dan **Carta 4.4**.

Jadual 4.9**Trend Pungutan Hasil Bagi Tempoh Tahun 2007 Hingga 2011**

Kategori Hasil	Tahun				
	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)
Hasil Cukai	993.81	1,071.85	807.88	1,160.12	1,252.25
Hasil Bukan Cukai	2,950.77	5,245.97	3,642.38	4,331.71	5,237.28
Terimaan Bukan Hasil	16.10	21.60	10.35	13.03	16.40
Pemberian Kerajaan Persekutuan Dan Bayaran Balik	94.69	121.31	102.67	101.88	121.21
Jumlah	4,055.37	6,460.73	4,563.28	5,606.74	6,627.14

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

Carta 4.4**Trend Pungutan Hasil Bagi Tempoh Tahun 2007 Hingga 2011**

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.4.1.3. Penyumbang Utama Hasil

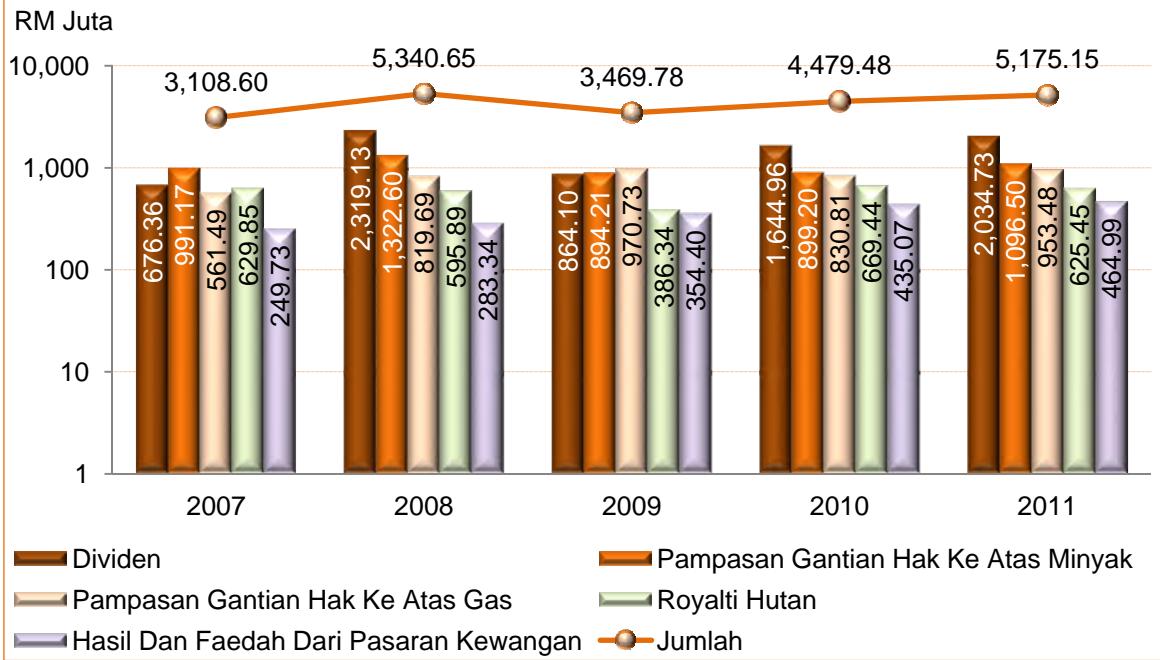
Penyumbang utama hasil Kerajaan Negeri bagi tempoh 5 tahun terdiri daripada Hasil Dividen, Pampasan Gantian Hak Ke Atas Minyak, Pampasan Gantian Hak Ke Atas Gas, Royalti Hutan serta Hasil Dan Faedah Dari Pasaran Kewangan adalah seperti di **Jadual 4.10** dan **Carta 4.5**. Butiran hasil ini telah menyumbang RM5.18 bilion atau 78.1% daripada jumlah keseluruhan kutipan hasil tahun 2011 iaitu RM6.63 bilion.

Jadual 4.10
Penyumbang Utama Hasil Kerajaan Negeri Bagi Tempoh Tahun 2007 Hingga 2011

Butiran Hasil	Tahun				
	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)
Hasil Bukan Cukai					
Dividen	676.36	2,319.13	864.10	1,644.96	2,034.73
Pampasan Gantian Hak Ke Atas Minyak	991.17	1,322.60	894.21	899.20	1,096.50
Pampasan Gantian Hak Ke Atas Gas	561.49	819.69	970.73	830.81	953.48
Royalti Hutan	629.85	595.89	386.34	669.44	625.45
Hasil Dan Faedah Dari Pasaran Kewangan	249.73	283.34	354.40	435.07	464.99
Jumlah	3,108.60	5,340.65	3,469.78	4,479.48	5,175.15

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

Carta 4.5
Penyumbang Utama Hasil Kerajaan Negeri Bagi Tempoh Tahun 2007 Hingga 2011

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.4.2. Perbelanjaan Mengurus

4.4.2.1. Hasil Kerajaan Negeri merupakan sumber utama yang digunakan bagi tujuan perbelanjaan mengurus dan pembangunan. Perbelanjaan Mengurus terdiri daripada Maksud Tanggungan dan Bekalan. Bagi Maksud Tanggungan, perbelanjaan dikenakan ke atas Kumpulan Wang Disatukan termasuk bayaran pence, ganjaran, pampasan dan pembayaran hutang negeri. Maksud Bekalan ialah perbelanjaan seperti emolumen, semua kenaan kepada peruntukan belanjawan bagi perolehan barang-barang dan perkhidmatan, bayaran pindahan seperti caruman kepada Kumpulan Wang Pembangunan serta wang yang diperuntukkan kepada Badan-Badan Berkanun dan Pihak Berkuasa Tempatan melalui pemberian atau pinjaman. Pada tahun 2011, perbelanjaan

mengurus sebenar Kerajaan Negeri adalah RM4.02 bilion iaitu melebihi anggaran yang berjumlah RM3.99 bilion. Lebihan perbelanjaan telah didahulukan daripada Dana Kontingensi dan juga telah diluluskan semasa persidangan Dewan Undangan Negeri pada bulan Mei 2012.

4.4.2.2. Perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri pada keseluruhannya meningkat RM635.02 juta atau 18.7% iaitu daripada RM3.39 bilion pada tahun 2010 kepada RM4.02 bilion pada tahun 2011. Jumlah tersebut termasuk caruman kepada Kumpulan Wang Berkanun RM2.58 bilion yang meningkat RM475 juta berbanding RM2.10 bilion pada tahun 2010. Analisis Audit mendapati semua kategori perbelanjaan menunjukkan peningkatan antara RM2.83 juta hingga RM484.70 juta atau 4.9% hingga 23%. Perbelanjaan lain menunjukkan kuantum peningkatan tertinggi iaitu RM484.70 juta atau 23% diikuti Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap yang meningkat RM71.38 juta atau 22.9%. Butiran adalah seperti di **Jadual 4.11**.

Jadual 4.11
Perbelanjaan Mengurus Pada Tahun 2010 Dan 2011

Bil.	Maksud Perbelanjaan	Tahun		Perubahan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Emolumen	480.77	504.46	23.69	4.9
2.	Perkhidmatan Dan Bekalan	473.29	525.71	52.42	11.1
3.	Aset	18.78	21.61	2.83	15.1
4.	Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap	311.23	382.61	71.38	22.9
5.	Perbelanjaan Lain	2,105.10	2,589.80	484.70	23.0
Jumlah		3,389.17	4,024.19	635.02	18.7

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

a. Peningkatan Dan Penurunan Perbelanjaan Mengurus

Antara butiran perbelanjaan yang menunjukkan peningkatan dan penurunan ketara pada tahun 2011 berbanding tahun 2010 adalah seperti di **Jadual 4.12**.

Jadual 4.12
Peningkatan/Penurunan Perbelanjaan Yang Ketara Bagi Tahun 2011 Berbanding 2010

Bil.	Butiran Perbelanjaan	Tahun		Perubahan		Punca
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
1.	Faedah –faedah Kewangan Yang Lain	19.69	32.45	12.76	64.8	Peningkatan bayaran bonus sebulan gaji pada tahun 2011 berbanding pemberian bantuan kewangan RM1,000 pada tahun 2010.
2.	Perkhidmatan Iktisas dan Perkhidmatan Lain Yang Dibeli dan Hospitaliti	161.42	187.66	26.24	16.3	Pertambahan dalam pengajuran program oleh Kementerian dan Jabatan pada tahun 2011.
3.	Pulangan Balik dan Hapus Kira	0.17	8.48	8.31	4,888.2	Peningkatan permintaan Jabatan Tanah & Survei untuk bayaran balik premium.

Bil.	Butiran Perbelanjaan	Tahun		Perubahan		Punca
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
4.	Geran	232.37	228.28	-4.09	-1.8	Penurunan peruntukan geran kepada Agensi Kerajaan, Badan Berkanun, Badan Bukan Kerajaan dan individu bagi tujuan bantuan serta kebajikan.

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

b. Trend Perbelanjaan Mengurus

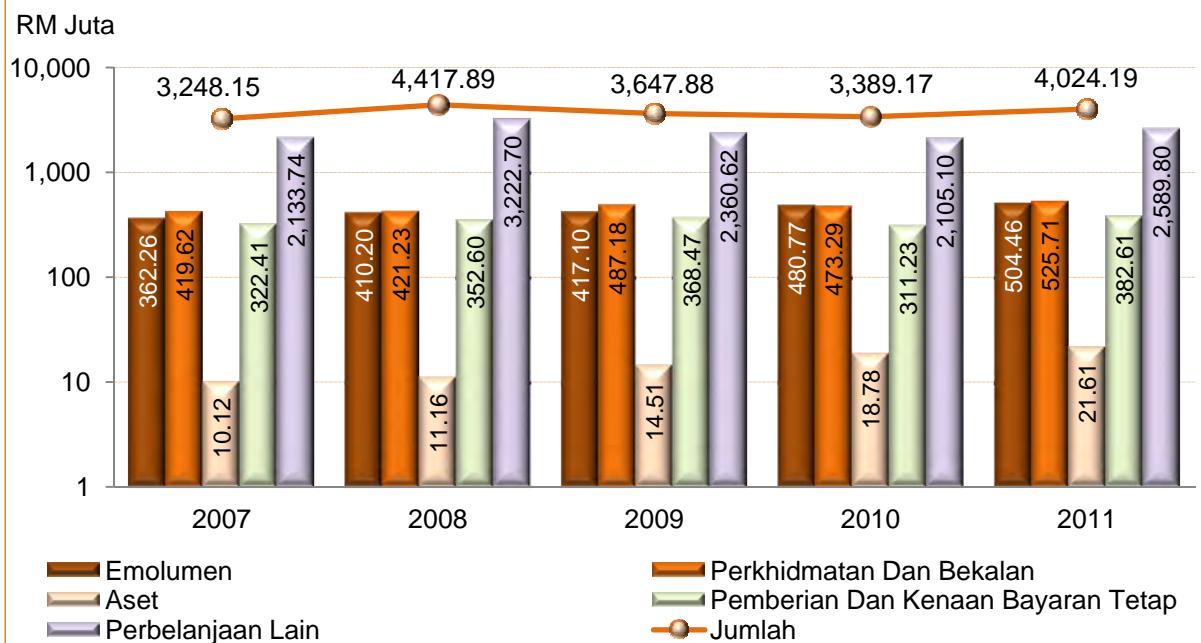
Kedudukan perbelanjaan mengurus dalam tempoh 5 tahun adalah seperti di **Jadual 4.13** dan **Carta 4.6**. Perbelanjaan mengurus bagi tahun 2011 adalah yang ke 2 tertinggi dalam tempoh 5 tahun.

Jadual 4.13
Perbelanjaan Mengurus Bagi Tempoh Tahun 2007 Hingga 2011

Bil.	Maksud Perbelanjaan	Tahun				
		2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)
1.	Emolumen	362.26	410.20	417.10	480.77	504.46
2.	Perkhidmatan Dan Bekalan	419.62	421.23	487.18	473.29	525.71
3.	Aset	10.12	11.16	14.51	18.78	21.61
4.	Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap	322.41	352.60	368.47	311.23	382.61
5.	Perbelanjaan Lain	2,133.74	3,222.70	2,360.62	2,105.10	2,589.80
Jumlah		3,248.15	4,417.89	3,647.88	3,389.17	4,024.19

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

Carta 4.6
Perbelanjaan Mengurus Kerajaan Negeri Bagi Tempoh Tahun 2007 Hingga 2011

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

c. Peruntukan Dan Perbelanjaan

Pada tahun 2011, peruntukan asal berjumlah RM3.84 bilion telah diluluskan untuk Perbelanjaan Tanggungan dan Perbekalan. Sejumlah RM143.23 juta peruntukan telah ditambah bagi menampung perbelanjaan mengurus menjadikan jumlah keseluruhan peruntukan perbelanjaan mengurus berjumlah RM3.99 bilion dan sejumlah RM4.02 bilion atau 100.9% telah dibelanjakan seperti di **Jadual 4.14**. Lebihan perbelanjaan telah didahului daripada Dana Kontingensi dan diluluskan Dewan Undangan Negeri pada bulan Mei 2012.

Jadual 4.14

Peruntukan Dan Perbelanjaan Pada Tahun 2011

Bil.	Perbelanjaan	Peruntukan			Perbelanjaan (RM Juta)	(%)	Baki (RM Juta)
		Asal (RM Juta)	Tambahan (RM Juta)	Jumlah (RM Juta)			
1.	Tanggungan	103.27	41.46	144.73	144.16	99.6	0.57
2.	Perbekalan	3,740.44	101.77	3,842.21	3,880.03	101.0	-37.82
Jumlah		3,843.71	143.23	3,986.94	4,024.19	100.9	-37.25

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

d. Pembayaran Di Bawah Arahan Perbendaharaan 58(a)

Arahan Perbendaharaan 58(a) memperuntukkan bahawa bayaran terhadap bekalan atau perkhidmatan yang telah diterima pada tahun sebelumnya boleh dibuat pada tahun semasa dengan syarat Kementerian/Jabatan mempunyai baki peruntukan yang mencukupi pada tahun di mana bekalan atau perkhidmatan tersebut diterima dan tiada sebarang keraguan tentang sebab berlaku kelewatan pembayaran tersebut. Pada tahun 2011, pembayaran di bawah AP58(a) meningkat sejumlah RM4.47 juta atau 232.8% berbanding RM1.92 juta pada tahun 2010 menjadi RM6.39 juta pada tahun 2011. Bilangan baucar juga meningkat sebanyak 225 atau 44.6% daripada 504 pada tahun 2010 kepada sebanyak 729 pada tahun 2011. Peningkatan adalah disebabkan bil lewat diterima dan perjanjian sewaan bangunan lewat dimuktamadkan. Butiran pembayaran adalah seperti di **Jadual 4.15**.

Jadual 4.15

Kementerian/Jabatan Yang Membuat Bayaran Di Bawah Arahan Perbendaharaan 58(a)
Pada Tahun 2010 Dan 2011

Bil.	Kementerian/Jabatan	Bilangan Baucar		Tahun		Perubahan	
		2010	2011	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Jabatan Tanah Dan Survei	14	20	0.64	3.32	2.68	418.8
2.	Jabatan Ketua Menteri	50	291	0.23	2.10	1.87	813.0
3.	Jabatan Pertanian	36	47	0.08	0.10	0.02	25.0
4.	Jabatan Kerja Raya	91	49	0.32	0.16	-0.16	-50.0
5.	Jabatan Kebajikan Masyarakat	8	15	0.06	0.08	0.02	33.3
6.	Kementerian/Jabatan Lain	305	307	0.59	0.63	0.04	6.8
Jumlah		504	729	1.92	6.39	4.47	232.8

Sumber: Jabatan Perbendaharaan Negeri Sarawak

4.4.3. Prestasi Kewangan Akaun Hasil Disatukan

4.4.3.1. Analisis terhadap prestasi kewangan Kerajaan Negeri dibuat dengan mengambil kira perbandingan antara hasil dan perbelanjaan mengurus bagi tempoh perakaunan semasa dan tahun sebelumnya untuk mengukur surplus atau defisit bagi Akaun Hasil Disatukan. Pada tahun 2011, Akaun Hasil Disatukan telah mencatat surplus berjumlah RM2.60 bilion berbanding RM2.22 bilion pada tahun 2010 seperti di **Jadual 4.16**. Peningkatan ini adalah disebabkan oleh pertambahan dalam hasil Kerajaan Negeri berjumlah RM1.02 bilion melebihi pertambahan dalam perbelanjaan mengurus berjumlah RM635.02 juta pada tahun 2011.

Jadual 4.16

Prestasi Kewangan Akaun Hasil Disatukan Pada Tahun 2010 Dan 2011

Bil.	Perkara	Tahun		Perubahan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Hasil	5,606.74	6,627.14	1,020.40	18.2
2.	Perbelanjaan Mengurus	3,389.17	4,024.19	635.02	18.7
Surplus		2,217.57	2,602.95	385.38	17.4

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.4.3.2. Analisis Audit mendapati prestasi kewangan Akaun Hasil Disatukan menunjukkan surplus bagi tahun 2007 hingga 2011. Surplus Kerajaan Negeri meningkat secara berterusan dari tahun 2009 hingga 2011 adalah seperti di **Jadual 4.17** dan **Carta 4.7**. Surplus bagi tahun 2011 adalah yang tertinggi dalam tempoh 5 tahun.

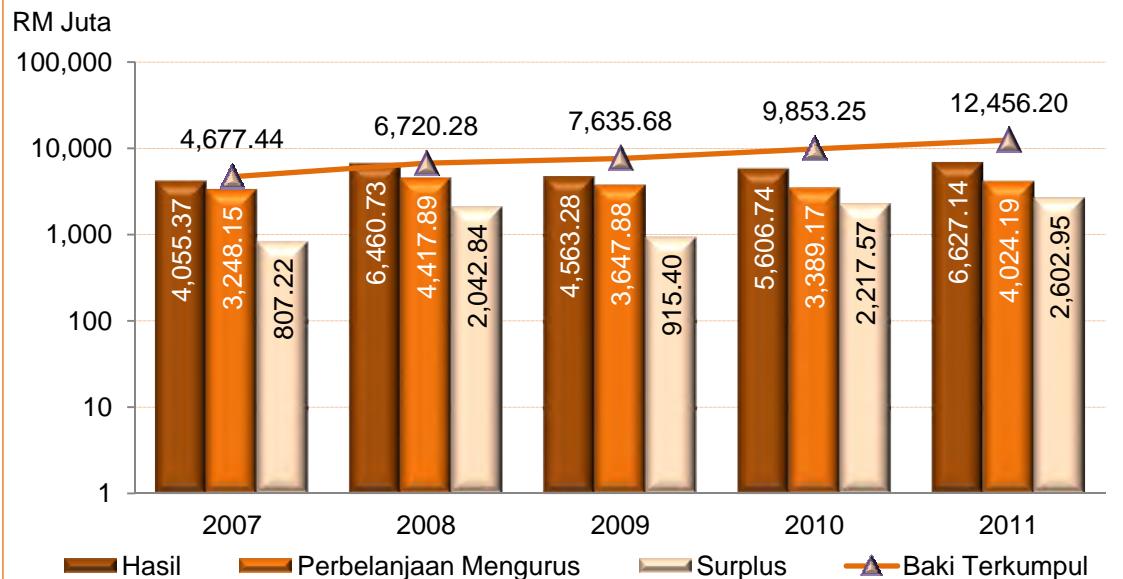
Jadual 4.17

Prestasi Hasil Berbanding Perbelanjaan Mengurus Bagi Tahun 2007 Hingga 2011

Bil.	Perkara	Tahun				
		2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)
1.	Hasil	4,055.37	6,460.73	4,563.28	5,606.74	6,627.14
2.	Perbelanjaan Mengurus	3,248.15	4,417.89	3,647.88	3,389.17	4,024.19
Surplus		807.22	2,042.84	915.40	2,217.57	2,602.95

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

Carta 4.7
Prestasi Akaun Hasil Disatukan Bagi Tempoh Tahun 2007 Hingga 2011

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.5. AKAUN PINJAMAN DISATUKAN

4.5.1. Akaun Pinjaman Disatukan ditubuhkan selaras dengan Seksyen 7(b), Akta Tatacara Kewangan 1957. Akaun ini digunakan untuk mengakaun pinjaman yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan, bayaran balik pinjaman dan pindahan terimaan ke Akaun Kumpulan Wang Pembangunan atau Akaun Hasil Disatukan.

4.5.2. Pada akhir tahun 2011, Akaun ini tidak mempunyai baki iaitu sama seperti pada tahun 2010 dan tahun sebelumnya. Pinjaman berjumlah RM203.82 juta yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan telah diambil kira sebelum dipindahkan kesemuanya ke Kumpulan Wang Pembangunan. Pinjaman yang diterima menurun sejumlah RM196.72 juta atau 49.1% berbanding RM400.54 juta pada tahun 2010. Kedudukan Akaun Pinjaman Disatukan pada tahun 2010 dan 2011 adalah seperti di **Jadual 4.18**.

Jadual 4.18
Akaun Pinjaman Disatukan Pada Tahun 2010 Dan 2011

Perkara	Tahun		Perubahan	
	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki pada 1 Januari	0.00	0.00	0.00	0.00
Terimaan	400.54	203.82	196.72	49.1
Bayaran	400.54	203.82	196.72	49.1
Baki pada 31 Disember	0.00	0.00	0.00	0.00

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.5.3. Analisis Audit mendapati semua jenis pinjaman yang diterima pada tahun 2011 menurun antara RM5.98 juta hingga RM116.14 juta berbanding tahun 2010 seperti di **Jadual 4.19**.

Jadual 4.19**Jumlah Pinjaman Diterima Mengikut Jenis Bagi Tahun 2011 Berbanding 2010**

Bil.	Jenis Pinjaman	Tahun		Perubahan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Bekalan Air	251.47	135.33	-116.14	-46.2
2.	Pembetungan Najis Dan Perparitan	56.09	50.11	-5.98	-10.7
3.	Perindustrian	61.30	14.58	-46.72	-76.2
4.	Projek Ladang	31.68	3.80	-27.88	-88.0
Jumlah		400.54	203.82	-196.72	-49.1

Sumber: Rekod Perbendaharaan Negeri Sarawak

4.6. AKAUN AMANAH DISATUKAN

Akaun Amanah Disatukan adalah sebahagian daripada Kumpulan Wang Disatukan yang terdiri daripada Kumpulan Wang Pembangunan, Kumpulan Wang Amanah Kerajaan, Kumpulan Wang Amanah Awam, Akaun Deposit dan Akaun Kena Bayar. Akaun ini ditubuhkan mengikut Perkara 99 Perlembagaan Persekutuan dan Seksyen 7 Akta Tatacara Kewangan 1957. Semua penerimaan dan pembayaran kumpulan wang ini diuruskan mengikut arahan amanah dan terma-terma arahan amanah tersebut. Pada 31 Disember 2011, baki Kumpulan Wang ini berjumlah RM6 bilion iaitu meningkat RM150.84 juta atau 2.6% berbanding RM5.85 bilion pada akhir tahun 2010 seperti di **Jadual 4.20**.

Jadual 4.20**Akaun Amanah Disatukan Bagi Tahun 2011 Berbanding 2010**

Bil.	Butiran	Tahun		Perubahan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Kumpulan Wang Pembangunan	2,975.61	3,183.78	208.17	7.0
2.	Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	1,800.86	1,804.58	3.72	0.2
3.	Kumpulan Wang Amanah Awam	267.61	239.75	-27.86	-10.4
4.	Deposit	505.07	612.52	107.45	21.3
5.	Akaun Kena Bayar	304.16	163.52	-140.64	-46.2
Jumlah		5,853.31	6,004.15	150.84	2.6

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.6.1. Kumpulan Wang Pembangunan

Kumpulan Wang Pembangunan ditubuhkan mengikut Akta Kumpulan Wang Pembangunan 1966 (Akta 70). Sumber kewangan bagi Kumpulan Wang ini terdiri daripada Pemberian Persekutuan dalam bentuk geran, Pindahan Dari Akaun Pinjaman Disatukan, Caruman Dari Akaun Hasil Disatukan, Bayaran Balik Pinjaman Daripada Badan Berkanun dan lain-lain agensi serta terimaan pelbagai. Perbelanjaan daripada Kumpulan Wang ini hanya boleh digunakan untuk maksud seperti yang ditentukan dalam Akta tersebut.

4.6.1.1. Terimaan Kumpulan Wang Pembangunan

Terimaan Kumpulan Wang ini pada tahun 2010 berjumlah RM2.59 bilion meningkat 12.4% kepada RM2.91 bilion pada akhir tahun 2011. Terimaan ini terdiri daripada

caruman Akaun Hasil Disatukan RM2.50 bilion, Pemberian Kerajaan Persekutuan RM58.12 juta, pindahan dari Akaun Pinjaman Disatukan RM203.82 juta, bayaran balik Pinjaman daripada Badan Berkanun dan lain-lain berjumlah RM88.84 juta dan pelbagai terimaan berjumlah RM59.01 juta seperti di **Jadual 4.21**.

Jadual 4.21

Terimaan Kumpulan Wang Pembangunan Pada Tahun 2010 Dan 2011

Jenis Hasil	Tahun		Perubahan	
	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Pemberian Persekutuan				
Geran Bayaran Balik	26.37	10.41	-15.96	-60.5
Geran Infrastruktur	0	47.71	47.71	100.0
Sumber Lain				
Caruman Dari Akaun Hasil Disatukan	2,100.00	2,500.00	400.00	19.0
Pindahan Dari Akaun Pinjaman Disatukan	400.54	203.82	-196.72	-49.1
Bayaran Balik Pinjaman Daripada Badan Berkanun Dan Lain-lain	50.32	88.84	38.52	76.6
Pelbagai Sumber	12.23	59.01	46.78	382.5
Jumlah	2,589.46	2,909.79	320.33	12.4

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.6.1.2. Surplus Terkumpul Kumpulan Wang Pembangunan

Pada akhir tahun 2011, baki terkumpul Kumpulan Wang Pembangunan berjumlah RM3.18 bilion meningkat RM208.17 juta atau 7% berbanding RM2.98 bilion pada akhir tahun 2010 seperti di **Jadual 4.22**.

Jadual 4.22

Baki Kumpulan Wang Pembangunan Pada Tahun 2010 Dan 2011

Perkara	Tahun		Perubahan	
	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Kredit Pada 1 Januari	2,876.36	2,975.61	99.25	3.5
Penerimaan	2,589.47	2,909.79	320.32	12.4
Perbelanjaan	2,490.22	2,701.62	211.40	8.5
Surplus	99.25	208.17	108.92	109.7
Baki Kredit Pada 31 Disember	2,975.61	3,183.78	208.17	7.0

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.6.2. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan Dan Awam

Kumpulan Wang ini ditubuhkan di bawah Seksyen 9 dan 10, Akta Tatacara Kewangan 1957 terdiri daripada 114 akaun amanah, 34 daripadanya perlu disediakan Penyata Akaun Tahunan untuk diaudit oleh Jabatan Audit Negara manakala 80 yang lain hanya perlu menyediakan Penyata Penyesuaian. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan ditubuhkan melalui resolusi Dewan Undangan Negeri dan hanya boleh digunakan bagi maksud ianya ditubuhkan manakala Kumpulan Wang Amanah Awam ditubuhkan bertujuan mengakaunkan sumbangan wang daripada individu dan organisasi kepada Kerajaan Negeri. Baki Kumpulan Wang Amanah Kerajaan pada akhir tahun 2011 adalah RM1.80 bilion meningkat RM3.72

juta atau 0.2% berbanding tahun 2010 manakala baki Kumpulan Wang Amanah Awam adalah RM239.75 juta menurun RM27.86 juta atau 10.4% berbanding RM267.61 juta pada akhir tahun 2010 seperti di **Jadual 4.23**.

Jadual 4.23

Kedudukan Kumpulan Wang Amanah Kerajaan Dan Awam Tahun 2011 Berbanding 2010

Bil.	Projek	Bilangan Akaun Amanah		Baki		Perubahan	
		Penyata Akaun Tahunan	Penyata Penyesuaian	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)		
Kumpulan Wang Amanah Kerajaan							
1.	Akaun Penyelesaian Kerajaan	0	21	-9.86	3.85	13.71	139.0
2.	Akaun Dana Kontingensi	0	4	75.00	150.00	75.00	100.0
3.	Akaun Pinjaman	0	7	20.65	20.91	0.26	1.3
4.	Akaun Amanah Pelbagai	18	24	1,695.45	1,616.22	-79.23	-4.7
5.	Akaun Perniagaan	8	0	19.62	13.60	-6.02	-30.7
Jumlah		26	56	1,800.86	1,804.58	3.72	0.2
Kumpulan Wang Amanah Awam							
1.	Amanah Khas	8	0	210.81	196.85	-13.96	-6.6
2.	Amanah Am	0	24	56.80	42.90	-13.90	-24.5
Jumlah		8	24	267.61	239.75	-27.86	-10.4
Jumlah Keseluruhan		34	80	2,068.47	2,044.33	-24.14	-1.2

Sumber: Rekod Jabatan Perbendaharaan Negeri

4.6.2.1. Pembentangan Penyata Akaun Di Dewan Undangan Negeri

Semakan Audit mendapati 14 daripada 34 Akaun Amanah yang perlu menyediakan Penyata Akaun Tahunan ini memperuntukkan supaya Akaun Amanah yang telah disahkan oleh Ketua Audit Negara dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Bagaimanapun, 7 daripadanya belum dibentangkan di Dewan Undangan Negeri bagi Penyata Akaun yang telah disahkan seperti di **Jadual 4.24**.

Jadual 4.24

Penyata Akaun Belum Dibentang Di Dewan Undangan Negeri

Bil.	Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	Tahun Penyata Akaun
1.	<i>Government Contributions Towards Approved Agencies Trust Fund</i>	2006-2010
2.	<i>The State Road Maintenance Fund</i>	2006-2010
3.	<i>Low Cost Housing Revolving Fund Trust Account</i>	2006-2010
4.	<i>The Special Land Acquisition Fund</i>	2006-2010
5.	<i>The Government Group Personal Accident Insurance Fund</i>	2001-2010
6.	<i>Housing Loan Trust Account For Low Income Group</i>	2006-2010
7.	<i>Buoys and Lights Fund</i>	2008-2010

Sumber: Jabatan Audit Negara Dan Penyata Rasmi Persidangan Dewan Undangan Negeri

4.6.2.2. Peruntukan Kerajaan Persekutuan Kepada Negeri Sarawak

- a. Peruntukan yang disalurkan oleh Kerajaan Persekutuan bagi tujuan pembangunan diakaunkan dalam 17 akaun amanah pelbagai. Lapan daripadanya merupakan akaun yang ditubuhkan pada tahun 2011 dan 9 lagi merupakan akaun bagi projek sambungan tahun 2009 dan 2010. Peruntukan sejumlah RM122.73 juta telah disalurkan bagi melaksanakan projek di bawah 8 akaun amanah ditubuhkan pada tahun 2011. Daripada jumlah tersebut sejumlah RM60 juta atau 48.9% adalah bagi tujuan melaksanakan projek pembangunan bandar dan RM36.76 juta atau 30% bagi projek penanaman getah. Setakat 31 Disember 2011, akaun ini berbaki RM110.18 juta seperti di **Jadual 4.25**.

Jadual 4.25

Akaun Amanah Ditubuhkan Pada Tahun 2011

Bil.	Akaun	Tujuan	Sumber Peruntukan	Peruntukan Diterima (RM Juta)	Baki Pada 31.12.2011 (RM Juta)
1.	Tabung Amanah Pembangunan Bandar	Melaksanakan 3 projek Pembangunan Bandar	Jabatan Perdana Menteri	60.00	59.32
2.	Akaun Amanah NKEA Penanaman Getah	Pelaksanaan projek penanaman getah di bawah Program <i>National Key Economic Areas (NKEA)</i>	PEMANDU	36.76	36.76
3.	Akaun Amanah Bantuan Rebat Subsidi Minyak	Bantuan Rebat Subsidi Minyak	Kementerian Kewangan Malaysia	10.87	0.34
4.	Akaun Amanah Menaik Taraf Pusat Penyelidikan dan Pembangunan Empurau	Menaik Taraf Pusat Penyelidikan Dan Pembangunan Empurau (ERDC) Di Tarat	Kementerian Sains, Teknologi dan Inovasi	4.50	4.46
5.	Akaun Amanah NKEA Pembangunan Industri Padi	Projek pembangunan industri padi di bawah Program <i>National Key Economic Areas (NKEA)</i>	PEMANDU	4.40	4.40
6.	Akaun Amanah Penyelidikan Ikan Terubok	Projek Khas Timbalan Perdana Menteri Penyelidikan Ikan Terubok	Unit Penyelaras Penyelidikan, Jabatan Perdana Menteri	4.20	4.20
7.	Akaun Amanah Untuk Pemerkasaan Program Permata Negara Di Sarawak	Projek Taska Permata Negara	Jabatan Perdana Menteri	1.70	0.41
8.	Bahagian Sokongan Keluarga Jabatan Kehakiman Syariah	Bantuan pembiayaan nafkah anak yang diperintahkan oleh Mahkamah Syariah Negeri	Jabatan Kehakiman Syariah Malaysia	0.30	0.29
Jumlah				122.73	110.18

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

- b. Pada akhir tahun 2011, 4 daripada akaun amanah yang ditubuhkan pada tahun 2009 dan 2010 menetapkan tempoh perbelanjaan antara 2 hingga 4 tahun di mana 2 daripadanya telah tamat tempoh perbelanjaan pada tahun 2010 dan satu tamat pada tahun 2011. Bagaimanapun, 3 akaun ini masih mempunyai baki RM218.06 juta yang belum dibelanjakan. Baki keseluruhan akaun amanah ini pada akhir tahun 2011

adalah berjumlah RM291.35 juta menurun sejumlah RM128.65 juta atau 30.6% berbanding RM420 juta pada tahun 2010 seperti di **Jadual 4.26**.

Jadual 4.26

Akaun Amanah Yang Ditubuh Pada Tahun 2009/2010 Bagi Peruntukan Kerajaan Persekutuan

Bil	Akaun	Tujuan	Sumber Peruntukan	Tempoh Peruntukan Perlu Dibelanjakan	Peruntukan Yang Diterima (RM Juta)	Baki Pada 31.12.2010 (RM Juta)	Baki Pada 31.12.2011 (RM Juta)
1.	Akaun Peruntukan RM1 bilion Bagi Negeri Sarawak	Pelaksanaan projek pembangunan khas Sarawak	Unit Penyelarasaran Pelaksanaan, Jabatan Perdana Menteri	2009-2010	664.60	339.07	206.27
2.	Menyelaras Program Pembasian Kemiskinan di Negeri Sarawak (NKRA-LIH)	Menyelaras program pembasian kemiskinan	Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat	-	116.39	24.55	35.74
3.	Akaun Amanah Bagi Dana Projek Inisiatif Baru Hak Adat Bumiputera (NCR)	Dana Projek Inisiatif Baru Hak Adat Bumiputera (NCR)	Jabatan Perdana Menteri	-	45.23	12.27	23.57
4.	Akaun Projek Pakej Rangsangan Ekonomi Kedua	Projek baik pulih infrastruktur akibat banjir dan Program Projek Khas (<i>Low Cost Housing</i>)	Kementerian Kewangan Malaysia	2009-2010	320.95	18.49	10.74
5.	Bantuan Khas Persekutuan	Program/aktiviti yang dikenal pasti akan meningkatkan taraf kualiti hidup dan membasmi kemiskinan di kalangan rakyat	Kementerian Kewangan Malaysia	-	20.00	14.36	9.73
6.	Akaun Amanah Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia	Urusan perakaunan banci penduduk dan perumahan Malaysia 2010	Jabatan Perangkaan Malaysia	-	14.37	1.99	1.55
7.	Akaun Amanah Program Latihan Kemahiran Etnik Minoriti Sarawak	Program Latihan Kemahiran Etnik Minoriti Sarawak	Unit Perancang Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri	-	1.98	0.65	1.45
8.	Penyelidikan Tanah Gambut Tropika	Pelaksanaan projek R & D	<i>Malaysian Palm Oil Board</i>	2008-2012	11.84	1.25	1.25
9.	Peruntukan Bantuan Penanaman Padi Bukit	Bantuan kepada penanam padi bukit meliputi keperluan baja <i>ammophos</i> , baja <i>foliar</i> , racun makhluk perosak dan juga bantuan perkakas ladang	Kementerian Pemodenan Pertanian	2009-2011	29.35	7.37	1.05
Jumlah					1,224.71	420.00	291.35

Sumber: Jabatan Perbendaharaan Negeri

4.6.2.3. Akaun Amanah Yang Tidak Aktif

Mengikut Seksyen 9 (4), Akta Tatacara Kewangan 1957, pihak berkuasa kewangan boleh mengarah mana-mana akaun amanah yang telah mencapai tujuan penubuhan atau tidak diperlukan lagi supaya ditutup.

a. Akaun Amanah Yang Ditutup

Pada tahun 2011, Akaun Amanah Tabung Pembangunan Bandar Sibu telah ditutup berikutan akaun tersebut tidak aktif dan berbaki sifar sejak tahun 1996.

b. Akaun Amanah Yang Tidak Aktif

Pada akhir tahun 2011, sebanyak 29 daripada 114 akaun amanah berjumlah RM198.47 juta yang merangkumi 18 Kumpulan Wang Amanah Kerajaan dan 11 Kumpulan Wang Amanah Awam tidak aktif sejak tahun 2009, sebanyak 6 daripadanya telah diluluskan untuk ditutup pada tahun 2012 seperti di **Jadual 4.27**.

Jadual 4.27
Akaun Amanah Yang Tidak Aktif

Bil.	Akaun	Baki Akhir		
		2009 (RM)	2010 (RM)	2011 (RM)
Kumpulan Wang Amanah Kerajaan				
1.	Akaun Amanah Pelbagai - Tabung Pusingan Perumahan Kos Rendah	20,000,000	20,000,000	20,000,000
2.	Akaun Amanah Pelbagai - Premium Kayu	2,125,263	2,125,263	2,125,263
3.	Akaun Perniagaan - Akaun Perniagaan Kuari	507,457	507,457	507,457
4.	Akaun Perniagaan - Akaun Loji Premix	337,509	337,506	337,509
5.	Akaun Amanah Pelbagai - Tabung Kosovo Dan Mangsa Japanese Encephalitis	134,708	134,708	134,708
6.	Akaun Amanah Pelbagai – Akaun Kajian Parit Dan Talair	5,558	5,558	5,558
7.	Pendahuluan Am – Majlis Islam	0	0	0
8.	Pelarasan Tukaran Wang	0	0	0
9.	Akaun Pendahuluan Persendirian - Jabatan Kerja Raya	0	0	0
10.	Akaun Pinjaman Komputer (Ahli Pentadbiran, DUN dan YDP Dewan)	0	0	0
11.	Akaun Amanah Pelbagai - Kajian Kemungkinan Kuasa Hidro Di Kuala Rejang *	24	24	0
12.	Akaun Pendahuluan Persendirian - Jabatan Hutan	-2,562	-2,562	-2,562
13.	Pendahuluan Am – Jabatan Tanah Dan Survei	-135,460	-135,460	-135,460
14.	Pendahuluan Am – Lain-Lain Jabatan Negeri	-177,474	-177,474	-177,474
15.	Akaun Agensi Kerajaan Malaysia	-378,809	-378,809	-378,809
16.	Pengakap Sempadan Sebelum Hari Malaysia	-485,016	-485,016	-485,016
17.	Pengakap Sempadan	-615,613	-615,613	-615,613
18.	Operasi Tentera	-3,062,643	-3,062,643	-3,062,643
Kumpulan Wang Amanah Awam				
19.	Tabung Zakat Dan Fitrah	211,199	211,199	211,199
20.	Program Penggalakan Sains Dan Teknologi Peringkat Negeri Sarawak	3,433	3,433	3,433
21.	Kempen Dermawan Malaysia – Yayasan Kebajikan Nasional *	61,559	61,559	0
22.	Derma Awam *	148,008	148,008	0
23.	Gaji Tak Dituntut	0	0	0
24.	Kumpulan Wang Simpanan Pekerja Kerajaan (Pengeluaran Tak Dituntut)	0	0	0

Bil.	Akaun	Baki Akhir		
		2009 (RM)	2010 (RM)	2011 (RM)
25.	Kumpulan Wang Simpanan Guru (Pengeluaran Tak Dituntut)	0	0	0
26.	Kumpulan Wang Simpanan Penguasa Tempatan (Pengeluaran Tak Dituntut)	0	0	0
27.	Akaun Bayaran Balik Pinjaman Rumah Panjang HDC *	0	0	0
28.	Kumpulan Wang Simpanan Guru-Guru *	0	0	0
29.	Pelepasan Cukai Jualan Negeri (SST Remission) *	0	0	0
Jumlah		18,677,141	18,677,138	18,467,550

Sumber: Jabatan Perbendaharaan Negeri Sarawak

Nota: * Akaun Amanah Yang Telah Diluluskan Untuk Ditutup Pada Tahun 2012

4.6.2.4. Akaun Penyelesaian Kerajaan

Arahan Perbendaharaan 153 menyatakan semua urusan yang termasuk di bawah Akaun Penyelesaian antara Pejabat Perakaunan dan Kumpulan Wang Akaun Penyelesaian Utama Perbendaharaan hendaklah diselesaikan dengan secepat mungkin melalui Akaun Penyelesaian Kerajaan yang diwujudkan. Pada akhir tahun 2011, sebanyak 8 akaun berjumlah RM6.18 juta masih belum diselesaikan seperti di **Jadual 4.28**.

Jadual 4.28

Akaun Penyelesaian Kerajaan Yang Belum Diselesaikan

Bil.	Akaun	Baki Pada 31.12.2011 (Debit) (RM Juta)	Catatan
1.	Pendahuluan Persendirian	1.11	Digunakan untuk mengakaun 11 kes pecah amanah RM1.09 juta sejak tahun 1987 hingga 2007 dan masih dalam tindakan pihak berwajib. Sebanyak 27 kes kakitangan awam masih mempunyai tunggakan pendahuluan persendirian RM0.02 juta sejak tahun 1987 hingga 1998.
2.	Operasi Tentera	3.06	Tidak aktif sejak tahun 1966.
3.	Pengakap Sempadan	0.61	
4.	Pengakap Sempadan Sebelum Hari Malaysia	0.49	
5.	Agensi Kerajaan Malaysia	0.38	Tidak aktif sejak tahun 2002.
6.	Pelarasian Cek Tidak Laku	0.23	Sebanyak 210 Cek Tidak Laku berjumlah RM0.23 juta yang diterima dari tahun 1988 hingga 2011 telah ditolak oleh bank dan belum diganti.
7.	Pendahuluan Am – Lain-Lain Jabatan Negeri	0.17	Digunakan untuk mengakaun 2 kes kehilangan wang awam pada tahun 1990 dan 1992.
8.	Pendahuluan Am – Jabatan Tanah Dan Survei	0.13	Masih dalam pertimbangan untuk dihapuskan oleh Pihak Berwajib
Jumlah		6.18	

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak dan Laporan Jabatan

4.6.2.5. Akaun Perniagaan

- a. Sebanyak 8 Akaun telah ditubuhkan dan diselenggarakan oleh Jabatan Kerja Raya bagi tujuan memberi perkhidmatan dan bekalan kepada Kementerian/Jabatan Negeri dan Persekutuan. Pada akhir tahun 2011, amaun tertunggak berjumlah RM7.79 juta bagi 8 akaun ini meningkat sejumlah RM2.14 juta atau 37.9% berbanding RM5.65 juta pada tahun 2010 seperti di **Jadual 4.29**.

Jadual 4.29

Kedudukan Bil Tertunggak Pada Akhir Tahun 2011 Dan 2010

Bil.	Akaun Amanah	Jumlah Bil Tertunggak		Perubahan	
		2010 (RM)	2011 (RM)	(RM)	(%)
1.	<i>The Unallocated Store Account</i>	1,355,262	3,699,628	2,344,366	173.0
2.	<i>The Vehicles and Plant Hire Account</i>	2,336,597	2,369,168	32,571	1.4
3.	<i>The Petrol, Oil and Lubricants Account</i>	1,023,372	803,438	-219,934	-21.5
4.	<i>The Plant Maintenance (Departmental) Trust Account</i>	564,508	548,335	-16,173	-2.9
5.	<i>The General Trading Account</i>	319,158	319,158	0	0
6.	<i>The Plant Maintenance (Development) Trust Account</i>	42,973	39,978	-2,995	-7.0
7.	<i>The Quarry Trading Account</i>	4,796	4,796	0	0
8.	<i>The Premix Plant Account</i>	1,159	1,159	0	0
Jumlah		5,647,825	7,785,660	2,137,835	37.9

Sumber: Penyata Akaun Amanah

- b. Sebahagian bil ini telah lama tertunggak iaitu sehingga melebihi 10 tahun dan belum ada tindakan diambil untuk mengutip balik mahupun membuat pelarasan hapis kira. Perkara ini telah dilaporkan dalam Laporan Ketua Audit Negara tahun 2008 hingga 2010. Kedudukan bil yang tertunggak antara 1 hingga melebihi 10 tahun seperti di **Jadual 4.30**.

Jadual 4.30

Bil Tertunggak Antara 1 Hingga Melebihi 10 Tahun

Bil.	Tempoh Tertunggak	Jumlah (RM Juta)
1.	1 tahun	4.58
2.	2 hingga 5 tahun	0.96
3.	6 hingga 10 tahun	0.59
4.	Lebih 10 tahun	1.66
Jumlah		7.79

Sumber: Penyata Akaun Amanah

- c. Akaun Perniagaan Kuari dan Akaun Loji Premix didapati tidak aktif lagi selepas kuari dan loji premix Jabatan Kerja Raya dipajak kepada syarikat swasta dari tahun 1988 hingga 1992. Akaun Perniagaan Kuari tidak aktif sejak Kuari Bintulu dipajak kepada Daiwoo Corporation Sdn. Bhd. pada tahun 1988, Kuari Stabar dipajak kepada PPES Kuari Sdn. Bhd. pada tahun 1989 dan Kuari Niah dipajak kepada Buchald Sdn. Bhd. pada tahun 1989. Akaun Loji Premix pula tidak aktif sejak loji premix JKR di Kuching,

Sibu dan Miri masing-masing dipajak pada tahun 1990, 1991 dan 1992 kepada PPES Premix Sdn. Bhd.

- d. Selain daripada pelarasan bil dan kutipan balik bil tertunggak, tiada transaksi lain diperhatikan berlaku sejak tahun 1998 bagi akaun tersebut. Jabatan Kerja Raya belum lagi mengkaji semula keperluan kedua-dua akaun ini seperti disyorkan dalam Laporan Ketua Audit Negara tahun 2008 hingga 2010 serta memohon kelulusan daripada pihak yang berwajib untuk menutup kedua-dua akaun ini. Pada pendapat Audit, pengurusan bil bagi Akaun Amanah yang diselenggarakan oleh Jabatan Kerja Raya adalah kurang memuaskan. Selain daripada bil tertunggak RM7.79 juta pada akhir tahun 2011, juga terdapat bil yang telah tertunggak melebihi 10 tahun. Jabatan Kerja Raya perlu mengambil tindakan yang sewajarnya untuk mengatasi masalah bil tertunggak ini.

4.6.2.6. Akaun Pinjaman

- a. Akaun Pinjaman merangkumi pinjaman pengangkutan dan komputer bagi Ahli Pentadbiran, Dewan Undangan Negeri (DUN) dan Yang Di-Pertua Dewan serta pinjaman pengangkutan, komputer dan perkakasan isi rumah iaitu peti sejuk, ketuhar dan mesin basuh bagi penjawat awam Kerajaan Negeri. Pegawai Pengawal untuk akaun ini ialah Setiausaha Kerajaan Negeri. Pada akhir tahun 2011, baki akaun ini meningkat RM0.26 juta atau 1.3% menjadi RM20.91 juta berbanding RM20.65 juta pada akhir tahun 2010.
- b. Analisis Audit mendapati setakat akhir Disember 2011, 500 akaun berbaki kredit berjumlah RM0.16 juta kerana potongan tidak sempat diberhentikan apabila peminjam telah menyelesaikan semua pinjaman. Tunggakan pinjaman setakat 31 Disember 2011 adalah berjumlah RM0.38 juta. Daripada jumlah tersebut, sejumlah RM0.26 juta adalah tunggakan pinjaman yang berusia melebihi 6 tahun melibatkan sebanyak 252 peminjam yang belum menjelaskan pinjaman sejak tahun 1978 hingga 2006.

4.6.2.7. Kumpulan Wang Luar Jangka

- a. Kumpulan Wang Luar Jangka ditubuhkan selaras dengan Perkara 103 Perlembagaan Persekutuan bagi maksud memenuhi keperluan perbelanjaan yang segera dan luar jangka seperti bencana alam. Pegawai Pengawal akaun ini ialah Setiausaha Kewangan Negeri Sarawak. Pada tahun 2011, Kumpulan Wang ini menerima peruntukan berjumlah RM75 juta yang dipindahkan daripada peruntukan perbelanjaan mengurus menjadikan baki Kumpulan Wang ini sejumlah RM150 juta iaitu meningkat RM75 juta atau 100% berbanding RM75 juta pada tahun 2010.

- b. Pada tahun 2011, perbelanjaan yang didahulukan daripada Kumpulan Wang Luar Jangka adalah berjumlah RM163.24 juta meningkat sejumlah RM59.10 juta atau 56.8% berbanding tahun 2010. Kumpulan Wang Luar Jangka yang didahulukan kepada perbelanjaan mengurus digunakan untuk menampung perbelanjaan elaun 1,929 peserta lepasan diploma dan siswazah di bawah Program Latihan Pemerksaan Keupayaan Siswazah yang sepatutnya tamat pada Jun 2011 dan dilanjut tempoh latihan hingga Jun 2013 serta peningkatan perbelanjaan utiliti, sewaan helikopter dan perkhidmatan feri di seluruh Negeri Sarawak pada tahun 2011 berbanding 2010. Kumpulan Wang Luar Jangka yang didahulukan kepada perbelanjaan pembangunan digunakan untuk membiayai 25 projek yang mana 21 daripadanya merupakan projek baru. Kedudukan Kumpulan Wang Luar Jangka pada tahun 2011 berbanding tahun 2010 adalah seperti di **Jadual 4.31**.

Jadual 4.31
Kumpulan Wang Luar Jangka Pada Tahun 2010 Dan 2011

Bil.	Perbelanjaan	Tahun		Perubahan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Mengurus				
	i. Emolumen	19.77	9.63	-10.14	-51.3
	ii. Perkhidmatan Dan Bekalan	37.47	63.81	26.34	70.3
	iii. Aset	0.18	1.68	1.50	833.3
	iv. Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap	1.10	2.73	1.63	148.2
	v. Perbelanjaan Lain	0.42	9.94	9.52	2,266.7
Jumlah		58.94	87.79	28.85	48.9
2.	Pembangunan	45.20	75.45	30.25	66.9
Jumlah Keseluruhan		104.14	163.24	59.10	56.8

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

- c. Perbelanjaan bagi Kumpulan Wang Luar Jangka ini telah diluluskan melalui pembentangan bajet tambahan di Dewan Undangan Negeri (DUN) pada bulan Mei 2012. Kerajaan Negeri sepatutnya merancang perbelanjaan ini lebih awal supaya ia dapat diluluskan di DUN sebelum berakhirnya tahun kewangan semasa.
- d. Analisis perbandingan perbelanjaan Kumpulan Wang Luar Jangka bagi tahun 2007 hingga 2011 menunjukkan peningkatan perbelanjaan pada tahun 2008 dan 2010 hingga 2011 seperti di **Jadual 4.32**. Perbelanjaan tahun 2011 adalah yang tertinggi dalam tempoh 5 tahun.

Jadual 4.32
Kumpulan Wang Luar Jangka Bagi Tempoh Tahun 2006 Hingga 2010

Bil.	Perbelanjaan	Tahun				
		2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)
1.	Mengurus	46.75	63.06	40.84	58.94	87.79
2.	Pembangunan	46.81	48.11	46.98	45.20	75.45
Jumlah		93.56	111.17	87.82	104.14	163.24

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.6.2.8. Government Contribution Towards Approved Agencies Trust Fund

- a. Akaun ini ditubuhkan pada tahun 2005 di bawah Seksyen 4(3) of *The Financial Procedures (Contingencies and Trust Funds) Ordinance 1963*. Tujuan Akaun Amanah ini ialah untuk membolehkan Kerajaan Negeri menjalankan projek atau melabur di dalam badan korporat di bawah Setiausaha Kewangan Negeri (Perbadanan) bagi menggalakkan pertumbuhan ekonomi, sosial atau pendidikan di Negeri Sarawak. Akaun ini tertakluk kepada *Government Contributions Towards Approved Agencies Trust Direction 2005* dan mula berkuatkuasa pada 1 Januari 2006. Peruntukan kepada *Government Contribution Towards Approved Agencies Trust Fund* (GCTAATF) meningkat sejumlah RM375.07 juta atau 38.2% daripada RM981.55 juta pada tahun 2010 kepada RM1.36 bilion pada tahun 2011 untuk membiayai projek-projek dan pelaburan yang berpandukan kepada *Trust Direction* berkenaan.

- b. Analisis trend perbelanjaan GCTAATF menunjukkan peningkatan berterusan dari tahun 2007 hingga 2009 iaitu daripada RM761.11 juta pada tahun 2007 kepada RM2.09 bilion pada tahun 2009. Pada tahun 2010, perbelanjaan GCTAATF menurun kepada RM1.33 bilion dan kembali meningkat kepada RM1.60 bilion pada tahun 2011. Perbelanjaan tahun 2011 merupakan yang ke-2 tertinggi dalam tempoh 5 tahun iaitu selepas tahun 2009 seperti di **Jadual 4.33**.

Jadual 4.33

Penerimaan Dan Pembayaran Government Contributions Towards Approved Agencies Trust Fund Bagi Tahun 2007 Hingga 2011

Bil.	Butiran	Tahun					Jumlah (RM Juta)
		2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	
1.	Baki Awal	316.03	721.90	937.03	701.43	377.09	-
2.	Terimaan Termasuk Faedah	1,166.98	1,733.99	1,858.48	1,001.17	1,377.82	7,138.44
3.	Pelaburan Dan Obligasi Setiausaha Kewangan Negeri (Perbadanan)	761.11	1,518.86	2,094.08	1,325.51	1,603.68	7,303.24
4.	Baki Akhir	721.90	937.03	701.43	377.09	151.23	-

Sumber: Pejabat Setiausaha Kewangan Negeri

4.6.2.9. The State Road Maintenance Fund

- a. Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan Negeri diwujudkan untuk mengakaunkan pemberian daripada Kerajaan Persekutuan berdasarkan peruntukan Perkara 109(1)(b) Perlembagaan Persekutuan bagi pembiayaan penyenggaraan jalan raya yang dilaksanakan oleh Jabatan Kerja Raya dan Pihak Berkuasa Tempatan. Akaun ini ditubuhkan di bawah Seksyen 4(3) *Financial Procedure (Contingencies and Trust Fund) Ordinance, 1963*. Analisis Audit terhadap baki Kumpulan Wang Penyelenggaraan Jalan Negeri bagi tempoh 2007 hingga 2011 mendapat peningkatan dari RM104.63 juta kepada RM729.44 juta. Bagaimanapun, peratusan baki terkumpul bagi tempoh yang sama menurun dari 244.4% kepada

18.2% seperti di **Jadual 4.34**. Selain itu, panjang jalan yang berdaftar di bawah MARRIS setakat akhir tahun 2011 menunjukkan peningkatan 3,927.433 km atau 16.7% berbanding tahun 2010.

Jadual 4.34

Baki Kumpulan Wang Penyelenggaraan Jalan Negeri Bagi Tahun 2007 Hingga 2011

Butiran	Tahun				
	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)
Baki Pada 1 Januari	44.60	104.63	360.35	490.94	617.22
Terimaan	245.55	486.87	440.76	468.52	502.31
Agihan dan Peratusan (%)	185.52 (75.6%)	231.15 (47.5%)	310.17 (70.4%)	342.24 (73%)	390.09 (77.7%)
Baki Pada 31 Disember	104.63	360.35	490.94	617.22	729.44
Perbelanjaan Sebenar *	TM	TM	209.87	299.57	353.43
Panjang Jalan MARRIS (km)	TM	TM	TM	23,451.200	27,378.633

Sumber: Penyata Kumpulan Wang Amanah Kerajaan dan Kementerian Kerajaan Tempatan Dan Pembangunan Komuniti, Jabatan Kerja Raya, Dewan Bandaraya Kuching Utara, Majlis Perbandaran Kuching Selatan dan Lembaga Kemajuan Bintulu

Nota: * - Perbelanjaan Sebenar Agensi; TM – Tiada Maklumat

- b. Semakan Audit mendapati untuk tahun 2007 hingga 2011, jumlah agihan peruntukan oleh Pegawai Pengawal kepada Jabatan/Agensi adalah berjumlah RM1.46 bilion atau 68.2% daripada peruntukan yang diterima iaitu RM2.14 bilion. Ini adalah disebabkan Kerajaan Negeri sentiasa berhemah dalam pengurusan kewangannya untuk memastikan peruntukan tabung amanah ini diguna secara cekap dan berkesan serta digunakan hanya untuk tujuan penyenggaraan jalan raya sahaja. Semakan Audit seterusnya mendapati untuk tahun 2009 hingga 2011, jumlah agihan peruntukan oleh Pegawai Pengawal kepada Jabatan/Agensi adalah sejumlah RM1.04 bilion berbanding hanya RM862.87 juta atau 82.8% dibelanjakan. Kerajaan Negeri perlu memastikan semua pihak yang terlibat menyediakan rancangan penyenggaraan berdasarkan panjang jalan di bawah bidang kuasa mereka dan melaksanakan dengan jaya supaya infrastruktur jalan di Negeri Sarawak berada pada tahap baik.

4.6.2.10. Ketua Masyarakat (Ketua Kaum) Trust Fund

- a. Akaun Amanah Ketua Masyarakat (Ketua Kaum) ditubuhkan di bawah Seksyen 4(3) of *The Financial Procedures (Contingencies and Trust Funds) Ordinance 1963* bertujuan membayar elaun Ketua Masyarakat (Ketua Kaum) yang dilantik oleh Kerajaan Negeri. Pada akhir tahun 2011, akaun ini berbaki berjumlah RM68.43 juta meningkat sejumlah RM49.50 juta atau 261.5% berbanding RM18.93 juta pada tahun 2010 seperti di **Jadual 4.35**. Peningkatan disebabkan pada tahun 2011, Kerajaan Persekutuan telah meluluskan kenaikan elaun Pengurus Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung (JKKK) daripada RM450 kepada RM800 sebulan mulai Januari 2011. Bagaimanapun, pada tahun 2011, Ketua Kaum di Sarawak masih dibayar elaun RM450 sebulan walaupun Kerajaan Negeri telah menerima peruntukan bagi tujuan ini.

Jadual 4.35

**Kedudukan Baki Akaun Amanah Ketua Masyarakat (Ketua Kaum)
Bagi Tahun 2011 Berbanding 2010**

Perkara	Tahun		Perubahan	
	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	14.29	18.93	4.64	32.5
Terimaan	29.88	75.72	45.84	153.4
Perbelanjaan	25.24	26.22	0.98	3.9
Baki Pada 31 Disember	18.93	68.43	49.50	261.5

- b. Selain daripada elaun Ketua Kaum, pada tahun 2011 Kumpulan Wang ini juga menerima peruntukan elaun Pengendalian Mesyuarat berjumlah RM2.6 juta, elaun Setiausaha JKKK berjumlah RM9.35 juta dan elaun Hadir Mesyuarat Ahli JKKK berjumlah RM16.93 juta. Analisis Audit mendapati elaun Pengendalian Mesyuarat tidak dibelanjakan untuk tempoh 3 tahun berjumlah RM11.10 juta. Elaun Setiausaha JKKK dan elaun Hadir Mesyuarat juga tidak dibelanjakan pada tahun 2011. Pecahan peruntukan adalah seperti di **Jadual 4.36**.

Jadual 4.36

**Kedudukan Baki Akaun Amanah Ketua Masyarakat (Ketua Kaum)
Bagi Tahun 2009 Hingga 2011**

Bil.	Perkara	Tahun			Jumlah (RM Juta)
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	
1.	Elaun Ketua Kaum	22.31	23.42	43.13	88.86
2.	Elaun Pengendalian Mesyuarat	5.58	2.92	2.60	11.10
3.	Elaun Setiausaha JKKK	0.00	0.00	9.35	9.35
4.	Elaun Hadir Mesyuarat Ahli JKKK	0.00	0.00	16.93	16.93

Sumber: Penyata Akaun Amanah Ketua Masyarakat (Ketua Kaum)

- c. Pelantikan dan peranan yang dimainkan oleh Ketua Masyarakat (Ketua Kaum) di Negeri Sarawak berlainan dari segi struktur dan kepelbagaian etnik berbanding dengan sistem yang digunakan di Semenanjung Malaysia. Oleh kerana Negeri Sarawak mempunyai keluasan kawasan yang besar maka jumlah Ketua Kaum juga adalah besar. Oleh yang demikian, Kerajaan Negeri Sarawak sedang meneliti kesemua faktor ini untuk merumus satu polisi dan formula untuk membayar elaun Ketua Kaum secara berterusan untuk jangka masa yang panjang.

4.6.2.11. *The Forest Concession Area (Rehabilitation and Development) Fund (Kumpulan Wang Kawasan Konsesi Hutan)*

- a. Kumpulan Wang Kawasan Konsesi Hutan ditubuhkan di bawah *The Forest Concession Area (Rehabilitation and Development) Fund Ordinance 1985*. Tujuan akaun ini adalah untuk memulihkan ekonomi, sosial dan pembangunan masyarakat setempat yang terjejas akibat aktiviti pembalakan dengan menyedia dan menaik taraf kemudahan infrastruktur awam dan sosial, meningkatkan tahap kesihatan dan

pendidikan serta menjalankan aktiviti untuk kepentingan dan faedah masyarakat setempat. Pada akhir tahun 2011, baki Kumpulan Wang adalah berjumlah RM123.09 juta meningkat sejumlah RM4.94 juta atau 4.2% berbanding RM118.15 juta pada tahun 2010.

- b. Pada tahun 2011, sejumlah RM0.59 juta atau 0.5% daripada jumlah dana dibelanjakan bagi tujuan pendidikan di kawasan terlibat. Selain itu, sejumlah RM102.13 juta atau 83% daripada dana digunakan bagi tujuan pelaburan. Jumlah pelaburan ini meningkat sejumlah RM1.23 juta atau 1.2% berbanding tahun 2010. Analisis Audit mendapati pulangan pelaburan menurun daripada 6.6% pada tahun 2010 menjadi 4% pada tahun 2011. Kuantum penurunan terbesar adalah daripada pelaburan ekuiti yang diurus oleh Pengurus Portfolio iaitu menurun sejumlah RM3.90 juta atau 75.9% berbanding tahun 2010. Tiada pulangan diterima daripada pelaburan dalam 2 syarikat bagi tahun 2010 dan 2011. Bagaimanapun, pulangan pelaburan daripada simpanan tetap meningkat 27.4% dan pelaburan daripada saham amanah meningkat 139.5%. Butiran adalah seperti di **Jadual 4.37**. Pada pendapat Audit, Lembaga Kumpulan Wang Kawasan Konsesi Hutan perlu menimbang semula polisi pelaburan Kumpulan Wang serta melaksanakan lebih banyak program bagi maksud Kumpulan Wang ini ditubuhkan.

Jadual 4.37
Kedudukan Pelaburan Kumpulan Wang Bagi Tahun 2011 Berbanding 2010

Bil.	Jenis Pelaburan	Pelaburan		Pulangan Pelaburan		Peratus Pulangan Pelaburan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	2010 (%)	2011 (%)
1.	Simpanan Tetap	23.51	23.51	0.62	0.79	2.6	3.4
2.	Saham Amanah	33.83	33.82	0.86	2.06	2.5	6.1
3.	Ekuiti melalui Pengurus Portfolio	26.88	28.12	5.14	1.24	19.1	4.4
4.	Curtin Malaysia Sdn. Bhd	16.66	16.66	0.00	0.00	0.0	0.0
5.	Sarawak Teritary Education Services Sdn. Bhd.	0.02	0.02	0.00	0.00	0.0	0.0
Jumlah		100.90	102.13	6.62	4.09	6.6	4.0

Sumber: Penyata Akaun Kumpulan Wang Kawasan Konsesi Hutan

4.6.2.12. Akaun Dana Getah

Akaun Dana Getah ditubuhkan di bawah *The Rubber Ordinance 1958*. Akaun ini bertujuan untuk membiayai perbelanjaan berkaitan dengan pengurusan dana getah, penyelidikan dan menambah baik industri getah. Hasil utama bagi dana ini adalah kutipan cess getah. Pada akhir tahun 2011, baki akaun ini adalah berjumlah RM19.72 juta menurun sejumlah RM5.07 juta atau 20.5% berbanding RM24.79 juta pada tahun 2010. *The Rubber Ordinance 1958* menetapkan satu jawatankuasa hendaklah ditubuhkan dan

ahlinya dilantik untuk mentadbir Kumpulan Wang ini. Semakan Audit mendapati Jawatankuasa Kumpulan Wang Getah belum ditubuhkan sejak tahun 2010. Pada akhir tahun 2011, wang tunai berbaki defisit RM1.19 juta disebabkan perbelanjaan tahun semasa melebihi terimaan berjumlah RM5.08 juta. Perbelanjaan tersebut adalah untuk projek mini estet dan ladang getah berjumlah RM9.06 juta.

4.6.2.13. *Buoys and Lights Fund (Akaun Dana Boya Dan Api)*

Penyata Akaun Dana Boya dan Api bagi tahun berakhir 31 Disember 2011 dikemukakan untuk pengauditan pada 10 April 2012. Pada akhir tahun 2011, baki akaun ini seperti di Penyata Lengkap Kumpulan Wang Amanah Awam adalah berjumlah RM20.65 juta dan baki Penyata Akaun RM38.93 juta berbeza RM18.28 juta. Perbezaan meningkat sejumlah RM5.76 juta atau 46% berbanding RM12.52 juta pada tahun 2010. Peningkatan perbezaan disebabkan pertikaian dalam pembahagian kutipan dius boya dan api di antara Kerajaan Negeri dengan Kementerian Pengangkutan Malaysia yang masih belum selesai. Perkara ini telah dilaporkan dalam Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2009 dan juga dibincangkan dalam Mesyuarat Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri pada Januari 2011. Mesyuarat tersebut memutuskan supaya Kementerian Pembangunan Infrastruktur Dan Perhubungan Sarawak menyusli perkara ini dengan Peguam Besar Negeri Sarawak, Kementerian Pengangkutan Malaysia dan Jabatan Peguam Negara bagi menyelesaikan pertikaian berkaitan tafsiran dalam bidang kuasa yang melibatkan hal kutipan dius boya dan api.

4.6.3. Deposit

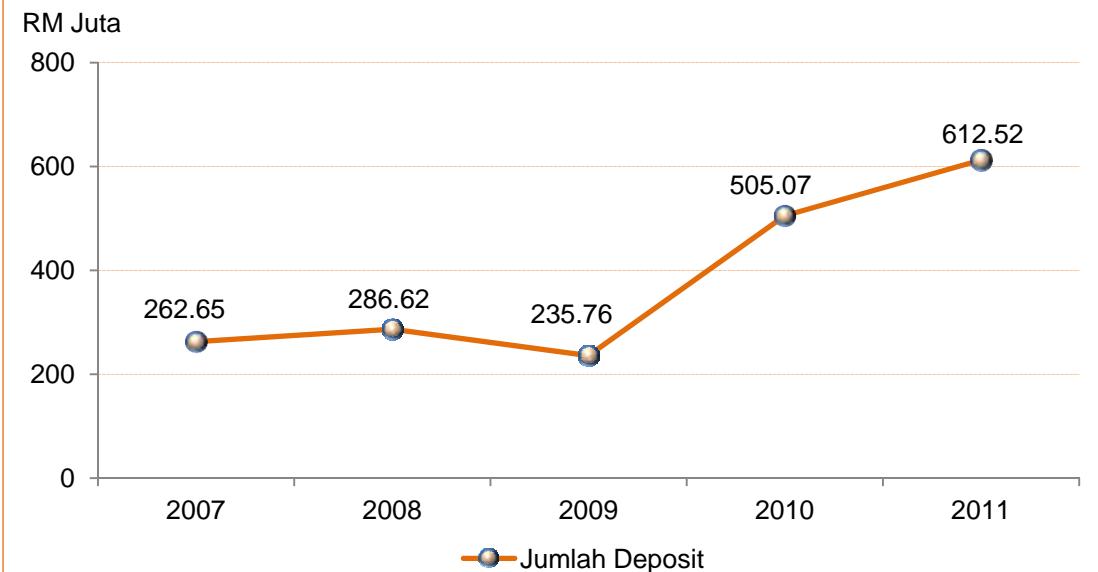
Deposit adalah wang yang disimpan bagi tujuan tertentu dan perlu dikembalikan atau diselaraskan selepas tujuannya dicapai. Pada akhir tahun 2011, deposit yang dipegang oleh Kerajaan Negeri meningkat sejumlah RM107.45 juta atau 21.3% menjadi RM612.52 juta berbanding RM505.07 juta pada tahun 2010. Peningkatan ini disebabkan pertambahan amaun Deposit Khas Jabatan Kerja Raya berjumlah RM101.61 juta, Deposit Khas Jabatan Tanah Dan Survei berjumlah RM16.95 juta, Deposit Khas Jabatan Hutan berjumlah RM1.45 juta dan Deposit Khas Jabatan Pertanian berjumlah RM1.18 juta. Ini adalah disebabkan pertambahan dalam jumlah bilangan projek semasa yang dilaksanakan oleh Jabatan berkenaan. Kedudukan deposit bagi tahun 2011 berbanding tahun 2010 adalah seperti di **Jadual 4.38**. Manakala trend baki deposit bagi tahun 2007 hingga 2011 adalah seperti di **Carta 4.8**. Baki deposit bagi tahun 2011 adalah yang tertinggi dalam tempoh 5 tahun.

**Jadual 4.38
Kedudukan Deposit Bagi Tahun 2011 Berbanding 2010**

Bil.	Jenis Deposit	Bilangan Pendeposit		Baki Deposit (RM Juta)		Perubahan	
		2010	2011	2010	2011	(RM Juta)	(%)
1.	Deposit Am	7,041	7,391	54.93	41.19	-13.74	-25.0
2.	Deposit Khas	3,815	4,289	450.14	571.33	121.19	26.9
Jumlah		10,856	11,680	505.07	612.52	107.45	21.3

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

Carta 4.8
Jumlah Deposit Bagi Tahun 2007 Hingga 2011

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.6.4. Akaun Kena Bayar

4.6.4.1. Akaun Kena Bayar (AKB) diwujudkan bagi menyelesaikan tanggungan Kerajaan Negeri kepada pembekal bagi bekalan dan perkhidmatan yang telah dilakukan pada atau sebelum 31 Disember tahun semasa dan bayaran dilakukan pada bulan Januari tahun berikutnya. Pada tahun 2011, jumlah pembayaran di bawah AKB menunjukkan penurunan berjumlah RM140.64 juta atau 46.2% menjadi RM163.52 juta berbanding tahun 2010. Walau bagaimanapun, 4 Kementerian masih menunjukkan peningkatan bagi AKB di antara 21.4% hingga 934%. Penurunan adalah disebabkan kebanyakan pembayaran bagi perbelanjaan pembangunan dan bekalan tahun 2011 sempat dilakukan dalam tahun semasa. Kedudukan perbelanjaan AKB untuk 15 Kementerian/Jabatan pada tahun 2011 dan 2010 adalah seperti di **Jadual 4.39**.

Jadual 4.39

Akaun Kena Bayar Mengikut Kementerian/Jabatan Bagi Tahun 2011 Berbanding 2010

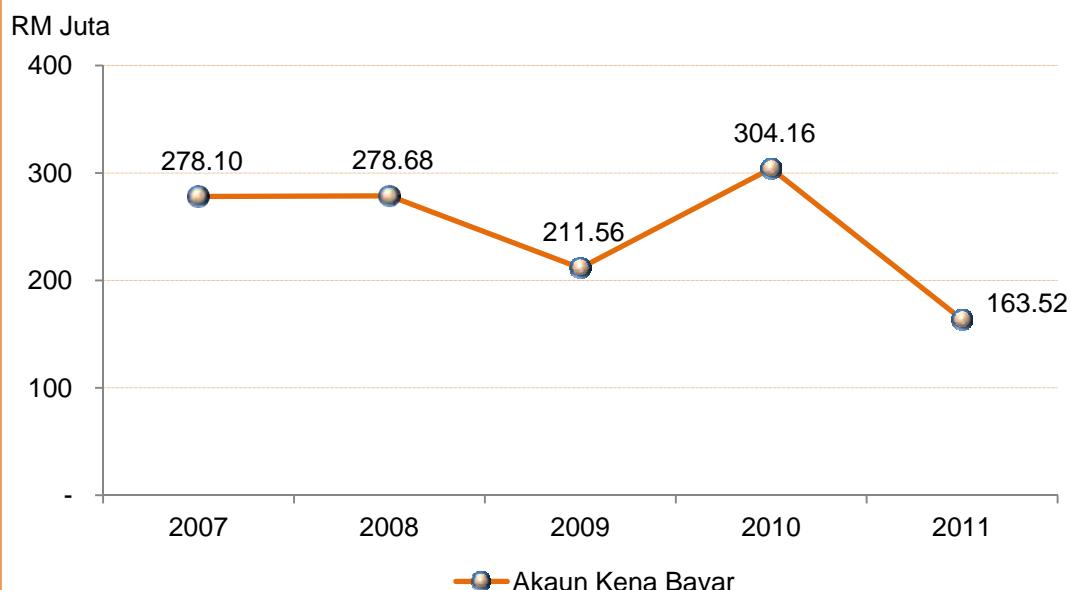
Bil.	Kementerian/Jabatan	Tahun		Perubahan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Kementerian Pembangunan Perindustrian	0.50	5.17	4.67	934.0
2.	Kementerian Alam Sekitar Dan Kesihatan Awam	1.12	6.39	5.27	470.5
3.	Kementerian Kemudahan Awam	21.76	33.63	11.87	54.5
4.	Kementerian Pembangunan Tanah	0.42	0.51	0.09	21.4
5.	Pelbagai Jabatan	1.27	1.14	-0.13	-10.2
6.	Kementerian Pembangunan Luar Bandar	7.39	5.19	-2.20	-29.8
7.	Kementerian Perancangan Dan Pengurusan Sumber	3.61	2.18	-1.43	-39.6
8.	Jabatan Ketua Menteri	58.51	34.73	-23.78	-40.6
9.	Kementerian Pembangunan Sosial Dan Urbanisasi	6.83	4.01	-2.82	-41.3
10.	Kementerian Pemodenan Pertanian	13.96	7.83	-6.13	-43.9
11.	Kementerian Pembangunan Infrastruktur Dan Perhubungan	94.73	51.98	-42.75	-45.1

Bil.	Kementerian/Jabatan	Tahun		Perubahan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
12.	Kementerian Pembangunan Bandar Dan Pelancongan	9.71	4.41	-5.30	-54.6
13.	Kementerian Perumahan	0.20	0.06	-0.14	-70.0
14.	Kementerian Kewangan	83.47	6.25	-77.22	-92.5
15.	Jabatan Undang-undang Negeri	0.68	0.04	-0.64	-94.1
Jumlah		304.16	163.52	-140.64	-46.2

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.6.4.2. Analisis perbandingan AKB bagi tempoh 5 tahun menunjukkan peningkatan pada tahun 2008 dan 2010 manakala tahun 2009 dan 2011 menunjukkan penurunan seperti yang ditunjukkan di **Carta 4.9**. AKB bagi tahun 2011 adalah yang terendah dalam tempoh 5 tahun.

Carta 4.9
Kedudukan Akaun Kena Bayar Bagi Tahun 2007 Hingga 2011

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.7. PENERIMAAN DAN PEMBAYARAN WANG TUNAI

4.7.1. Semua penerimaan dan pembayaran tunai yang ditunjukkan dalam Penyata Penerimaan Dan Pembayaran Wang Tunai bertujuan menunjukkan aliran masuk dan aliran keluar wang tunai serta kesetaraan tunai. Kesetaraan tunai merupakan pelaburan untuk tempoh tidak melebihi 3 bulan yang mudah ditukar kepada wang tunai. Aliran masuk wang tunai terdiri daripada terimaan hasil, terimaan pinjaman dan terimaan modal. Aliran keluar wang tunai terdiri daripada perbelanjaan mengurus, perbelanjaan pembangunan, perbelanjaan modal, bayaran balik pinjaman dan lain-lain bayaran. Pada tahun 2011, Kerajaan Negeri telah mencatatkan kurangan wang tunai RM71.56 juta berikutan jumlah bayaran melebihi jumlah terimaan berbanding lebihan tunai RM7.10 juta pada tahun 2010.

4.7.2. Terimaan Kerajaan Negeri pada tahun 2011 adalah RM12.29 bilion. Komponen terbesar adalah terimaan hasil yang berjumlah RM6.63 bilion atau 53.9%. Komponen lain iaitu terimaan modal berjumlah RM5.46 bilion atau 44.4% dan terimaan pinjaman berjumlah RM203.82 juta atau 1.7%.

4.7.3. Bayaran Kerajaan Negeri pada tahun 2011 pula adalah RM12.36 bilion. Ianya terdiri daripada Lain-lain Bayaran RM5.38 bilion atau 43.5%, perbelanjaan modal RM2.83 bilion atau 22.9%, perbelanjaan pembangunan RM2.70 bilion atau 21.8%, perbelanjaan mengurus RM1.33 bilion atau 10.8% dan bayaran balik pinjaman berjumlah RM114.61 juta atau 1%.

4.7.4. Penerimaan dan pembayaran wang tunai pada tahun 2011 berbanding tahun 2010 adalah seperti di **Jadual 4.40**.

Jadual 4.40

Penerimaan Dan Pembayaran Wang Tunai Pada Tahun 2011 Berbanding 2010

Bil.	Butiran	Tahun		Perubahan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Terimaan	11,237.36	12,288.45	1,051.09	9.4
	Hasil	5,606.74	6,627.14	1,020.40	18.2
	Pinjaman	400.54	203.82	-196.72	-49.1
	Terimaan Modal	5,230.08	5,457.49	227.41	4.3
2.	Bayaran	11,230.26	12,360.01	1,129.75	10.1
	Perbelanjaan Mengurus	1,233.22	1,334.59	101.37	8.2
	Perbelanjaan Pembangunan	2,490.22	2,701.62	211.40	8.5
	Perbelanjaan Modal	2,467.22	2,825.34	358.12	14.5
	Bayaran Balik Pinjaman	55.95	114.61	58.66	104.8
	Lain-lain Bayaran	4,983.65	5,383.85	400.2	8.0
Lebihan/Kurangan Wang Tunai		7.10	-71.56	-78.66	-1,107.9

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.8. AKAUN MEMORANDUM

Penyata Akaun Memorandum ialah penyata yang menunjukkan aset dan tanggungan Kerajaan Negeri yang tidak dilaporkan dalam Lembaran Imbang. Aset terdiri dari pelaburan saham dalam syarikat awam dan syarikat tidak tersenarai, ekuiti dalam syarikat serta pinjaman kepada Agensi yang boleh dituntut manakala tanggungan terdiri dari pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan dan Institusi Kewangan yang diluluskan. Jumlah aset yang diakaunkan dalam Penyata Akaun Memorandum pada akhir tahun 2011 adalah berjumlah RM4.99 bilion meningkat sejumlah RM107.90 juta atau 2.2% berbanding tahun sebelumnya. Tanggungan Kerajaan Negeri yang merupakan hutang kepada Kerajaan Persekutuan juga menunjukkan peningkatan sejumlah RM120.76 juta atau 5.7% kepada RM2.22 bilion pada akhir tahun 2011 berbanding RM2.10 bilion pada akhir tahun 2010.

4.8.1. Pinjaman Boleh Dituntut

4.8.1.1. Pinjaman Boleh Dituntut merupakan pinjaman yang diberikan oleh Kerajaan Negeri kepada Agensi dan Pihak Berkuasa Tempatan. Sumber bagi pinjaman ini adalah daripada Kerajaan Negeri atau menerusi pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan. Pada akhir tahun 2011, baki Pinjaman Boleh Dituntut meningkat sejumlah RM31.80 juta atau 1.4% daripada RM2.30 bilion pada tahun 2010 kepada RM2.34 bilion pada tahun 2011. Butiran adalah seperti di **Jadual 4.41**.

Jadual 4.41
Baki Pinjaman Boleh Dituntut Bagi Tahun 2011 dan 2010

Bil.	Agensi/Pinjaman	Tahun		Perubahan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Badan Berkanun	2,018.67	2,102.59	83.92	4.2
2.	Pihak Berkuasa Tempatan	45.73	7.92	-37.81	-82.7
3.	Syarikat	240.03	225.72	-14.31	-6.0
4.	Skim Pinjaman Pelajar	0.50	0.50	0	0
Jumlah		2,304.93	2,336.73	31.80	1.4

Sumber: Jabatan Perbendaharaan Negeri

4.8.1.2. Analisis Audit mendapati pada tahun 2011, sejumlah RM176.98 juta pinjaman dikeluarkan dan sejumlah RM144.64 juta bayaran balik diterima. Daripada jumlah tersebut sejumlah RM87.77 juta bayaran diterima daripada Badan Berkanun Negeri, RM56.87 juta diterima daripada Pihak Berkuasa Tempatan dan Syarikat Sarawak *Incorporated Sdn. Bhd.* secara penukaran kepada geran. Kedudukan pergerakan pinjaman dan bayaran balik pada tahun 2011 adalah seperti di **Jadual 4.42**.

Jadual 4.42
Pergerakan Pinjaman Bagi Tahun 2011

Bil.	Agensi/Pinjaman	Baki Pinjaman 1.1.2011 (RM Juta)	Pinjaman Baru/ Keluaran Baki Pinjaman (RM Juta)	Tukaran Wang Asing (Rugi) (RM Juta)	Bayaran Balik (RM Juta)	Baki Pinjaman (RM Juta)
Badan Berkanun Negeri						
1.	Perbadanan Pembangunan Perumahan	850.08	0	0	15.82	834.26
2.	Lembaga Pembangunan Dan Lindungan Tanah	303.54	68.43	0	0	371.97
3.	Lembaga Penyatuan dan Pemulihan Tanah Sarawak	267.57	25.00	0	17.85	274.72
4.	Lembaga Air Kuching	219.62	64.47	0	15.52	268.57
5.	Lembaga Pelabuhan Miri	155.27	0	0	7.66	147.61
6.	Lembaga Air Sibu	124.29	9.20	0	5.70	127.79
7.	Perbadanan Pembangunan Ekonomi Sarawak	27.94	0.79	0	14.23	14.50
8.	Lembaga Kemajuan Bintulu	19.16	0	0	2.76	16.40
9.	Perbadanan Urusan Kejuruteraan Dan Limbungan Brooke	5.90	0	0	5.90	0
10.	Lembaga Pelabuhan Kuching	2.33	0	0	2.33	0

Bil.	Agensi/Pinjaman	Baki Pinjaman 1.1.2011 (RM Juta)	Pinjaman Baru/ Keluaran Baki Pinjaman (RM Juta)	Tukaran Wang Asing (Rugi) (RM Juta)	Bayaran Balik (RM Juta)	Baki Pinjaman (RM Juta)
11.	Lembaga Kemajuan Tanah Sarawak	1.50	3.80	0	0	5.30
12.	Perbadanan Kemajuan Perusahaan Kayu Sarawak	41.47	0	0	0	41.47
Jumlah		2,018.67	171.69	0	87.77	2,102.59
Pihak Berkuasa Tempatan						
1.	Majlis Bandaraya Kuching Selatan	17.81	0	0	17.81	0
2.	Dewan Bandaraya Kuching Utara	15.30	0	0	10.00	5.30
3.	Majlis Perbandaran Padawan	12.62	0	0	10.00	2.62
Jumlah		45.73	0	0	37.81	7.92
Syarikat						
1.	Sarawak Medical Centre Sdn. Bhd.	86.49	0	0	0	86.49
2.	Sarawak Planted Forest Sdn. Bhd.	45.84	0	0	0	45.84
3.	Sarawak MediChem Pharmaceuticals Inc.	40.93	0	-0.54	0	40.39
4.	Sarawak Incorporated Sdn. Bhd.	33.77	5.29	0	19.06	20.00
5.	Permodalan Assar Sdn. Bhd.	25.00	0	0	0	25.00
6.	Tanjung Manis Food & Industrial Park Sdn. Bhd.	5.00	0	0	0	5.00
7.	Seri Sarawak PMC Sdn. Bhd.	3.00	0	0	0	3.00
Jumlah		240.03	5.29	-0.54	19.06	225.72
Skim Pinjaman Pelajar						
1.	Skim Pinjaman Pelajar	0.50	0	0	0	0.50
Jumlah		0.50	0	0	0.00	0.50
Jumlah Keseluruhan		2,304.93	176.98	-0.54	144.64	2,336.73

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.8.1.3. Kedudukan baki Pinjaman Boleh Dituntut pada akhir tahun 2007 hingga 2011 adalah seperti di **Jadual 4.43** dan **Carta 4.10**. Baki Pinjaman Boleh Dituntut pada tahun 2011 adalah yang tertinggi untuk tempoh 5 tahun.

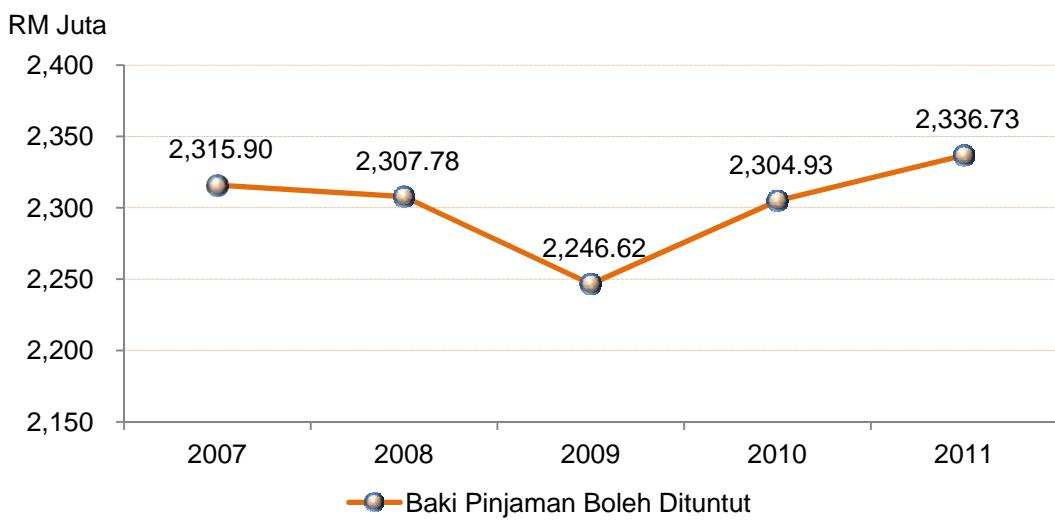
Jadual 4.43

Baki Pinjaman Boleh Dituntut Bagi Tahun 2007 Hingga 2011

Bil.	Agensi/Pinjaman	Tahun				
		2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)
1.	Badan Berkanun Negeri	2,157.45	1,999.76	1,925.28	1,977.20	2,061.12
2.	Pihak Berkuasa Tempatan	49.73	46.69	46.21	45.73	7.92
3.	Syarikat	108.22	260.83	274.63	281.50	267.19
4.	Skim Pinjaman Pelajar	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50
Jumlah		2,315.90	2,307.78	2,246.62	2,304.93	2,336.73

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

Carta 4.10
Kedudukan Baki Pinjaman Boleh Dituntut Bagi Tahun 2007 Hingga 2011

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.8.1.4. Tunggakan Pinjaman Boleh Dituntut

- a. Pada tahun 2011, ansuran pinjaman yang sepatutnya diterima oleh Kerajaan Negeri adalah berjumlah RM736.50 juta terdiri daripada bayaran anuiti tahun semasa berjumlah RM252.92 juta dan tunggakan tahun terdahulu berjumlah RM483.58 juta. Bagaimanapun, pada tahun 2011 hanya RM170.52 juta bayaran balik diterima terdiri daripada bayaran pokok berjumlah RM144.64 juta dan faedah berjumlah RM25.88 juta. Daripada jumlah tersebut RM113.64 juta dijelaskan secara tunai dan RM56.88 juta melalui penukaran kepada geran dalam tahun 2011. Tunggakan bayaran balik pinjaman boleh dituntut pada tahun 2011 berjumlah RM565.98 juta meningkat sejumlah RM82.40 juta atau 17% berbanding baki tunggakan bayaran balik pada tahun 2010. Peningkatan ini adalah disebabkan 4 agensi tidak membuat pembayaran balik pinjaman yang matang pada tahun 2011 dan 10 agensi membayar sebahagian daripada jumlah bayaran balik dan tunggakan yang sepatutnya seperti di **Jadual 4.44**.

Jadual 4.44
Kedudukan Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Pada Tahun 2011

Bil.	Agensi	Tunggakan Pada 01.01.2011 (RM Juta)	Anuiti 2011 (RM Juta)	Jumlah Patut Dijelaskan Sehingga Tahun 2011 (RM Juta)	Bayaran Balik Dalam Tahun 2011 (RM Juta)	Tunggakan Setakat 31.12.2011 (RM Juta)
Badan Berkanun Negeri						
1.	Perbadanan Pembangunan Perumahan	147.81	66.12	213.93	30.72	183.21
2.	Lembaga Pembangunan Dan Lindungan Tanah	76.17	14.38	90.55	0	90.55
3.	Lembaga Penyatuan Dan Pemulihan Tanah Sarawak	47.71	45.97	93.68	24.08	69.60
4.	Lembaga Pelabuhan Miri	56.66	18.89	75.55	11.47	64.08
5.	Perbadanan Kemajuan Perusahaan Kayu Sarawak	48.42	0	48.42	0	48.42

Bil.	Agensi	Tunggakan Pada 01.01.2011 (RM Juta)	Anuiti 2011 (RM Juta)	Jumlah Patut Dijelaskan Sehingga Tahun 2011 (RM Juta)	Bayaran Balik Dalam Tahun 2011 (RM Juta)	Tunggakan Setakat 31.12.2011 (RM Juta)
6.	Perbadanan Pembangunan Ekonomi Sarawak	3.43	19.23	22.66	14.62	8.04
7.	Lembaga Air Kuching	4.88	12.77	17.65	15.59	2.06
8.	Lembaga Air Sibu	0.47	6.16	6.63	5.70	0.93
9.	Lembaga Kemajuan Bintulu	0.75	2.39	3.14	3.14	0
10.	Perbadanan Kejuruteraan Dan Limbongan Brooke	2.36	3.54	5.90	5.90	0
11.	Lembaga Pelabuhan Kuching	2.42	0	2.42	2.42	0
Jumlah		391.08	189.45	580.53	113.64	466.89
Pihak Berkuasa Tempatan						
1.	Majlis Bandaraya Kuching Selatan	9.56	8.27	17.82	*17.82	0
2.	Majlis Perbandaran Padawan	8.27	3.23	11.50	*10.00	1.50
3.	Dewan Bandaraya Kuching Utara	4.37	9.91	14.29	*10.00	4.29
Jumlah		22.20	21.41	43.61	37.82	5.79
Perbadanan/Syarikat						
1.	Sarawak Medical Centre Sdn. Bhd.	61.22	14.64	75.86	0	75.86
2.	Amanah Saham Sarawak Bhd.	7.40	6.69	14.09	0	14.09
3.	Sarawak Incorporated Sdn. Bhd.	1.68	20.73	22.41	*19.06	3.35
Jumlah		70.30	42.06	112.36	19.06	93.30
Jumlah Keseluruhan		483.58	252.92	736.50	170.52	565.98

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

Nota: * Pinjaman ditukar kepada Geran

- b. Jadual bayaran balik bagi 18 pinjaman yang telah dikeluarkan sepenuhnya belum disediakan seperti di **Jadual 4.45**. Pada pendapat Audit jadual bayaran balik perlu disediakan semasa penyediaan perjanjian pinjaman bagi membolehkan pihak yang terlibat merancang dan menguruskan aliran tunai serta mengelak berlakunya tunggakan bayaran balik.

Jadual 4.45

Jadual Bayaran Balik Belum Disediakan

Bil.	Agensi	Perjanjian	Tarikh	Baki Belum Selesai Pada 31.12.2011 (RM Juta)
1.	Perbadanan Pembangunan Perumahan	HDC/SL/2010/01	21.01.2010	5.42
		HDC/SL/2010/02	08.07.2010	43.85
		HDC/SL/2010/03	08.07.2010	0.51
		HDC/SL/2010/04	08.07.2010	0.60
		HDC/SL/2010/05	08.07.2010	1.48
		HDC/SL/2010/06	08.07.2010	5.59
		HDC/SL/2010/07	08.07.2010	3.02
		HDC/SL/2010/08	08.07.2010	2.06
		HDC/SL/2010/09	08.07.2010	1.21
		HDC/SL/2010/10	08.07.2010	3.31

Bil.	Agensi	Perjanjian		Tarikh	Baki Belum Selesai Pada 31.12.2011 (RM Juta)
2.	Lembaga Air Kuching	KWB/FLR/2008/01		08.01.2008	27.00
		KWB/FLR/2010/01		19.11.2010	6.70
3.	Lembaga Air Sibu	SWB/FLR/2010/01		01.12.2010	1.70
		SWB/FLR/2010/02		02.12.2010	1.50
4.	Lembaga Pembangunan Dan Lindungan Tanah Sarawak	LCDA/2003/02		10.05.2003	18.01
		LCDA/SL/2007/01		14.12.2007	66.15
		LCDA/SL/22010/01		05.08.2010	5.00
5.	Tanjung Manis Food & Industrial Park Sdn. Bhd.	Tanjung Manis/SL/2010/01		29.03.2010	5.00
Jumlah					198.11

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.8.2. Pelaburan

4.8.2.1. Pelaburan Kerajaan Negeri dalam Syarikat Awam, Syarikat Tidak Tersenarai dan Caruman Bagi Penyertaan Ekuiti dibuat melalui Setiausaha Kewangan Negeri (Perbadanan) dan ditunjukkan dalam Penyata Memorandum Pelaburan. Pelaburan ini dibuat menggunakan peruntukan pembangunan Kerajaan Negeri. Kedudukan pelaburan mengikut nilai buku pada 31 Disember 2011 adalah berjumlah RM3.96 bilion meningkat sejumalah RM116.06 juta atau 3% berbanding RM3.84 bilion pada tahun 2010 seperti di **Jadual 4.46**.

Jadual 4.46

Kedudukan Pegangan Saham Setiausaha Kewangan Negeri (Perbadanan) Pada Akhir Tahun 2010 Dan 2011

Kategori	Bil. Syarikat		Nilai Buku Saham		Perubahan	
	2010	2011	31.12.2010 (RM Juta)	31.12.2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Pelaburan Dalam Syarikat Awam	11	11	677.31	721.98	44.67	6.6
Pelaburan Dalam Syarikat Tidak Tersenarai	44	48	2,873.56	2,944.95	71.39	2.5
Caruman Bagi Penyertaan Ekuiti	7	7	292.32	292.32	0	0
Jumlah	62	66	3,843.19	3,959.25	116.06	3.0

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.8.2.2. Peningkatan pelaburan adalah disebabkan Kerajaan Negeri menambah pelaburan dalam syarikat Rimbunan Sawit Bhd., SSHMC Management & Holdings Sdn. Bhd., SI Capital Sdn. Bhd. dan Equisar Sdn. Bhd. seperti di **Jadual 4.47**.

Jadual 4.47**Pertambahan Pelaburan Kerajaan Negeri Tahun 2011 Berbanding 2010**

Bil.	Syarikat	Tahun		Peningkatan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Pelaburan Dalam Syarikat Awam					
1.	Rimbunan Sawit Bhd.	-	44.67	44.67	100.0
Pelaburan Dalam Syarikat Tidak Tersenarai					
1.	SSHMC Management & Holdings Sdn. Bhd.	296.20	360.59	64.39	21.7
2.	SI Capital Sdn. Bhd.	128.26	135.15	6.89	5.4
3.	Equisar Sdn. Bhd.	-	0.10	0.10	100.0
Jumlah		424.46	540.51	116.05	27.3

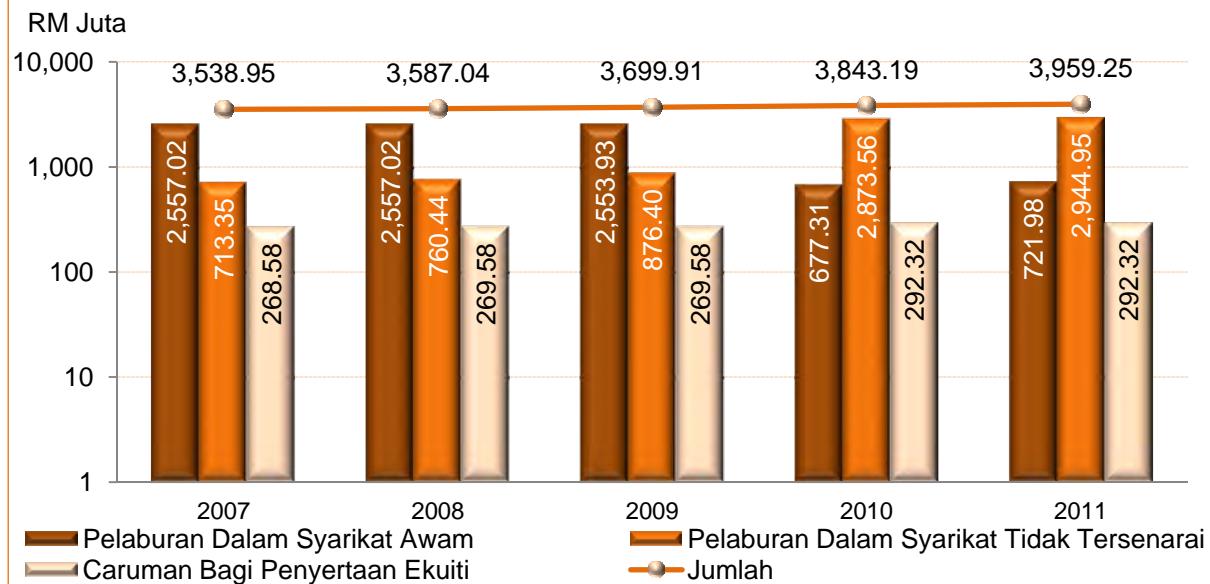
Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.8.2.3. Trend pelaburan Kerajaan Negeri menunjukkan peningkatan setiap tahun daripada tahun 2007 hingga 2011. Kedudukan pelaburan Kerajaan Negeri pada tahun 2011 adalah yang tertinggi dalam tempoh 5 tahun seperti di **Jadual 4.48.** dan **Carta 4.11.**

Jadual 4.48**Pelaburan Kerajaan Negeri Bagi Tempoh 2007 Hingga 2011**

Bil.	Jenis Pelaburan	Tahun				
		2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)
1.	Pelaburan Dalam Syarikat Awam	2,557.02	2,557.02	2,553.93	677.31	721.98
2.	Pelaburan Dalam Syarikat Tidak Tersenarai	713.35	760.44	876.40	2,873.56	2,944.95
3.	Caruman Bagi Penyertaan Ekuiti	268.58	269.58	269.58	292.32	292.32
Jumlah		3,538.95	3,587.04	3,699.91	3,843.19	3,959.25

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

Carta 4.11**Pelaburan Kerajaan Negeri Bagi Tempoh 2007 Hingga 2011**

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.8.2.4. Analisis Audit seterusnya mendapati pada akhir tahun 2011, nilai pasaran saham bagi syarikat yang tersenarai di Bursa Malaysia adalah berjumlah RM2.16 bilion meningkat sejumlah RM389.63 juta atau 22% berbanding RM1.77 bilion dalam tahun 2010. Nilai buku bagi saham tersebut adalah RM721.98 juta pada tahun 2011 meningkat sejumlah RM44.67 juta atau 6.6% berbanding RM677.31 juta pada tahun 2010 seperti di **Jadual 4.49**.

Jadual 4.49

Perbandingan Nilai Buku Dan Nilai Pasaran bagi Tahun 2010 dan 2011

Bil.	Jenis Nilai Saham	Tahun		Perubahan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Nilai Pasaran	1,772.36	2,161.99	389.63	22.0
2.	Nilai Buku	677.31	721.98	44.67	6.6
Jumlah		2,449.67	2,883.97	434.30	17.7

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.8.2.5. Pada tahun 2011, dividen daripada pelaburan saham yang diterima adalah berjumlah RM2.03 bilion meningkat sejumlah RM390.56 juta berbanding RM1.64 bilion dividen yang diterima pada tahun 2010. Selain itu, Kerajaan Negeri juga menerima sejumlah RM11.47 juta dividen tahun 2011 yang dibayar pada tahun 2012. Terimaan dividen ini akan diambil kira dalam penyediaan Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak Tahun 2012. Senarai syarikat yang membayar dividen atas pelaburan Kerajaan Negeri bagi tahun 2007 hingga 2011 adalah seperti di **Jadual 4.50**. Kedudukan dividen yang diterima pada tahun 2011 adalah yang tertinggi dalam tempoh 5 tahun.

Jadual 4.50

Senarai Syarikat Yang Membayar Dividen Pelaburan Kepada Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2007 Hingga 2011

Bil.	Syarikat	Tahun				
		2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)
Syarikat Tersenarai						
1.	Bintulu Ports Holdings Bhd.	44.66	49.81	50.49	46.0	46.01
2.	Malaysia International Shipping Corporation.	18.40	21.47	21.47	22.69	16.87
3.	Sarawak Plantation Bhd.	29.35	12.92	4.99	6.77	6.98
4.	Petronas Dagangan Bhd.	0.44	0.67	0.68	0.90	1.95
5.	Malaysia Airport Holdings Bhd.	0.13	0.59	0.62	0.77	0.67
6.	Telekom Malaysia Bhd.	1.29	2.31	0.65	0.61	0.62
7.	Axiata Group Bhd.	0.00	0.00	0.00	0.00	0.44
8.	Tenaga Nasional Bhd.	0.54	0.41	0.23	0.30	0.41
9.	Rimbunan Sawit Bhd.	0.00	0.00	0.00	0.00	0.13
10.	Sistem Peneranganan Malaysia Bhd.	0.00	1.13	0.00	0.00	0.00
Jumlah		94.81	89.31	79.13	78.04	74.08
Syarikat Tidak Tersenarai						
1.	Malaysia LNG Dua Sdn. Bhd.	250.00	550.00	180.00	560.00	910.00
2.	Malaysia LNG Tiga Sdn. Bhd.	170.00	530.00	260.00	390.00	520.00
3.	Malaysia Liquefied Natural Gas Sdn. Bhd.	110.00	435.00	255.00	250.00	405.00
4.	Sarawak Energy Bhd	29.55	36.54	40.74	40.74	40.73

Bil.	Syarikat	Tahun				
		2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)
5.	Shell MDS (Malaysia) Sdn. Bhd.	0.00	8.40	33.60	49.00	35.00
6.	SGOS Capital Holdings Sdn. Bhd.	0.00	0.00	0.00	20.00	20.00
7.	Shell Timur Sdn. Bhd.	13.80	9.00	0.00	12.80	16.10
8.	Borneo Housing Mortgage Finance Bhd.	6.83	6.83	6.83	8.83	8.82
9.	LAKU Management Sdn. Bhd.	0.72	0.00	0.00	0.00	2.25
10.	Tamar Plantation Sdn. Bhd.	0.00	0.00	0.00	0.00	1.50
11.	Sarawak Information Systems Sdn. Bhd.	0.00	20.50	8.68	0.00	0.50
12.	Sarawak Incorporated Sdn. Bhd.	0.00	1.30	0.13	0.00	0.50
13.	Borneo Development Corporation Sdn. Bhd.	0.00	0.00	0.00	0.00	0.25
14.	Sarawak Plantation Services Sdn. Bhd.	0.00	0.91	0.00	0.00	0.00
15.	BHMF Realty Sdn. Bhd.	0.65	0.44	0.00	0.33	0.00
Jumlah		581.55	1,598.92	784.98	1,331.70	1,960.65
Jumlah Dividen Diterima		676.36	1,688.23	864.11	1,409.74	2,034.73
Bayaran Balik LHDN		0.00	630.90	0	234.43	0
Jumlah Keseluruhan		676.36	2,319.13	864.11	1,644.17	2,034.73

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.8.2.6. Semakan Audit mendapati 9 daripada 10 syarikat tersenarai membayar dividen pada tahun 2011 kecuali syarikat Sistem Penerbangan Malaysia Berhad. Adalah didapati dalam tempoh 5 tahun Sistem Penerbangan Malaysia Berhad hanya membayar dividen pada tahun 2008. Semakan Audit seterusnya mendapati hanya 15 daripada 55 syarikat tidak tersenarai membayar dividen dalam tempoh 5 tahun. Analisis Audit mendapati 5 syarikat yang membayar dividen secara konsisten adalah syarikat yang berasaskan petroleum dan gas menyumbang RM1.89 bilion atau 92.7% daripada jumlah keseluruhan dividen yang diterima pada tahun 2011. Dividen yang diterima dari pelaburan Kerajaan Negeri dalam 40 syarikat yang lain adalah tidak memuaskan kerana tiada dividen dibayar dalam tempoh 5 tahun.

4.8.3. Hutang Awam

4.8.3.1. Kerajaan Negeri dari semasa ke semasa menerima pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan bagi membiayai projek pembangunan. Selain itu, Kerajaan Negeri juga boleh meminjam di bawah kuasa Undang-undang Negeri dengan kelulusan Bank Negara mengikut Perkara 112B Perlombagaan Persekutuan. Pada tahun 2011, baki hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan meningkat sejumlah RM120.77 juta atau 5.7% menjadi RM2.22 bilion berbanding RM2.10 bilion pada tahun 2010. Bayaran balik hutang awam kepada Kerajaan Persekutuan pada tahun 2011 adalah berjumlah RM83.05 juta. Kedudukan hutang Kerajaan Negeri dengan Kerajaan Persekutuan pada tahun 2011 berbanding 2010 adalah seperti di **Jadual 4.51**.

Jadual 4.51**Kedudukan Hutang Awam Kerajaan Negeri Pada Tahun 2011 Berbanding 2010**

Bil.	Tujuan Pinjaman	Tahun		Perubahan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Bekalan Air	858.56	971.33	112.77	13.1
2.	Perumahan	638.30	595.56	-42.74	-6.7
3.	Pertanian	244.64	235.31	-9.33	-3.8
4.	Pembetungan Najis Dan Perparitan	158.89	209.07	50.18	31.6
5.	Perindustrian	183.41	197.08	13.67	7.5
6.	Institusi Pelaburan	20.00	16.29	-3.71	-18.6
7.	Pelabuhan	0.25	0.18	-0.07	-28.0
Jumlah		2,104.05	2,224.82	120.77	5.7

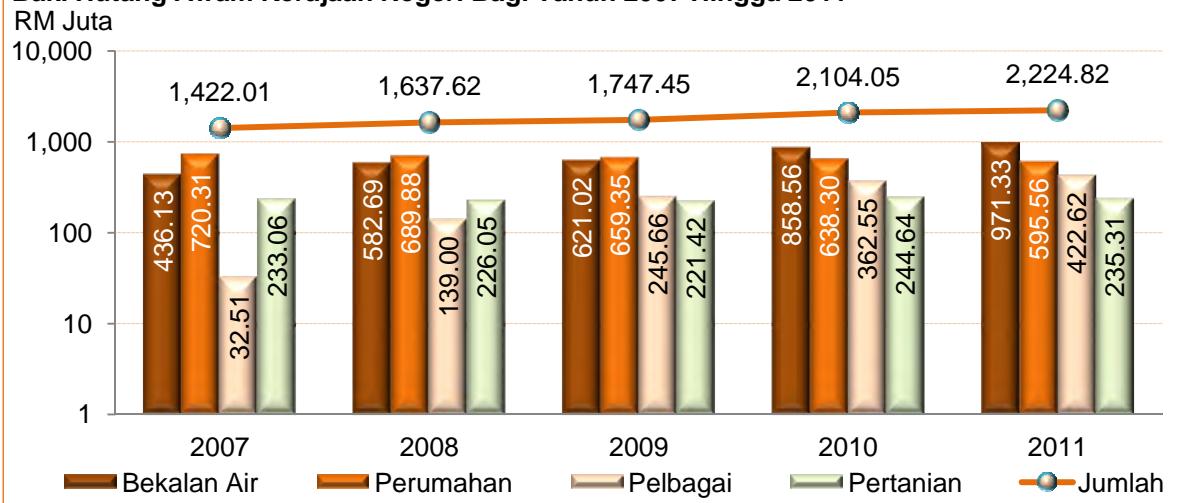
Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.8.3.2. Analisis perbandingan baki hutang awam bagi tahun 2007 hingga 2011 menunjukkan peningkatan pada setiap tahun antara RM109.83 juta atau 6.7% hingga RM356.60 juta atau 20.4%. Kedudukan baki hutang awam bagi tahun 2007 hingga 2011 adalah seperti di **Jadual 4.52** dan **Carta 4.12**. Kedudukan baki hutang awam tahun 2011 adalah yang tertinggi dalam tempoh 5 tahun.

Jadual 4.52**Kedudukan Baki Hutang Awam Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2007 Hingga 2011**

Bil.	Tujuan Pinjaman	Tahun				
		2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)
1.	Bekalan Air	436.13	582.69	621.02	858.56	971.33
2.	Perumahan	720.31	689.88	659.35	638.30	595.56
3.	Pelbagai	32.51	139.00	245.66	362.55	422.62
4.	Pertanian	233.06	226.05	221.42	244.64	235.31
Jumlah		1,422.01	1,637.62	1,747.45	2,104.05	2,224.82

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

Carta 4.12**Baki Hutang Awam Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2007 Hingga 2011**

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

4.8.3.3. Kerajaan Negeri tidak mempunyai tunggakan bayaran balik pinjaman kepada Kerajaan Persekutuan kerana berupaya menjelaskan hutang awam termasuk faedah

mengikut jadual bayaran balik pinjaman. Oleh itu, analisis perbandingan antara jumlah hutang awam pada tahun 2011 berbanding baki tunggakan bayaran balik pinjaman pada tahun yang sama mendapati prestasi pembayaran balik pinjaman hutang awam adalah baik walaupun jumlah baki hutang awam meningkat sejumlah RM120.77 juta tetapi tiada baki tunggakan bayaran balik pinjaman.

4.8.4. Tunggakan Hasil

4.8.4.1. Pada akhir tahun 2011, tunggakan hasil Kerajaan Negeri meningkat sejumlah RM9.86 juta atau 8.8% menjadi RM122.35 juta daripada RM112.49 juta pada tahun 2010. Tiga butiran menunjukkan peningkatan tunggakan iaitu Dividen, Jualan Air dan Stor serta Royalti dan Permit manakala 2 butiran menunjukkan penurunan iaitu Premium Tanah dan Hasil Pelbagai. Tunggakan hasil pada tahun 2010 dan 2011 adalah seperti di **Jadual 4.53.**

Jadual 4.53
Tunggakan Hasil Bagi Tahun 2011 Berbanding 2010

Bil.	Tunggakan Hasil	Tahun		Perubahan	
		2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Dividen	20.55	42.83	22.28	108.4
2.	Jualan Air Dan Stor	25.44	34.25	8.81	34.6
3.	Premium Tanah	37.58	29.22	-8.36	-22.2
4.	Pelbagai	26.76	13.78	-12.98	-48.5
5.	Royalti Dan Permit	2.16	2.27	0.11	5.1
Jumlah		112.49	122.35	9.86	8.8

Sumber: Penyata Akaun Belum Terima

4.8.4.2. Analisis perbandingan antara kutipan hasil sebenar pada tahun 2011 berbanding tunggakan hasil pada tahun 2011 mendapati prestasi kutipan hasil meningkat sejumlah RM1.02 bilion atau 18.2%. Bagaimanapun, tunggakan hasil turut mencatatkan peningkatan sejumlah RM9.86 juta atau 8.8%. Peningkatan dan penurunan adalah seperti berikut:

- a. Tunggakan dividen sejumlah RM42.83 juta merupakan tunggakan bayaran balik cukai yang dipotong dari hasil dividen bagi tahun 2009 berjumlah RM14.60 juta dan dividen tahun 2010 berjumlah RM21.46 juta.
- b. Tunggakan Jualan Air dan Stor meningkat sejumlah RM8.81 juta atau 34.6% pada tahun 2011 menjadi RM34.25 juta berbanding RM25.44 juta pada tahun 2010.
- c. Tunggakan Hasil Royalti dan Permit Hutan meningkat sejumlah RM0.11 juta atau 5.1% pada tahun 2011 menjadi RM2.27 juta berbanding RM2.16 juta pada tahun 2010.

- d. Tunggakan Premium Tanah menurun sejumlah RM8.36 juta iaitu 22.2% pada tahun 2011 menjadi RM29.22 juta berbanding RM37.58 juta pada tahun 2010 disebabkan hasil usaha berterusan dijalankan seperti mengkaveat tanah yang mempunyai tunggakan yang tinggi disusuli dengan tindakan menarik tanah pembiutang menerusi Seksyen 33 Kanun Tanah Negeri.
- e. Tunggakan Hasil Pelbagai menurun sejumlah RM12.98 juta atau 48.5% menjadi RM13.77 juta berbanding RM26.76 juta pada tahun 2010 disebabkan peningkatan bayaran balik yang diterima pada tahun 2011.

4.8.4.3. Trend tunggakan hasil bagi tempoh 5 tahun ditunjukkan di **Jadual 4.54** dan **Carta 4.13**. Kedudukan tunggakan hasil adalah yang kedua tertinggi dalam tempoh 5 tahun selepas tahun 2007.

Jadual 4.54

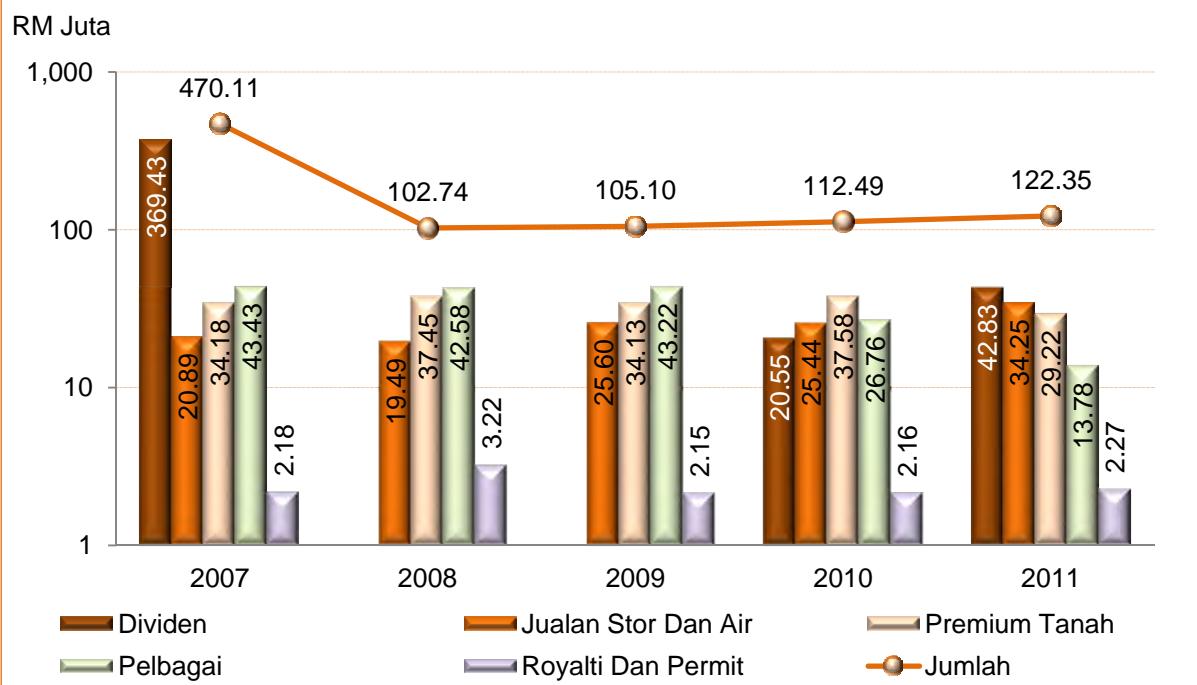
Tunggakan Hasil Bagi Tempoh Tahun 2007 Hingga 2011

Bil.	Tunggakan Hasil	Tahun				
		2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	2011 (RM Juta)
1.	Dividen	369.43	0	0	20.55	42.83
2.	Jualan Stor Dan Air	20.89	19.49	25.60	25.44	34.25
3.	Premium Tanah	34.18	37.45	34.13	37.58	29.22
4.	Pelbagai	43.43	42.58	43.22	26.76	13.78
5.	Royalti Dan Permit	2.18	3.22	2.15	2.16	2.27
Jumlah		470.11	102.74	105.10	112.49	122.35

Sumber: Rekod Perbendaharaan Negeri

Carta 4.13

Tunggakan Hasil Bagi Tempoh Tahun 2007 Hingga 2011

Sumber: Rekod Perbendaharaan Negeri

4.9. RUMUSAN DAN SYOR AUDIT

4.9.1. Secara keseluruhannya, analisis Audit mendapati kedudukan kewangan Kerajaan Negeri adalah sangat baik kerana baki terkumpul Kumpulan Wang Disatukan pada akhir tahun 2011 adalah berjumlah RM18.46 bilion meningkat RM2.75 bilion berbanding RM15.71 bilion pada akhir tahun 2010. Surplus Akaun Hasil Disatukan meningkat daripada RM2.22 bilion pada tahun 2010 menjadi RM2.60 bilion pada tahun 2011. Kutipan hasil Kerajaan Negeri bagi tahun 2011 juga meningkat RM1.02 bilion atau 18.2% menjadi RM6.63 bilion berbanding RM5.61 bilion bagi tahun 2010.

4.9.2. Bagaimanapun, tunggakan hasil meningkat sejumlah RM9.86 juta atau 8.8% menjadi RM122.35 juta daripada RM112.49 juta pada tahun 2010. Perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri pada keseluruhannya meningkat sejumlah RM635.02 juta atau 18.7% iaitu daripada RM3.39 bilion pada tahun 2010 kepada RM4.02 bilion pada tahun 2011. Bagaimanapun, Akaun Kena Bayar menunjukkan penurunan sejumlah RM140.64 juta atau 46.2% berbanding tahun 2010. Baki Pinjaman Boleh Dituntut meningkat sejumlah RM31.80 juta atau 1.4% daripada RM2.30 bilion pada tahun 2010 kepada RM2.34 bilion pada tahun 2011. Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut turut meningkat sejumlah RM82.40 juta atau 18.2% daripada RM483.58 juta pada tahun 2010 kepada RM565.98 juta pada tahun 2011. Pelaburan saham dalam syarikat awam dan tidak tersenarai telah memberikan pulangan dividen RM2.03 bilion meningkat sejumlah RM390.56 juta berbanding RM1.64 bilion pada tahun 2010. Jumlah hutang awam meningkat sejumlah RM120.77 juta atau 5.7% menjadi RM2.22 bilion berbanding RM2.10 bilion pada tahun 2010. Bagaimanapun, tiada tunggakan bayaran balik hutang awam pada tahun 2011 kerana Kerajaan Negeri berupaya menjelaskan hutang awam termasuk faedah mengikut jadual bayaran balik pinjaman.

4.9.3. Bagi memperkuatkannya lagi kedudukan kewangan, adalah disyorkan Kerajaan Negeri meningkatkan usaha untuk mengutip tunggakan hasil berjumlah RM122.35 juta dan mengambil tindakan lebih tegas menuntut tunggakan pinjaman kepada agensi dan syarikat yang berjumlah RM565.98 juta.

4.9.4. Mempertingkatkan Program Pembangunan Kapasiti Sektor Perkhidmatan Awam Negeri Sarawak di semua bidang dengan menetapkan norma latihan tahunan bagi pegawai awam terutamanya dalam bidang pengurusan kewangan agar kompetensi pegawai terus dipertingkatkan.

Bahagian III

Rancangan Pembangunan Kerajaan Negeri

BAHAGIAN III

RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

5. KEMAJUAN PELAKSANAAN RANCANGAN MALAYSIA KESEPULUH

5.1. Rancangan Malaysia Kesepuluh (RMKe-10) digubal untuk memenuhi dasar dan strategi pembangunan Negara bagi tempoh 5 tahun bermula tahun 2011 hingga 2015. RMKe-10 merupakan penggerak program transformasi pembangunan Negeri Sarawak melalui pelaksanaan projek pembangunan baru dan sambungan daripada RMKe-9. Pemantauan yang cekap dan berkesan terhadap projek pembangunan ini penting untuk menjamin pelaksanaan yang lancar dan dijalankan secara konsisten di semua peringkat. Penyelesaian yang cekap dan berkesan perlu bagi memastikan semua program dan projek yang dilaksanakan mencapai objektif yang ditetapkan. Bagi menjayakan RMKe-10, siling peruntukan yang dilulus oleh Kerajaan Negeri adalah berjumlah RM14 bilion bagi melaksanakan 925 projek terdiri daripada 280 projek fizikal dan 645 projek bukan fizikal. Pada tahun 2011, RM3.63 bilion telah diperuntukkan oleh Kerajaan Negeri kepada 12 Kementerian/Jabatan bagi melaksanakan projek di bawah RMKe-10 dan RM2.70 bilion atau 74.4% telah dibelanjakan seperti di **Jadual 5.1**.

Jadual 5.1
Pencapaian Perbelanjaan Pembangunan RMKe-10 Sehingga 31 Disember 2011

Bil.	Kementerian/Jabatan	Peruntukan Diluluskan RMKe-10 Tahun 2011 (RM Juta)	Perbelanjaan Sehingga Tahun 2011 (RM Juta)	Peratus (%)
1.	Pejabat Setiausaha Kewangan Negeri	2,036.00	1,996.62	98.1
2.	Kementerian Perancangan Dan Pengurusan Sumber	462.23	11.04	2.4
3.	Kementerian Kemudahan Awam	447.30	217.05	48.5
4.	Kementerian Pembangunan Infrastruktur Dan Perhubungan	260.72	245.27	94.1
5.	Kementerian Pembangunan Perindustrian	200.27	36.23	18.1
6.	Kementerian Alam Sekitar Dan Kesihatan Awam	55.07	60.32	109.5
7.	Kementerian Pemodenan Pertanian	46.88	39.49	84.2
8.	Jabatan Ketua Menteri	38.81	35.24	90.8
9.	Kementerian Pembangunan Sosial dan Urbanisasi	26.86	16.14	60.1
10.	Kementerian Pelancongan Dan Warisan	24.96	26.74	107.1
11.	Kementerian Pembangunan Luar Bandar	21.73	2.33	10.7
12.	Kementerian Perumahan Dan Pembangunan Bandar	9.47	15.15	160.0
Jumlah		3,630.30	2,701.62	74.4

Sumber: Penyata Akaun Awam Negeri Sarawak

5.2. Pada tahun 2011, Kerajaan Negeri telah merancang untuk melaksanakan 249 projek fizikal meliputi pembinaan 10 jambatan, 59 jalan, 42 bangunan, 34 dermaga dan 104 projek lain seperti perparitan, kawasan perindustrian, pembetungan, bekalan air, pelancongan dan sebagainya. Selain itu, Kerajaan Negeri juga melaksanakan 613 projek bukan fizikal bagi aktiviti seperti geran, pelaburan, sumbangan, acara, penyelenggaraan dan perkhidmatan.

5.3. Berdasarkan rekod yang disediakan oleh Unit Pemantauan Pelaksanaan Negeri (SIMU), sehingga akhir tahun 2011, sebanyak 9 atau 3.6% daripada 249 projek yang diluluskan telah siap dilaksanakan dan 7 daripadanya adalah projek sambungan RMKe-9. Prestasi pelaksanaan projek fizikal sehingga akhir 2011 adalah seperti di **Jadual 5.2**.

Jadual 5.2
Pencapaian Pelaksanaan Projek Fizikal RMKe-10 Setakat 31 Disember 2011

Bil.	Kementerian/Jabatan	Bilangan Projek			
		Jumlah Projek	Belum Mula	Sedang Dilaksana	Siap Sebenar
1.	Kementerian Alam Sekitar Dan Kesihatan Awam	73	67	6	0
2.	Kementerian Pembangunan Infrastruktur Dan Perhubungan	63	41	21	1
3.	Kementerian Perancangan Dan Pengurusan Sumber	47	7	39	1
4.	Kementerian Kemudahan Awam	21	0	16	5
5.	Pejabat Setiausaha Kewangan Negeri	21	11	9	1
6.	Kementerian Pembangunan Sosial Dan Urbanisasi	12	12	0	0
7.	Kementerian Pembangunan Perindustrian	7	1	5	1
8.	Kementerian Pembangunan Luar Bandar	3	2	1	0
9.	Jabatan Ketua Menteri	2	2	0	0
Jumlah		249	143	97	9

Sumber: Unit Pemantauan Pelaksanaan Negeri

5.4. Antara projek sambungan RMKe-9 yang siap pada tahun 2011 ialah Pembinaan Jalan Menuju Pejabat Residen dan Daerah Lawas, Pembekalan Air Maludam Fasa II, *Gerugu Dam*, Pembekalan Air Kawasan Puncak Borneo, Pembekalan Air Samalaju, Estet Perindustrian Kota Samarahan serta Pembinaan Loji dan Paip Utama Kuching.

5.5. Analisis Audit mendapati daripada 97 projek yang sedang dilaksanakan, 15 atau 15.5% adalah projek ikut jadual, 5 atau 5.2% dahului jadual, 7 atau 7.2% lewat jadual dan satu atau 1% projek tenat. Sebanyak 69 projek atau 71.1% masih di peringkat perancangan iaitu di peringkat proses reka bentuk, tender atau penyediaan tapak.

5.6. Setakat 31 Disember 2011, 7 projek dikategorikan sebagai lewat jadual iaitu mengalami kelewatan antara 3.3% hingga 26.1% berbanding prestasi fizikalnya dan satu projek dikategorikan sebagai tenat iaitu mengalami kelewatan 61.7% berbanding jadual yang dirancang. Butiran projek tersebut adalah seperti di **Jadual 5.3**.

Jadual 5.3
Projek Tenat Dan Lewat Jadual Setakat 31 Disember 2011

Bil.	Nama Projek	Status Projek	Kemajuan		Peruntukan (RM Juta)	Perbelanjaan (RM Juta)	Peratusan (%)
			Jadual (%)	Sebenar (%)			
1.	Pembekalan Air Kapit Tambahan	Tenat	92.8	31.1	0.30	0.23	76.6
2.	Pembekalan Air Nanga Entawau (Kapit)	Lewat	100	82	2.50	0.90	36.0
3.	Pembinaan Jalan Menghubungi Taman Teknologi ke Kampung Tanjong Bako, Kuching	Lewat	37.3	34	5.47	4.64	84.8
4.	Kampung Gelam/Jalan Takan Link Road Fasa 1, Song (Kapit)	Lewat	80	53.9	3.00	1.23	41.0
5.	Program Rumah Mesra Rakyat (RMR) Sungai Midin, Kuching	Lewat	74.9	55.2	4.17	1.94	46.5
6.	Cadangan Estet Perindustrian Tebedu Fasa I, Peringkat II, Samarahan	Lewat	100	85.0	13.50	4.46	33.0
7.	Pembekalan Air Wilayah Trusan Limbang	Lewat	56.2	45.9	47.00	1.98	4.2
8.	Sistem Pengurusan Air Sisa Secara Bersepadu Di Bandaraya Kuching (Zon 1 Fasa A) (Projek Sambungan)*	Lewat	66.8	60.8	150.80	150.80	100.0

Sumber: Agensi Pelaksana Dan Unit Pemantauan Pelaksanaan Negeri

Nota: * Peruntukan telah habis dibelanjakan, baki prestasi fizikal yang belum siap adalah menggunakan sumber pinjaman bank berjumlah RM181.17 juta

5.7. Sebanyak 143 projek atau 57.4% belum mula terdiri daripada 67 projek di bawah peruntukan Kementerian Alam Sekitar Dan Kesihatan Awam, 41 projek Kementerian Pembangunan Infrastruktur Dan Perhubungan, 12 projek Kementerian Pembangunan Sosial Dan Urbanisasi, 11 projek Pejabat Setiausaha Kewangan Negeri, 7 projek Kementerian Perancangan Dan Pengurusan Sumber, 2 projek Kementerian Pembangunan Luar Bandar, 2 projek Jabatan Ketua Menteri dan satu projek Kementerian Pembangunan Perindustrian. Antara 5 projek terbesar yang belum mula dan sebab projek belum dimulakan adalah seperti di **Jadual 5.4**.

Jadual 5.4
Lima Projek Yang Belum Dimulakan Pada Tahun 2011

Bil.	Nama Projek	Kos Projek (RM Juta)	Sebab Belum Mula
1.	Jalan Teng Bukap, Kampung Sira, Kampung Nyabet, Kampung Taiee, Kuching	58.50	Kontrak belum diberi kerana menunggu keputusan Kabinet
2.	Pembinaan Kemudahan Fasiliti di Beladin Slipway Fasa 2, Betong	50.00	Tiada peruntukan disalurkan untuk projek tersebut
3.	<i>Tropical Peat Research Laboratory Complex, Samarahan</i>	40.00	Tiada peruntukan disalurkan untuk projek tersebut
4.	<i>Biovalley Park, Miri</i>	30.00	Menunggu kelulusan peruntukan daripada Kerajaan Persekutuan (EPU akan melaksanakan <i>value management</i> untuk projek ini)
5.	<i>Green Bridge Across Sungai Sarawak, Kuching</i>	30.00	Hanya menerima projek ini pada tahun 2011 dan mengambil masa berbincang dengan pihak konsultan kerana reka bentuk projek yang sangat rumit

Sumber: Unit Pemantauan Pelaksanaan Negeri

6. PAKEJ RANGSANGAN EKONOMI

6.1. Kerajaan telah melancarkan pakej rangsangan ekonomi bagi mengurangkan kesan kelembapan ekonomi akibat daripada krisis ekonomi global pada tahun 2007. Pakej ini dilaksanakan dalam tempoh 2 tahun iaitu 2009 dan 2010. Bagaimanapun, pakej ini disambung ke tahun 2011 bagi menyiapkan projek yang sedang dilaksanakan. Kerajaan Negeri Sarawak telah menerima peruntukan RM300 juta pada tahun 2009 dan 2010 untuk membiayai 467 projek di bawah pakej ini. Setakat 31 Disember 2011, RM269.57 juta atau 89.9% telah dibelanjakan oleh 5 Kementerian/Jabatan/Agensi seperti di **Jadual 6.1**.

Jadual 6.1
Pencapaian Perbelanjaan Pakej Rangsangan Ekonomi Sehingga 31 Disember 2011

Bil.	Kementerian/Jabatan	Bilangan Projek Diluluskan	Peruntukan Diluluskan (RM Juta)	Perbelanjaan (RM Juta)	Peratus (%)
1.	Jabatan Kerja Raya	211	102.70	96.10	93.6
2.	Perbadanan Pembangunan Perumahan Sarawak	7	100.00	90.60	90.6
3.	Dewan Bandar Raya Kuching Utara	32	37.30	28.44	76.2
4.	Jabatan Pengairan Dan Saliran	8	30.00	26.09	87.0
5.	Kementerian Alam Sekitar Dan Kesihatan Awam	209	30.00	28.34	94.5
Jumlah		467	300.00	269.57	89.9

Sumber: Unit Pemantauan Pelaksanaan Negeri

6.2. Analisis Audit terhadap pencapaian Pakej Rangsangan Ekonomi sehingga 31 Disember 2011 mendapat 447 projek atau 95.7% siap dilaksanakan, 13 projek atau 2.8% bernilai RM4.65 juta belum dimulakan dan 7 projek atau 1.5% sedang dilaksanakan. Kesemua projek yang belum dimulakan merupakan projek membina dan menaik taraf jalan oleh Jabatan Kerja Raya. Daripada 7 projek yang sedang dilaksanakan, 4 ikut jadual, satu

lewat jadual, satu projek tenat dan satu dalam perancangan. Projek lewat jadual adalah projek tebatan banjir di Sungai Bedil Besar Kuching dan projek tenat merupakan projek pembinaan Rumah Mampu Milik di Daerah Kanowit. Menurut SIMU, antara sebab projek lewat dan tenat adalah perubahan reka bentuk, lewat mendapat kelulusan pihak berkuasa, masalah bekalan bahan binaan dan kesukaran kerja pemasangan disebabkan kebergantungan kepada paras air sungai.

7. PERUNTUKAN RM1 BILION

7.1. Kerajaan Persekutuan juga telah mengumumkan peruntukan khas RM1 Bilion kepada Negeri Sarawak bagi tujuan menyediakan kemudahan asas luar bandar bagi tahun 2009 dan 2010. Bagi memastikan peruntukan khas RM1 Bilion ini dilaksanakan dengan berkesan, Pejabat Pembangunan Negeri Sarawak (SDO) diberi tanggungjawab memantau pelaksanaan projek di bawah peruntukan ini. Memandangkan peruntukan tambahan RM1 Bilion adalah secara *one-off*, Unit Perancang Negeri telah mengenal pasti projek yang dijangka tidak dapat disiapkan sepenuhnya sehingga akhir tahun 2010. Bagi menangani perkara tersebut, geran berjumlah RM657.40 juta telah disalurkan oleh Kerajaan Persekutuan kepada Kerajaan Negeri Sarawak bermula Oktober 2010. Secara keseluruhannya RM1 bilion telah diperuntukkan kepada 10 Kementerian/Jabatan bagi melaksanakan 209 projek utama di bawah peruntukan khas RM1 Bilion. Setakat 31 Disember 2011, sejumlah RM766.01 juta atau 76.6% telah dibelanjakan seperti di **Jadual 7.1**.

Jadual 7.1

Peruntukan Dan Perbelanjaan Peruntukan Khas RM1 Bilion Negeri Sarawak Sehingga 31 Disember 2011

Bil.	Projek	Bilangan Projek	Peruntukan Diluluskan (RM Juta)	Perbelanjaan (RM Juta)	Peratus (%)
1.	Infrastruktur Jalan	31	585.05	400.06	68.4
2.	Bekalan Air Luar Bandar	31	119.09	91.78	77.1
3.	Infrastruktur Sosial	28	69.38	56.45	81.4
4.	Pembaikan Infrastruktur Kecil	1	67.93	67.93	100.0
5.	Peruntukan Khas YB Dan MP	1	57.49	57.49	100.0
6.	Infrastruktur Tebatan Banjir	1	30.00	30.00	100.0
7.	Pembinaan Dan Naik Taraf Masjid Dan Surau	79	25.72	21.02	81.7
8.	Infrastruktur Kawalan Hakisan Tebing	9	20.44	18.90	92.5
9.	Bekalan Elektrik Luar Bandar	14	10.85	10.17	93.7
10.	Naik Taraf Sekolah Majlis Islam Sarawak	8	6.16	5.18	84.1
11.	Pembangunan Komuniti	1	3.00	2.40	80.0
12.	Projek Gugur	5	4.63	4.63	100.0
13.	Simpanan Peruntukan	0	0.26	0	0
Jumlah		209	1,000.00	766.01	76.6

Sumber: Unit Pemantauan Pelaksanaan Negeri

7.2. Antara projek yang telah siap dilaksanakan pada tahun 2011 adalah projek infrastruktur seperti pembinaan dan menaiktaraf masjid serta surau, menaiktaraf jalan, menaiktaraf sekolah, kawalan hakisan tebing, tebatan banjir, bekalan elektrik luar bandar serta bekalan air luar bandar. Pencapaian pelaksanaan projek fizikal mengikut Kementerian/Jabatan adalah seperti di **Jadual 7.2**.

Jadual 7.2

Pencapaian Pelaksanaan Projek Fizikal RM1 Bilion Setakat 31 Disember 2011

Bil.	Kementerian/Jabatan	Bilangan Projek			
		Jumlah Projek	Siap Sebenar	Sedang Dilaksana	Gugur
1.	Kementerian Pembangunan Sosial dan Urbanisasi	1	1	0	0
2.	Kementerian Pembangunan Infrastruktur Dan Perhubungan	110	90	18	2
3.	Kementerian Alam Sekitar Dan Kesihatan Awam	10	6	4	0
4.	Kementerian Pembangunan Luar Bandar	12	8	1	3
5.	Jabatan Ketua Menteri	68	68	0	0
6.	Perbadanan Kemajuan Perusahaan Kayu Sarawak	1	0	1	0
7.	Perbadanan Pembekalan Elektrik Sarawak	1	1	0	0
8.	Pejabat Pembangunan Negeri	4	4	0	0
9.	Lembaga Pemasaran Pertanian Persekutuan	1	1	0	0
10.	Jabatan Mineral Dan Geosains Malaysia	1	1	0	0
Jumlah		209	180	24	5

Sumber: Unit Pemantauan Pelaksanaan Negeri

7.3. Analisis Audit mendapati daripada 24 projek yang sedang dilaksanakan, 3 atau 12.5% adalah projek ikut jadual, satu atau 4.2% dahului jadual, 6 atau 25% lewat jadual, 12 atau 50% projek tenat dan 2 projek atau 8.3% masih dalam perancangan iaitu di peringkat proses reka bentuk, tender atau penyediaan tapak. Sebanyak 5 projek digugurkan kerana tidak sempat dilaksanakan dalam tempoh 2 tahun peruntukan perlu dibelanjakan.

8. RUMUSAN

Sehingga akhir tahun 2011, RM2.70 bilion atau 74.4% daripada RM3.63 bilion telah dibelanjakan dan 9 atau 3.6% daripada 249 projek yang dirancang siap dilaksanakan. Pencapaian perbelanjaan projek di bawah Pakej Rangsangan Ekonomi adalah baik di mana sehingga akhir tahun 2011, sejumlah RM269.57 juta daripada RM300 juta atau 89.9% telah dibelanjakan dan 447 atau 95.7% daripada 467 keseluruhan projek siap dilaksanakan. Pencapaian perbelanjaan projek di bawah Peruntukan RM1 Bilion adalah memuaskan. Pada akhir tahun 2011, RM766.01 juta daripada RM1 bilion atau 76.6% telah dibelanjakan dan 180 atau 86.1% daripada 209 keseluruhan projek siap dilaksanakan.

Bahagian IV

Pencapaian Pengurusan Kewangan Kementerian/ Jabatan/Agensi Negeri

9. LATAR BELAKANG

9.1. Seksyen 15(A) Akta Tatacara Kewangan, 1957 dan Arahan Perbendaharaan telah menetapkan tugas dan tanggungjawab Pegawai Pengawal di sesebuah Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri bagi menjamin wujudnya akauntabiliti pengurusan kewangan Kerajaan. Antara lain, Pegawai Pengawal adalah bertanggungjawab untuk menentukan bahawa peruntukan kewangan dan sumber lain yang secukupnya diperoleh, diguna dan diperakaunkan mengikut peraturan kewangan. Manakala Bahagian IV, Ordinan Badan-badan Berkanun (Prosedur Kewangan Dan Perakaunan) 1995, Bahagian V dan VI, Ordinan Pihak Berkuasa Tempatan, 1996, Bahagian II, Peraturan Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan, 1997 dan Bahagian IX, Ordinan Majlis Islam Sarawak, 2001 telah menetapkan tugas Ahli Lembaga Pengarah/Pengarah/Setiausaha Majlis di sesebuah Agensi Negeri bagi menjamin wujudnya akauntabiliti dan kawalan dalam pengurusan kewangan.

9.2. Selaras dengan Perkara 106 dan 107 Perlembagaan Persekutuan serta Akta Audit 1957, setiap tahun Jabatan Audit Negara telah menjalankan pengauditan terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri, pematuhan kepada undang-undang dan peraturan kewangan serta aktiviti Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri dan mengemukakan laporan mengenainya untuk dibentangkan di Dewan Undangan Negeri.

**10. PENAMBAHBAIKAN PENGURUSAN KEWANGAN OLEH KEMENTERIAN/
JABATAN/AGENSI NEGERI**

10.1. Pada tahun 2011, Kerajaan Negeri telah meneruskan usaha untuk meningkatkan kecekapan perkhidmatannya melalui proses transformasi perkhidmatan awam negeri Sarawak dengan visinya menjadi ‘Perkhidmatan Awam Bertaraf Dunia’. Ianya dilaksanakan melalui pembentukan Kumpulan Berprestasi Tinggi, penyampaian perkhidmatan cemerlang serta memperkenalkan Aktiviti Fokus Utama (KFA). Sejak diperkenalkan pada tahun 2010, sebanyak 376 inisiatif KFA telah dan sedang diperkenalkan oleh Kementerian, Jabatan dan Agensi Negeri yang mana 5 daripadanya merupakan KFA berkaitan Pengurusan Kewangan seperti di **Jadual 10.1**.

Jadual 10.1
Aktiviti Fokus Utama Berkaitan Penambahbaikan Pengurusan Kewangan Yang Telah Dilaksanakan Oleh Kerajaan Negeri

Bil.	Aktiviti Fokus Utama	Keterangan Penambahbaikan
1.	Menambah baik proses penyediaan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi membolehkan Penyata Kewangan dikemukakan sebelum 31 Mac tahun berikutnya.	Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Sarawak Tahun 2011 telah dikemukakan kepada Jabatan Audit Negara pada 15 Mac 2012.
2.	Membangunkan Sistem Terimaan bagi membolehkan hasil dikenal pasti dengan serta merta.	Hasil di kenal pasti dengan serta merta. Sistem telah siap dibangunkan dan menunggu kelulusan untuk dilaksanakan.
3.	Mempercepatkan proses penyampaian maklumat perakaunan dan kewangan kepada pelanggan.	Slip gaji bagi penjawat awam negeri dikemukakan secara e-mel dan juga boleh diperolehi di portal PAYSLIP.
4.	Memudahkan proses pembayaran perolehan secara kontrak.	Proses pembayaran secara kontrak lebih mudah, cepat dan seragam. Format bayaran telah digubal dan menunggu kelulusan untuk dilaksanakan.
5.	Mengkaji proses terimaan dan bayaran akaun Mahkamah Bumiputera.	Memastikan Pengurusan Terimaan dan Bayaran dari Akaun Amanah Bumiputera adalah seragam, efisien serta efektif. Peringkat penyediaan cadangan proses dan prosedur kerja yang seragam.

10.2. Kerajaan Negeri juga telah merangka 7 Pelan Tindakan Utama yang dinamakan Pelan Tindakan State Civil Service 10-20 iaitu:

- 10.2.1.** Mengurus Perubahan Budaya.
- 10.2.2.** Transformasi Pengurusan Kewangan.
- 10.2.3.** Mengurus Keperluan Pelanggan.
- 10.2.4.** E-Kerajaan.
- 10.2.5.** Kecemerlangan Penyampaian Projek.
- 10.2.6.** Inovasi dan Kreativiti.
- 10.2.7.** Pengurusan Bakat Sumber Manusia.

10.3. Pelan tindakan ini dirangka bagi membantu mempercepatkan proses transformasi perkhidmatan awam negeri dalam jangka masa 10 tahun iaitu dari tahun 2010 hingga 2020. Ianya merupakan platform untuk memastikan proses transformasi dapat dilaksanakan secara komprehensif dan merupakan fokus utama Kumpulan Berprestasi Tinggi.

10.4. Proses transformasi perkhidmatan awam negeri Sarawak telah menunjukkan kejayaan di mana Jabatan Ketua Menteri telah diberikan penarafan 5 bintang oleh MAMPU pada bulan Mac 2012. Penarafan ini merupakan pengiktirafan kepada agensi yang telah menunjukkan prestasi yang cemerlang dalam 3 bidang utama iaitu pengurusan, fungsi teras dan pengurusan pelanggan.

10.5. Kecemerlangan pengurusan kewangan Kerajaan Negeri juga membolehkan negeri Sarawak menerima peningkatan dalam penarafan penerbitan bonnya daripada Baa1 kepada A3 oleh *Moody's Investor Service*. Peningkatan penarafan ini di perolehi disebabkan keupayaan Kerajaan Negeri mengekalkan prestasi kewangan yang positif melalui perbelanjaan berhemat, kawalan bajet serta peningkatan dalam jumlah surplus negeri.

11. PENGURUSAN KEWANGAN BERDASARKAN INDEKS AKAUNTABILITI

Bagi menentukan tahap pematuhan terhadap undang-undang seperti Perlembagaan Persekutuan dan Akta Audit 1957 serta peraturan yang berkaitan, setiap tahun Jabatan Audit Negara menjalankan pengauditan terhadap pengurusan kewangan di Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri. Bagi Kementerian/Jabatan, aspek pengurusan kewangan dinilai adalah Kawalan Pengurusan, Kawalan Bajet, Kawalan Terimaan, Kawalan Perbelanjaan, Pengurusan Akaun Amanah/Kumpulan Wang Amanah Dan Deposit serta Pengurusan Aset Kerajaan. Manakala bagi Perbadaharaan Negeri dan Agensi pula, selain daripada 6 aspek tersebut, aspek lain yang turut dinilai ialah Pengurusan Pelaburan, Pengurusan Pinjaman dan Penyata Kewangan. Bagi setiap aspek yang diperiksa/dinilai itu akan diberi markah dan akhirnya Kementerian/Jabatan/Agensi yang dinilai akan ditentukan penarafan berdasarkan jumlah markah keseluruhan yang diperoleh seperti di **Jadual 11.1**.

Jadual 11.1
Tahap Pencapaian Pengurusan Kewangan

Markah Keseluruhan (%)	Tahap	Penarafan
90 - 100	Sangat Baik	
70 - 89	Baik	
50 - 69	Memuaskan	
49 ke bawah	Tidak Memuaskan	

Sumber: Jabatan Audit Negara

11.1. OBJEKTIF PENGAUDITAN

Bagi membolehkan penarafan diberi kepada tahap pengurusan kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri, pengauditan telah dijalankan untuk menentukan sama ada:

11.1.1. Wujudnya struktur dan sistem pengurusan kewangan yang berkesan.

11.1.2. Wujudnya sistem kawalan dalaman yang berkesan terhadap pungutan terimaan, perbelanjaan, pengurusan akaun amanah/kumpulan wang amanah dan deposit, aset kerajaan, pelaburan, pinjaman serta penyata kewangan.

11.1.3. Pengurusan kewangan mematuhi undang-undang dan peraturan yang ditetapkan.

11.1.4. Rekod yang berkaitan diselenggarakan dengan lengkap dan kemas kini.

11.2. SKOP DAN METODOLOGI PENGAUDITAN

11.2.1. Pengauditan telah dijalankan di 11 Kementerian, 11 Pentadbiran Bahagian iaitu 11 Pejabat Residen dan 10 Pejabat Daerah, 2 Unit di Jabatan Ketua Menteri, Jabatan Perbendaharaan Negeri dan 5 Bahagian, 7 Badan Berkanun Negeri, 8 Pihak Berkuasa Tempatan dan Majlis Islam Sarawak. Pengauditan telah dijalankan dengan memberi tumpuan terhadap 6 kawalan utama, iaitu kawalan pengurusan, kawalan bajet, kawalan terimaan, kawalan perbelanjaan, pengurusan akaun amanah/kumpulan wang amanah dan deposit serta pengurusan aset kerajaan. Bagi Jabatan Perbendaharaan Negeri dan Agensi Negeri pula 3 aspek kawalan tambahan diaudit iaitu pengurusan pelaburan, pinjaman dan penyata kewangan turut dinilai.

11.2.2. Bagi menilai tahap kawalan yang telah diwujudkan untuk setiap aspek kawalan utama yang tersebut di atas, pengauditan telah dijalankan dengan menyemak rekod dan dokumen kewangan bagi tahun 2011 di peringkat Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri. Selain itu, semakan juga dibuat terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2011 dan Penyata Kewangan Agensi Negeri Tahun 2010 bagi menentukan pencapaian pengurusan kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri secara menyeluruh.

11.3. KAWALAN UTAMA

Pelaksanaan sistem penarafan bagi 40 Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri adalah berdasarkan pengauditan terhadap tahap pencapaian pengurusan kewangan mengikut jenis kawalan. Bagaimanapun, bagi tujuan penggabungan laporan hanya kriteria utama sahaja yang dibincangkan seperti berikut:

11.3.1. Kawalan Pengurusan

Bagi menentukan sama ada struktur pengurusan kewangan yang berkesan diwujudkan, semakan Audit telah dijalankan terhadap 4 aspek utama kawalan pengurusan iaitu struktur organisasi, sistem dan prosedur, keberkesanan jawatankuasa yang diwujudkan dan Unit Audit Dalam serta pengurusan sumber manusia seperti berikut:

11.3.1.1. Struktur Organisasi

Bagi mewujudkan suatu struktur organisasi yang berkesan, Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan:

- a. Carta organisasi disediakan dengan lengkap dan kemas kini seperti mana yang ditetapkan dalam Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991.
- b. Surat penurunan kuasa disediakan dengan lengkap dan dikemaskinikan. Had-had kuasa dan tugas-tugas pegawai yang menjalankan tanggungjawab juga perlu dinyatakan dengan jelas seperti kehendak Seksyen 15A(2) Akta Tatacara Kewangan, Arahan Perbendaharaan (AP) 11, AP 69 dan AP 101.
- c. Kehendak Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991 juga perlu dipatuhi. Pekeliling tersebut menetapkan Senarai Tugas bagi setiap pegawai perlu disediakan dengan lengkap dan jelas menunjukkan hubung kait antara penyelia dengan pegawai bawahan serta rakan sejawat dalam organisasi yang sama. Senarai tugas ini juga perlu sentiasa dikemaskinikan.
- d. Selaras dengan Pekeliling Perkhidmatan Bil. 5 Tahun 2007, perancangan dan pelaksanaan pusingan kerja mengikut tempoh yang sesuai dalam pelbagai bidang tugas hendaklah dilaksanakan oleh Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri bagi membangunkan sumber manusia yang berpotensi serta berupaya menyumbang kepada kecemerlangan organisasi.

11.3.1.2. Sistem Dan Prosedur

Bagi memastikan sistem dan prosedur yang teratur diwujudkan, Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan:

- a. Manual Prosedur Kerja disediakan dengan lengkap, kemas kini dan dikaji semula secara berterusan seperti kehendak Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991.
- b. Fail Meja bagi setiap jawatan disediakan dengan lengkap, kemas kini dan memiliki kesemua 14 ciri-ciri asas Fail Meja yang ditetapkan dalam Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991.
- c. Pemeriksaan mengejut selaras dengan kehendak Arahan Perbendaharaan 309 dijalankan secara berkala terhadap peti besi, peti wang tunai, laci atau bekas-bekas lain yang diguna untuk menyimpan wang, setem atau barang-barang lain yang berharga. Hasil pemeriksaan itu hendaklah direkodkan dengan lengkap untuk memudahkan rujukan dibuat.

- d. Garis Panduan Pengurusan Kewangan Dan Akaun dan Dokumen Kualiti yang disediakan oleh Agensi Negeri adalah lengkap dan kemas kini.

11.3.1.3. Jawatankuasa Kewangan Dan Unit Audit Dalam

Kerajaan menetapkan pelbagai jawatankuasa berkaitan hal kewangan ditubuhkan di peringkat Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri. Fungsi dan tanggungjawab jawatankuasa tersebut telah ditetapkan melalui surat pekeliling, arahan, garis panduan yang dikeluarkan dari semasa ke semasa. Bagi memastikan jawatankuasa-jawatankuasa yang telah diwujudkan berfungsi dengan berkesan, Kerajaan telah mengeluarkan Panduan Pengurusan Mesyuarat Dan Urusan Jawatankuasa-jawatankuasa Kerajaan melalui Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 2 Tahun 1991. Panduan ini menetapkan dengan jelas peranan Pengerusi dan Urus Setia dalam sesuatu mesyuarat bagi memastikan keberkesanan jawatankuasa yang telah diwujudkan. Antara jawatankuasa/unit yang perlu diwujudkan bagi memantapkan tahap pengurusan kewangan adalah seperti berikut:

a. Jawatankuasa Keutuhan Tadbir Urus

Surat Pekeliling (Perj. Bil.6/2010) bertarikh 27.4.2010 telah memaklumkan bahawa Kerajaan Negeri bersetuju menerima pakai Arahan YAB Perdana Menteri No. 1 Tahun 2009 - Penubuhan Jawatankuasa Keutuhan Tadbir Urus (JKTU). Sehubungan itu, semua ketua Jabatan/Agensi Negeri dan Residen dikehendaki menukuhan Jawatankuasa tersebut. Arahan tersebut antara lain menetapkan Ketua Pejabat mempengerusikan mesyuarat, ahli-ahli jawatankuasa dilantik, bermesyuarat setiap empat bulan, berbincang perkara yang ditetapkan, Laporan disediakan dengan lengkap dan dikemukakan kepada pihak berkuasa lebih tinggi dalam tempoh yang ditetapkan.

b. Unit Audit Dalam

Pekeliling Perbendaharaan Bil. 9 Tahun 2004 menghendaki Unit Audit Dalam (UAD) ditubuhkan di Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri untuk membantu Setiausaha Tetap Kementerian/Ketua Jabatan/Ketua Agensi memantapkan prestasi pengurusan dan memastikan pencapaian objektif organisasi secara cekap dan berhemat. Bagi melaksanakan fungsinya, UAD adalah bertanggungjawab menyediakan Rancangan Tahunan Audit Dalam dan mengemukakan kepada Setiausaha Kerajaan Negeri untuk kelulusan. Laporan Audit Dalam dikemukakan kepada Kementerian/Jabatan/Agensi untuk tindakan manakala tanggungjawab Setiausaha Tetap Kementerian/Ketua Jabatan/Ketua Agensi adalah memastikan tindakan susulan diambil terhadap Laporan Audit Dalam. Dalam konteks Kerajaan Negeri, Unit Audit Dalam ini bermaksud Unit Audit Dalam yang telah diluluskan penubuhannya di Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri.

11.3.1.4. Pengurusan Sumber Manusia

Bagi memastikan pengurusan kewangan dikendalikan dengan baik, setiap Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri hendaklah menguruskan sumber manusianya dengan cekap seperti menentukan bilangan jawatan dan gred yang sesuai, jawatan diisi sepenuhnya dan latihan dalam bidang kewangan diberi kepada mereka yang terlibat. Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri juga dikehendaki memberi pengiktirafan kepada kakitangannya yang cemerlang dan mengambil tindakan tatatertib/surcaj terhadap mereka yang didapati gagal/cuai melaksanakan tanggungjawab yang telah ditetapkan.

11.3.2. Kawalan Bajet

Bagi menentukan sama ada Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri telah menguruskan bajet dan peruntukannya dengan cekap, berhemat dan mengikut peraturan, semakan Audit telah dijalankan terhadap 5 aspek utama kawalan bajet iaitu penyediaan bajet, pengagihan peruntukan, kelulusan pindah/tambah peruntukan, pemantauan kemajuan projek dan pelaporan seperti berikut:

11.3.2.1. Penyediaan Bajet

Peraturan kewangan mengenai penyediaan bajet oleh setiap Kementerian/Jabatan/Pejabat dikeluarkan melalui Surat Pekeliling Setiausaha Kewangan Sarawak Bil. 1 Tahun 2010 dan juga Bil. 3 Tahun 2009 (*Sarawak Guidelines On The Preparation And Submission Of Revenue And Expenditure Estimates 2010-2011*). Bagi Agensi Negeri peraturan kewangan mengenai penyediaan bajet adalah melalui Ordinan tubuh masing-masing, Ordinan Badan-badan Berkanun (Prosedur Kewangan Dan Perakaunan), 1995 (pindaan 2004) dan Peraturan Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan, 1997 serta dikemukakan kepada Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri melalui Kementerian masing-masing untuk Badan Berkanun Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan. Sebaliknya bajet bagi Majlis Islam Sarawak dikemukakan kepada Lembaga Pengarah melalui Lembaga Baitulmal Dan Wakaf untuk kelulusan. Selain itu, Arahan Perbendaharaan 29 hingga 46 juga menetapkan peraturan penyediaan anggaran hasil dan perbelanjaan. Antara lainnya, peraturan kewangan mengenai penyediaan bajet menetapkan perkara mengenai justifikasi setiap anggaran yang disediakan, ketepatan anggaran yang disediakan, prosedur kelulusan bajet di peringkat Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri serta pematuhan tempoh yang ditetapkan untuk mengemukakan bajet kepada Pegawai Kewangan Negeri/Lembaga Pengarah.

11.3.2.2. Pengagihan Peruntukan

Pegawai Pengawal perlu mengagihkan peruntukan kepada pemegang waran tertentu sebaik sahaja Waran Am diterima. Mengikut AP 94, pemegang waran peruntukan tersebut boleh mengagihkan waran peruntukan/waran peruntukan kecil kepada pegawai

yang berkenaan di mana perlu. Bagi Badan Berkanun Negeri dan Majlis Islam Sarawak, pengagihan peruntukan dibuat mengikut peraturan kewangan masing-masing. Peraturan kewangan mengenai pengagihan peruntukan juga telah ditetapkan bagi Pihak Berkuasa Tempatan dalam Ordinan Pihak Berkuasa Tempatan, 1996 dan Peraturan Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan, 1997 di mana Pegawai Pengawal hendaklah memastikan perbelanjaan awam dibuat dengan cermat dan berhemat serta pelaksanaan sesuatu program/aktiviti/projek hendaklah selaras dengan jumlah peruntukan yang diluluskan. Pengagihan waran/peruntukan ini perlu direkodkan dengan lengkap dan kemas kini.

11.3.2.3. Kelulusan Pindah/Tambahan Peruntukan

Peraturan kewangan mengenai pindah/tambah peruntukan antaranya menetapkan Waran Pindah Peruntukan hendaklah ditandatangani oleh Pegawai Pengawal sendiri atau bagi pihaknya oleh mana-mana pegawai bawahannya yang diberi kuasa secara bertulis selaras dengan kehendak Seksyen 15A(2) Akta Tatacara Kewangan, 1957. Seksyen 3(c), Ordinan Badan-badan Berkanun (Prosedur Kewangan Dan Perakaunan), 1995 (Pindaan 2004) dan peraturan 11, Peraturan Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan, 1997 membenarkan Badan Berkanun Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan membuat pindah peruntukan dengan kelulusan Menteri berpandukan garis panduan yang dikeluarkan oleh Setiausaha Kewangan Negeri. Semua pindah peruntukan hendaklah dibuat dalam tahun kewangan berkenaan atau tahun berikutnya mengikut peraturan kewangan dan Ordinan tubuh masing-masing. Semua Waran Pindah Peruntukan yang dikeluarkan hendaklah disampaikan kepada Akauntan Negeri sebelum penutupan Akaun Awam Negeri bagi tahun kewangan berkenaan untuk Jabatan/Pejabat. Manakala bagi Agensi Negeri pindah peruntukan dibuat di peringkat masing-masing. Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan/Ketua Pejabat perlulah sentiasa mengawasi dan mengemas kini akaun serta memastikan pindah peruntukan dikemaskinikan dalam Buku Vot supaya kawalan perbelanjaan dapat diuruskan dengan berkesan. Surat Pekeliling Setiausaha Kewangan Negeri Nombor 5 Tahun 2007 juga menetapkan pindah peruntukan/viremen adalah tidak dibenarkan kecuali mendapat kelulusan daripada Setiausaha Kewangan Negeri/Menteri Kewangan terlebih dahulu.

11.3.2.4. Pemantauan Kemajuan Projek

Pekeliling Perbendaharaan Bil. 1 Tahun 2011 menetapkan Pegawai Pengawal perlu memantau pelaksanaan projek pembangunan dengan rapi supaya dapat dilaksanakan mengikut jadual dan mengambil perhatian mengenai keperluan mengemas kini maklumat projek pembangunan melalui Sistem Pemantauan Projek dari semasa ke semasa.

11.3.2.5. Pelaporan

Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan/Ketua Agensi hendaklah memastikan Laporan Suku Tahunan Jabatan/Agensi Pelaksana dikemukakan kepada Kementerian masing-masing.

Selain itu, Laporan Suku Tahunan Prestasi Pelaksanaan Projek-projek Pembangunan bagi peruntukan Negeri dan Persekutuan hendaklah dikemukakan kepada Unit Pemantauan Pelaksanaan Negeri seperti kehendak Surat Pekeliling Setiausaha Kerajaan Sarawak Nombor 23 Tahun 2006. Bagi Badan Berkanun Negeri Laporan Anggaran Bajet Tahunan disediakan dan dikemukakan kepada Lembaga Pengarah dan Menteri yang bertanggungjawab. Pihak Berkuasa Tempatan pula mengemukakan Laporan Perbelanjaan Dan Tanggungan, Laporan Prestasi Perbelanjaan pada setiap bulan dan mana-mana laporan apabila diminta oleh Kementerian Kerajaan Tempatan Dan Pembangunan Komuniti. Bagi Ketua Jabatan yang bukan Pegawai Pengawal, laporan-laporan berkenaan akan dikemukakan kepada Pegawai Pengawal berkenaan untuk disatukan.

11.3.3. Kawalan Terimaan

Bagi menentukan sama ada segala terimaan telah dikendalikan mengikut peraturan dan diakaunkan dengan sempurna, semakan Audit telah dijalankan terhadap 5 aspek utama kawalan terimaan yang meliputi kawalan borang hasil, penerimaan wang, kemasukan pungutan ke bank, kawalan perakaunan terimaan/hasil dan pengurusan Akaun Belum Terima seperti berikut:

11.3.3.1. Kawalan Borang Hasil

Kawalan terhadap borang-borang hasil seperti buku resit adalah penting untuk memastikan ia tidak disalahgunakan.

11.3.3.2. Penerimaan Wang

Setiap Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri perlu memastikan pegawainya yang dipertanggungjawabkan dengan urusan penerimaan wang mematuhi peraturan kewangan yang berkaitan. Semakan Audit telah dijalankan terhadap 4 aspek kawalan dalaman yang ditetapkan oleh Arahan Perpendaharaan bagi penerimaan wang iaitu dari segi kebenaran/kelulusan menerima wang, ciri-ciri keselamatan semasa menerima kutipan, penerimaan melalui mel dan penerimaan wang di kaunter.

11.3.3.3. Kemasukan Pungutan Ke Bank

Arahan Perpendaharaan telah menetapkan peraturan mengenai kemasukan wang pungutan ke bank bagi memastikan ketepatan dan keselamatan wang berkenaan. Antaranya adalah mengenai penetapan tempoh memasukkan wang ke bank, kawalan keselamatan penghantaran wang dan penyelenggaraan rekod mengenainya, semakan oleh pegawai bertanggungjawab terhadap slip kemasukan wang ke bank dan keselamatan wang yang tidak dimasukkan ke bank.

11.3.3.4. Kawalan Perakaunan Terimaan/Hasil

Bagi memastikan peraturan mengenai perakaunan terimaan/hasil yang ditetapkan dalam Arahan Perbendaharaan dipatuhi, semakan Audit telah dijalankan terhadap penyerahan Akaun Tunai Bulanan kepada Perbendaharaan Negeri bagi Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri, ketepatan penyediaan Penyata Penyesuaian Hasil Bulanan/Penyata Penyesuaian Bank dan ketepatan Buku Tunai bagi Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri.

11.3.3.5. Akaun Belum Terima

Dasar dan tatacara bagi menyelenggarakan dan melaporkan Akaun Belum Terima (ABT) ditetapkan oleh Kerajaan melalui Pekeliling Perbendaharaan Bil. 3 Tahun 2008 dan juga Arahan Perbendaharaan 89A. Antara peraturan yang ditetapkan mengenai pengurusan ABT adalah penyediaan Penyata Tunggakan Hasil atau Penyata Akaun Belum Terima yang lengkap dan kemas kini, penyerahan Penyata Akaun Belum Terima kepada Perbendaharaan Negeri dalam tempoh ditetapkan dan tindakan susulan diambil terhadap jumlah terimaan/hasil yang tertunggak. Peraturan 81, Peraturan Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan pula menjelaskan bahawa Penyata Akaun Belum Terima/Tunggakan Hasil perlu disediakan pada 31 Disember setiap tahun.

11.3.4. Kawalan Perbelanjaan

Bagi menentukan sama ada semua perbelanjaan mengurus dan pembangunan telah dilaksanakan mengikut peraturan yang ditetapkan dan diperakaunkan dengan tepat, semakan Audit telah dijalankan terhadap 3 aspek utama kawalan perbelanjaan iaitu perakaunan, pengurusan perolehan dan pengurusan bayaran seperti berikut:

11.3.4.1. Perakaunan

Semakan Audit telah dibuat untuk menentukan sejauh mana Buku Vot dan Penyata Penyesuaian Perbelanjaan diselenggarakan oleh Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri mengikut peraturan yang ditetapkan dalam Pekeliling dan Arahan Perbendaharaan yang berkaitan.

11.3.4.2. Pengurusan Perolehan

Setiap tahun, Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri membelanjakan jutaan ringgit untuk tujuan perolehan bekalan, perkhidmatan dan kerja. Bagi menentukan sejauh mana pengurusan perolehan Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri telah mematuhi peraturan yang berkaitan, semakan Audit telah dibuat terhadap pengurusan pembelian terus, sebut harga, tender, kontrak dan kontrak pusat.

11.3.4.3. Pengurusan Bayaran

Semakan Audit telah dijalankan terhadap kawalan dalaman bagi proses bayaran, kesempurnaan bayaran yang memerlukan kelulusan khas, penyediaan dan penyimpanan daftar/rekod pembayaran dan Daftar Bil, bayaran pukal serta panjar wang runcit.

11.3.5. Pengurusan Akaun Amanah/Kumpulan Wang Amanah Dan Deposit

Pengurusan dan kawalan terhadap Akaun Amanah/Kumpulan Wang Amanah dan Deposit adalah penting untuk menentukan ia diurus dengan teratur, mengikut pekeliling dan arahan amanah yang ditetapkan serta diakaunkan dengan betul dan kemas kini. Semakan Audit telah dijalankan terhadap pengurusan Akaun Amanah/Kumpulan Wang Amanah dan Deposit seperti berikut:

11.3.5.1. Pengurusan Akaun Amanah/Kumpulan Wang Amanah

Tatacara Pengurusan Akaun Amanah ditetapkan melalui Surat Pekeliling Perbendaharaan Bil. 18 Tahun 2001 dan Arahan Akaun Amanah yang berkaitan. Semakan Audit telah dijalankan terhadap pengendalian Akaun Amanah/Kumpulan Wang Amanah di Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri dari segi penyediaan dan penyerahan Penyata Tahunan untuk diaudit serta kesempurnaan rekod perakaunan/penyata penyesuaian akaun/transaksi akaun.

11.3.5.2. Pengurusan Kumpulan Wang Pinjaman

Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri perlu menguruskan Kumpulan Wang Pinjaman mengikut Peraturan 103, Perintah Am Perkhidmatan Awam Negeri Tahun 1996 serta Pekeliling/Surat Pekeliling Perbendaharaan yang berkaitan seperti syarat pinjaman kenderaan, peti sejuk, komputer, mesin basuh dan kelengkapan dapur telah ditetapkan di bawah Peraturan 133 dan 134, Peraturan Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan, 1997 dan juga di Jadual 12, Perintah Am Perkhidmatan Awam Negeri Tahun 1996.

11.3.5.3. Pengurusan Akaun Deposit

Tatacara dan pengurusan akaun deposit ditetapkan melalui Arahan Perbendaharaan 156 hingga 163. Pegawai Pengawal adalah bertanggungjawab terhadap penyelenggaraan betul Akaun Deposit di bawah jagaannya serta AP 162 menjelaskan bahawa deposit yang tidak diperlukan lagi dan tidak dituntut selepas tempoh 12 bulan dari tarikh deposit boleh dikembalikan kepada pendeposit. Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri hendaklah mewartakan deposit berkenaan dan sekiranya masih tidak dituntut dalam tempoh 3 bulan selepas pemberitahuan itu, deposit tersebut hendaklah dikreditkan kepada hasil Kerajaan.

11.3.6. Pengurusan Aset Kerajaan

Aset dan inventori yang diperoleh untuk kegunaan pejabat perlu direkodkan, dikawal dan dipantau dengan sempurna bagi mengelakkan dari berlakunya pembaziran dan penyalahgunaannya. Pada November 2008, Kerajaan Negeri telah mengeluarkan Surat Pekeliling Setiausaha Kewangan Negeri Bil. 4 Tahun 2008 kepada Kementerian/Jabatan/Pejabat Kerajaan untuk menerima pakai Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007 mengenai Tatacara Pengurusan Aset Alih Kerajaan. Sehubungan ini, semakan Audit telah dijalankan untuk menilai tahap pematuhan Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri kepada peraturan yang ditetapkan dalam Pekeliling/Surat Pekeliling Perbendaharaan yang berkenaan berhubung dengan perkara berikut:

11.3.6.1. Jawatankuasa Pengurusan Aset Alih Kerajaan

- a. Jawatankuasa Pengurusan Aset Alih Kerajaan (JKPAK) hendaklah diwujudkan di peringkat Kementerian/Jabatan/Ibu Pejabat. Keanggotaan JKPAK adalah seperti berikut:

Pengerusi: Sekurang-kurangnya Gred 48 ke atas:
Ketua Penolong Setiausaha
(Peringkat Kementerian)
Timbalan Pengarah
(Peringkat Jabatan/Ibu Pejabat)
Timbalan Residen
(Peringkat Pentadbiran Bahagian Dan Daerah)
Setiausaha: Pegawai Aset di peringkat Kementerian/Jabatan/Ibu Pejabat
Ahli: Semua Ketua Pejabat Bahagian/Pejabat Daerah
Semua Ketua Bahagian/Unit di Kementerian/Jabatan/Ibu Pejabat
Pegawai-pegawai lain yang sesuai.

- b. Agenda mesyuarat JKPAK adalah seperti merancang, memantau, mengawasi dan menyelia semua aspek pengurusan aset, kedudukan Semasa Aset Alih, Laporan Hasil Pemeriksaan Aset Alih, Laporan Tindakan Pelupusan, Laporan Tindakan Surcaj/Tata tertib dan masalah berkaitan dengan pengurusan aset alih. Mesyuarat JKPAK hendaklah diadakan sekurang-kurangnya sekali dalam 6 bulan dan hasil mesyuarat hendaklah dilaporkan kepada Pejabat Setiausaha Kewangan Negeri Sarawak melalui Pegawai Pengawal.

11.3.6.2. Penerimaan

Seorang Pegawai Penerima hendaklah diberi kuasa untuk menerima dan mengesahkan aset yang diperoleh. Antara lainnya, tanggungjawab seorang Pegawai Penerima adalah memastikan aset/bekalan pejabat diterima menepati spesifikasi, kualiti dan kuantiti yang

telah ditetapkan sebelum pengesahan penerimaannya. Bagi membolehkan Pegawai Penerima membuat rujukan, sesalinan dokumen kontrak hendaklah disimpan oleh pegawai ini. Aset hendaklah diterima berserta Surat Jaminan dan manual penggunaan/penyenggaraannya.

11.3.6.3. Pendaftaran

Aset perlu didaftarkan sebaik sahaja pengesahan telah dibuat oleh Pegawai Penerima. Aset tersebut juga perlu dilabelkan dengan tanda Hak Kerajaan dan diberi nombor siri pendaftaran.

11.3.6.4. Penggunaan, Penyimpanan Dan Pemeriksaan Aset

Bagi memastikan penggunaan, penyimpanan dan pemeriksaan aset diurus dengan baik, setiap Kementerian/Jabatan/Agenzi Negeri hendaklah memastikan peraturan yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan yang berkenaan dipatuhi seperti berikut:

- a. Aset digunakan hanya bagi tujuan rasmi sahaja dan mengikut tujuan asal perolehannya. Setiap aset hendaklah dikendalikan oleh pegawai yang mahir dan berkelayakan, pengeluaran/penggunaannya direkodkan dengan teratur serta kerosakan aset dilaporkan dengan menggunakan borang yang ditetapkan. Aset juga perlu disimpan di tempat yang selamat dan sesuai serta sentiasa di bawah kawalan pegawai yang bertanggungjawab.
- b. Pekeliling tersebut juga menghendaki sekurang-kurangnya 2 Pegawai Pemeriksa/Lembaga Verifikasi Stok dilantik secara bertulis. Pemeriksaan aset dilaksanakan sekurang-kurangnya satu kali setahun manakala verifikasi stok dilaksanakan mengikut tempoh yang ditetapkan. Laporan Pemeriksaan Harta Modal dan Laporan Pemeriksaan Inventori disediakan dengan lengkap dan dikemukakan kepada Ketua Jabatan dan seterusnya kepada Setiausaha Kewangan Negeri.
- c. Surat Pekeliling No. Bil. 28 Tahun 2006 daripada Setiausaha Kerajaan Negeri menetapkan penggunaan kenderaan Jabatan dikawal dengan melantik seorang Pegawai Pengangkutan yang bertanggungjawab meluluskan kegunaan kenderaan. Pegawai yang dilantik hendaklah sekurang-kurangnya terdiri daripada pegawai dalam Kategori VIII atau Sistem Saraan Malaysia Gred N22.
- d. Surat Pekeliling No. Bil. 4/2003 pula menetapkan penggunaan kenderaan Pegawai Kanan Kerajaan Negeri dikawal dengan teratur di mana kos penyenggaraan kereta dan pembelian minyak sebulan tidak melebihi had yang ditetapkan/diluluskan.
- e. Selaras dengan kehendak Surat Pekeliling No. Bil. 28 Tahun 2006, Kad Inden Minyak perlu dikawal dengan teratur melalui penyelenggaraan Buku Rekod Pergerakan Kad

Inden yang lengkap dan kemas kini. Penyata pembelian atau penyata kad perlu disemak sebelum bayaran dilakukan.

11.3.6.5. Penyenggaraan Aset

Bagi memastikan aset disenggarakan dengan baik, setiap Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan:

- a. Senarai aset yang memerlukan penyenggaraan disediakan dengan lengkap dan kemas kini, jadual penyenggaraan disediakan dan dilaksanakan seperti dirancang, penyenggaraan direkodkan dengan betul dan lengkap, program penyenggaraan dinilai dan penyenggaraan aset oleh pihak swasta diselia dan dipantau bagi memastikan syarat yang ditetapkan dalam perjanjian dipatuhi.
- b. Pekeliling Perbendaharaan Bil. 2 Tahun 1980 menetapkan kenderaan perlu disenggarakan secara berjadual manakala kos penyenggaraan dan pembaikan perlu direkodkan dalam fail kenderaan dan Daftar Harta Modal. Kenderaan juga hendaklah disimpan dengan selamat.

11.3.6.6. Pelupusan

Bagi memastikan pelupusan aset diuruskan dengan teratur, setiap Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan:

- a. Lembaga Pemeriksa dilantik untuk tempoh tidak melebihi dua tahun. Lembaga Pemeriksa perlu menyediakan jadual pemeriksaan dan ia perlu dilaksanakan dalam tempoh satu bulan dari tarikh arahan dikeluarkan. Laporan Lembaga Pemeriksa hendaklah disediakan dan disahkan dengan menurunkan tandatangan. Lembaga Pemeriksa juga perlu mengesyorkan kaedah pelupusan yang sesuai.
- b. Perakuan pelupusan aset mekanikal, teknikal, elektrik dan elektronik disediakan oleh Jabatan/Pegawai Teknikal berkaitan. Manakala perakuan pelupusan aset itu disahkan oleh dua pegawai yang mempunyai 3 tahun pengalaman dan tidak terlibat dengan pengurusan aset berkenaan.
- c. Kaedah pelupusan aset dibuat dengan teratur dan dilaksanakan dalam tempoh 3 bulan dari tarikh surat kelulusan dikeluarkan. Sijil Penyaksian Pemusnahan Aset Alih Kerajaan dan Sijil Pelupusan Aset disediakan dan dikemukakan kepada pihak yang meluluskannya. Seterusnya, rekod aset yang telah diluluskan pelupusan itu perlu dikemaskinikan.

11.3.6.7. Kehilangan Dan Hapus Kira

Bagi memastikan kehilangan dan hapus kira aset diuruskan dengan teratur, setiap Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan:

- a. Kehilangan aset dilaporkan kepada Ketua Jabatan/Ketua Pejabat/Ketua Agensi dengan serta merta dan laporan polis dibuat dalam tempoh 24 jam dari waktu kehilangan berlaku. Ketua Jabatan/Ketua Pejabat/Ketua Agensi menyedia Laporan Awal dan dikemukakan kepada Pegawai Pengawal dan Pegawai Kewangan Negeri tidak lewat daripada 5 hari bekerja. Sesalinan Laporan Awal dikemukakan kepada Pegawai Pengawal, Setiausaha Kewangan Negeri dan Ketua Audit Negara atau wakil tempatan Ketua Audit Negara.
- b. Jawatankuasa Penyiasat dilantik secara bertulis oleh Pegawai Pengawal dalam tempoh 2 minggu dari tarikh Laporan Awal disediakan. Laporan Akhir disediakan dalam tempoh 2 bulan dari tarikh lantikan Jawatankuasa tersebut walaupun Laporan Hasil Penyiasatan Polis belum diperoleh. Laporan Akhir yang lengkap dengan syor dan ulasan Pegawai Pengawal hendaklah dikemukakan kepada pihak yang menerima Laporan Awal. Laporan ini perlu dikemukakan dalam tempoh 2 bulan dari tarikh Laporan Awal dikemukakan.

11.3.7. Pengurusan Pelaburan

Pelaburan merupakan tindakan melabur dana bagi satu tempoh untuk memperoleh kadar pulangan yang dikehendaki dengan menyedari sepenuhnya risiko yang terbabit. Pelaburan yang dibuat hendaklah mengikut peraturan yang berkaitan. Rekod perlu diselenggarakan dengan lengkap dan kemas kini bagi memudahkan kawalan dan pemantauan. Antara elemen kawalan yang perlu diwujudkan adalah penubuhan Jawatankuasa Pelaburan yang berfungsi menguruskan pelaburan Agensi. Antara perkara yang perlu diberi perhatian adalah kuasa melabur, had pelaburan, sasaran pelaburan dan pemantauan pelaburan.

11.3.8. Pengurusan Pinjaman

Pinjaman dibuat bagi membiayai pelbagai projek untuk pembangunan ekonomi negeri, menampung perbelanjaan dan meningkatkan taraf pembangunan serta kemajuan penduduk. Pinjaman tersebut hendaklah digunakan mengikut maksud pinjaman dimohon. Antara perkara yang perlu diberi perhatian adalah kuasa untuk meminjam, penyelenggaraan rekod pinjaman yang lengkap dan kemas kini, perjanjian pinjaman disediakan dan mekanisme kawalan serta pemantauan pinjaman.

11.3.9. Penyata Kewangan

Seksyen 4, Ordinan Badan-badan Berkanun (Prosedur Kewangan Dan Perakaunan) 1995 dan Pekeliling Prosedur Kewangan Dan Perakaunan Bil. 2 Tahun 1995 yang dikeluarkan oleh Setiausaha Kewangan Negeri Sarawak menghendaki Badan-badan Berkanun Negeri mengemukakan penyata kewangan kepada Ketua Audit Negara untuk diaudit tidak lewat daripada 30 April tahun berikutnya. Mengikut Peraturan 37, Peraturan Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan 1997, Pihak Berkuasa Tempatan dikehendaki menyedia dan menyerahkan penyata kewangan kepada Ketua Audit Negara pada atau sebelum 30 April tahun berikutnya. Peraturan kewangan ini membolehkan penyata kewangan Agensi Negeri dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada tahun yang sama dan tidak lewat dari 31 Disember setiap tahun. Pembentangan awal juga membolehkan *stakeholders* menilai prestasi Agensi Negeri dengan lebih jelas, lengkap dan relevan.

11.4. PENEMUAN AUDIT

11.4.1. Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan

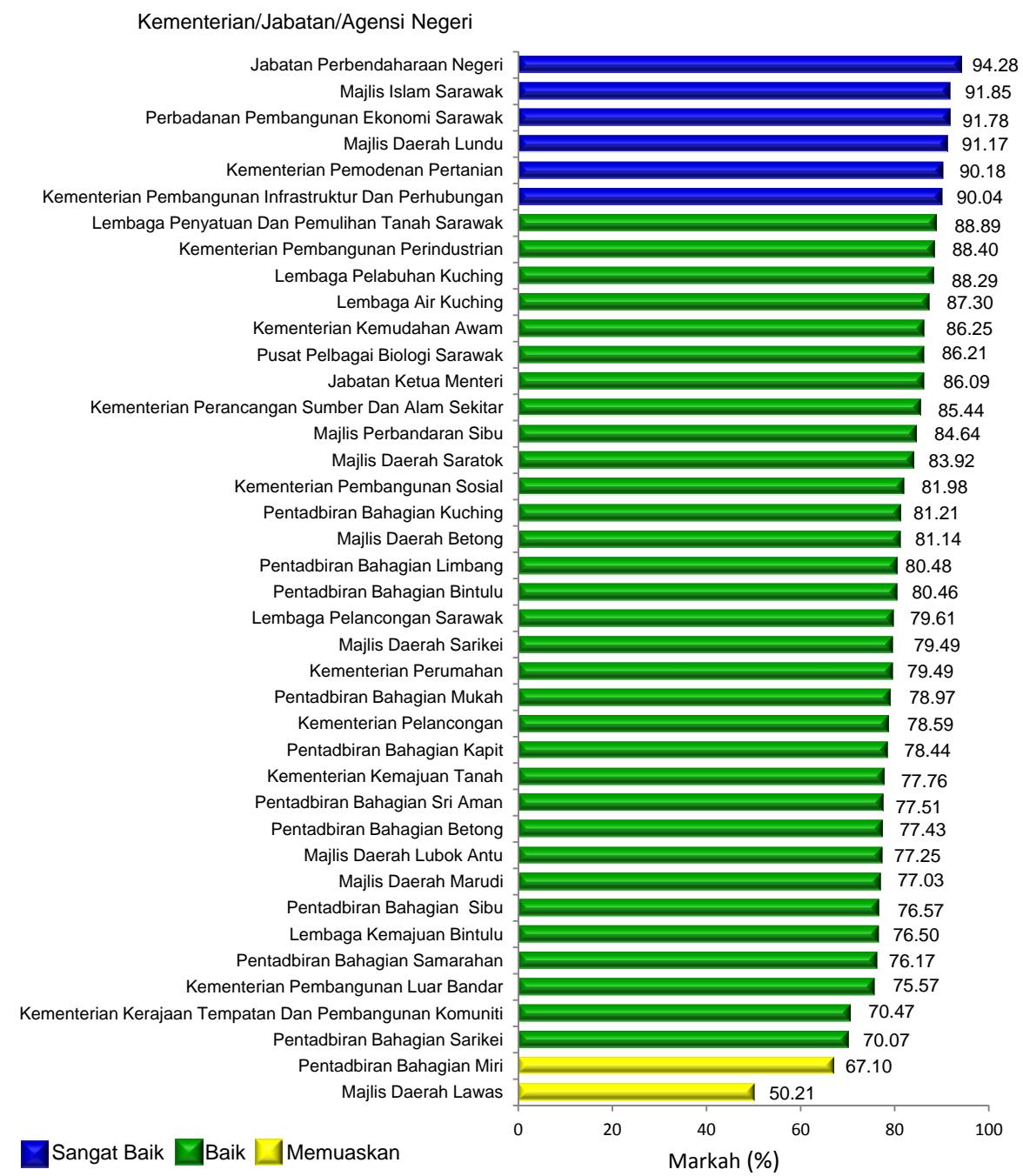
Pada tahun 2011, Jabatan Audit Negara telah menjalankan pengauditan pengurusan kewangan terhadap 40 Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri berbanding 31 Jabatan/Agensi Negeri pada tahun 2010. Secara keseluruhannya, prestasi pengurusan kewangan pada tahun 2011 adalah baik. Prestasi keseluruhan pengurusan kewangan bagi tahun 2011 adalah 6 Kementerian/Jabatan/Agensi iaitu Jabatan Perbendaharaan Negeri, Majlis Islam Sarawak, Perbadanan Pembangunan Ekonomi Sarawak, Majlis Daerah Lundu, Kementerian Pemodenan Pertanian dan Kementerian Pembangunan Infrastruktur Dan Perhubungan mencapai tahap sangat baik, 32 Kementerian/Jabatan/Agensi mencapai tahap baik dan 2 Jabatan/Agensi mencapai tahap memuaskan. Kedudukan tahap prestasi pengurusan kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri bagi tempoh tahun 2007 hingga 2011 secara keseluruhan adalah seperti di **Jadual 11.2** manakala pencapaian mengikut Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri bagi tahun 2011 adalah seperti di **Carta 11.1**.

Jadual 11.2
Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri
Bagi Tahun 2007 Hingga 2011

Tahap Penarafan	Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri				
	2007	2008	2009	2010	2011
Sangat Baik	0	0	4	4	6
Baik	11	20	24	22	32
Memuaskan	7	2	11	5	2
Tidak Memuaskan	0	1	0	0	0
Jumlah	18	23	39	31	40

Sumber: Jabatan Audit Negara

Carta 11.1
Tahap Pencapaian Pengurusan Kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri
Pada Tahun 2011

Sumber: Jabatan Audit Negara

11.4.2. Tahap Pematuhan Terhadap Kawalan Utama

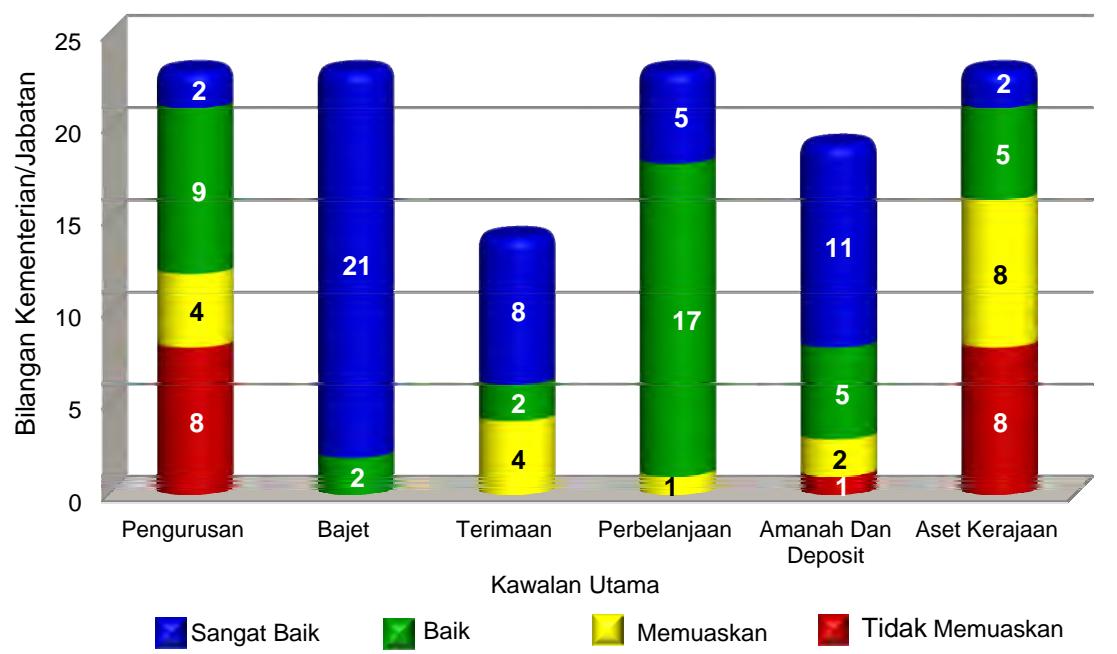
11.4.2.1. Kementerian/Jabatan

Semakan Audit di 23 Kementerian/Jabatan mendapati satu Kementerian dan satu Pentadbiran Bahagian mencatatkan tahap sangat baik, 6 Kementerian, satu Jabatan dan 2 Pentadbiran Bahagian memperoleh tahap baik, 2 Kementerian dan 2 Pentadbiran Bahagian pada tahap memuaskan, 2 Kementerian dan 6 Pentadbiran Bahagian adalah

pada tahap tidak memuaskan dalam Kawalan Pengurusan. Kawalan Bajet pula sebanyak 10 Kementerian, satu Jabatan dan 10 Pentadbiran Bahagian memperoleh tahap sangat baik dan satu Kementerian serta satu Pentadbiran Bahagian pada tahap baik. Bagi Kawalan Terimaan sebanyak 2 Kementerian dan 6 Pentadbiran Bahagian memperoleh tahap sangat baik, 2 Pentadbiran Bahagian pada tahap baik, satu Kementerian, satu Jabatan dan 2 Pentadbiran Bahagian adalah pada tahap memuaskan. Satu Kementerian, satu Jabatan dan 3 Pentadbiran Bahagian mencapai tahap sangat baik, 9 Kementerian dan 8 Pentadbiran Bahagian mencapai tahap baik serta satu Kementerian adalah pada tahap memuaskan dalam Kawalan Perbelanjaan. Pengurusan Akaun Amanah Dan Deposit pula 7 Kementerian, satu Jabatan dan 3 Pentadbiran Bahagian berada pada tahap sangat baik, 3 Kementerian dan 2 Pentadbiran Bahagian pada tahap baik, 2 Pentadbiran Bahagian adalah pada tahap memuaskan dan satu Pentadbiran Bahagian pada tahap tidak memuaskan. Bagaimanapun, bagi Pengurusan Aset Kerajaan, daripada 23 Kementerian/Jabatan/Pentadbiran Bahagian hanya 2 Kementerian berada pada tahap sangat baik, 2 Kementerian, satu Jabatan dan 2 Pentadbiran Bahagian berada pada tahap baik, 6 Kementerian dan 2 Pentadbiran Bahagian berada pada tahap memuaskan manakala satu Kementerian dan 7 Pentadbiran Bahagian adalah pada tahap tidak memuaskan. Tahap pematuhan pengurusan kewangan mengikut kawalan utama bagi Kementerian/Jabatan/Pentadbiran Bahagian adalah seperti di **Carta 11.2**.

Carta 11.2

Tahap Pematuhan Pengurusan Kewangan Terhadap Kawalan Utama Bagi Kementerian/Jabatan Tahun 2011

Sumber: Jabatan Audit Negara

Nota: 8 Kementerian Dan 1 Pentadbiran Bahagian Tidak Berkaitan Bagi Kawalan Terimaan

1 Kementerian Dan 3 Pentadbiran Bahagian Tidak Berkaitan Bagi Pengurusan Akaun Amanah Dan Deposit

- Kelemahan-kelemahan yang ditemui berhubung Kawalan Pengurusan, Pengurusan Akaun Amanah Dan Deposit dan Pengurusan Aset Kerajaan adalah seperti berikut:

i. Kawalan Pengurusan

- Carta organisasi tidak dipamerkan dan kemas kini.
- Manual prosedur kerja dan fail meja tidak disediakan dengan lengkap dan kemas kini.
- Tidak mengadakan mesyuarat Jawatankuasa Keputuhan Dan Tadbir Urus mengikut tempoh dan tidak membincangkan kesemua terma rujukan yang ditetapkan.
- Pemeriksaan mengejut tidak dijalankan/Daftar Pemeriksaan Mengejut tidak disediakan.
- Rancangan latihan tidak disediakan untuk pegawainya dan tidak menghadiri kursus 7 hari setahun.
- Penurunan kuasa tidak disediakan.
- Senarai tugas tidak disediakan.

ii. Pengurusan Akaun Amanah Dan Deposit

- Deposit yang lama tidak dituntut selepas 12 bulan.
- Deposit tender belum dituntut/bayar balik.

iii. Pengurusan Aset Kerajaan

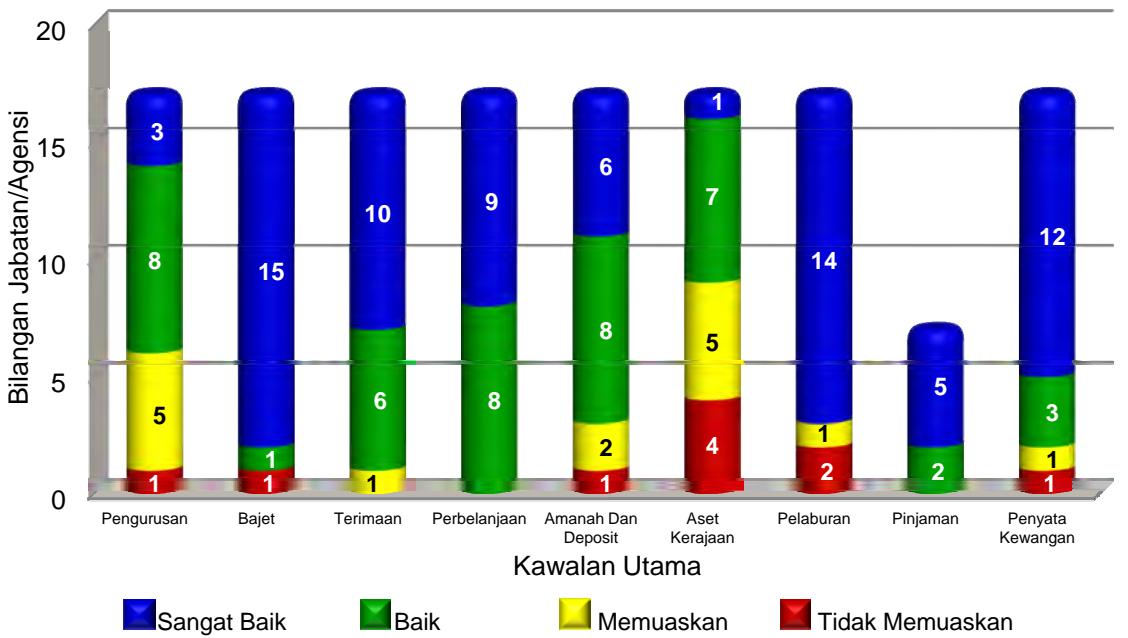
- Jawatankuasa Pengurusan Aset Kerajaan belum mengadakan mesyuarat walaupun telah ditubuhkan.
- Pegawai yang menerima dan merekod aset tidak diberi kuasa secara bertulis.
- KEW PA-2, KEW PA 3, KEW PA 4, KEW PA 5 dan KEW PA 6 tidak disediakan/disediakan dengan lengkap dan kemas kini.
- KEW PA 7 tidak disediakan/tidak dipamerkan di lokasi berkenaan.
- Aset tidak dilabel ‘Hak Milik Kerajaan’.
- KEW PA 10, KEW PA 11 dan KEW PA 12 tidak diselenggarakan.
- Tidak ada bukti menunjukkan pemeriksaan terhadap aset/inventori telah dijalankan.
- Buku log tidak diisi dengan lengkap dan kemas kini.
- Buku Rekod Pergerakan Kad Inden tidak disediakan.
- Laporan analisis penggunaan petrol tidak disediakan.

- Senarai asset yang memerlukan penyenggaraan KEW PA 13 tidak disediakan/Program penyenggaraan tidak disediakan.
- Pelupusan belum diambil bagi aset yang rosak dan tidak dapat dibaiki.
- Laporan tahunan berkenaan aset belum disediakan untuk dikemukakan kepada Pejabat Kewangan Negeri.

11.4.2.2. Jabatan Perbendaharaan Negeri Dan Agensi Negeri

Tahap prestasi pengurusan kewangan terhadap Jabatan Perbendaharaan Negeri dan 16 Agensi Negeri mendapati Jabatan Perbendaharaan Negeri dan 2 Agensi mencapai tahap sangat baik, 8 Agensi pada tahap baik, 5 Agensi pada tahap memuaskan dan satu Agensi pada tahap kurang memuaskan dalam Kawalan Pengurusan. Bagi Kawalan Bajet Jabatan Perbendaharaan Negeri dan 14 Agensi mencapai tahap sangat baik, satu Agensi mencapai tahap baik dan satu Agensi adalah pada tahap kurang memuaskan. Kawalan Terimaan pula, Jabatan Perbendaharaan Negeri dan 9 Agensi berada pada tahap sangat baik, 6 Agensi mencapai tahap baik dan satu Agensi pada tahap memuaskan. Jabatan Perbendaharaan Negeri serta 8 Agensi mencapai tahap sangat baik dan 8 Agensi mencapai tahap baik dalam Kawalan Perbelanjaan. Bagi Pengurusan Akaun Amanah Dan Deposit, Jabatan Perbendaharaan Negeri dan 5 Agensi mencapai tahap sangat baik, 8 Agensi mencapai tahap baik, 2 Agensi pada tahap memuaskan dan satu Agensi adalah tidak memuaskan. Satu Agensi mencapai tahap sangat baik, 7 Agensi mencapai tahap baik, Jabatan Perbendaharaan Negeri serta 4 Agensi mencapai tahap memuaskan dan 4 Agensi adalah pada tahap tidak memuaskan dalam Pengurusan Aset Kerajaan. Jabatan Perbendaharaan Negeri dan 13 Agensi mencapai tahap sangat baik, satu adalah memuaskan dan 2 adalah pada tahap tidak memuaskan dalam Pengurusan Pelaburan. Selain itu, Jabatan Perbendaharaan Negeri dan 4 Agensi mencapai tahap sangat baik dan 2 Agensi mencapai tahap baik dalam Pengurusan Pinjaman. Jabatan Perbendaharaan Negeri dan 11 Agensi mencapai tahap sangat baik dan 3 Agensi mencapai tahap baik, satu Agensi adalah memuaskan dan satu Agensi pada tahap kurang memuaskan dalam pengesahan Penyata Kewangan. Maklumat lanjut seperti di **Carta 11.3.**

Carta 11.3
Tahap Pematuhan Pengurusan Kewangan Terhadap Kawalan Utama Bagi Jabatan Perpendaharaan Negeri Dan Agenzi Negeri Tahun 2011

Sumber: Jabatan Audit Negara

Nota: 10 Agenzi Tidak Berkaitan Bagi Pengurusan Pinjaman

- a. Kelemahan-kelemahan yang ditemui berhubung Kawalan Pengurusan, Kawalan Bajet, Pengurusan Pelaburan, Pengurusan Akaun Amanah Dan Deposit, Pengurusan Aset Kerajaan dan Penyata Kewangan adalah seperti berikut:

i. Kawalan Pengurusan

- Manual prosedur kerja tidak lengkap dan kemas kini.
- Jawatankuasa Audit tidak bermesyuarat.
- Pengurusan fail minit mesyuarat tidak teratur.
- Minit mesyuarat tidak diluluskan dalam tempoh yang ditetapkan (3 hari).
- Carta organisasi tidak dipamerkan di ruangan yang mudah dilihat.
- Fail/Rekod penurunan kuasa tidak teratur.
- Manual prosedur kerja tidak disediakan.
- Fail Meja tidak lengkap dan kemas kini.
- Tiada Daftar Pemeriksaan Mengejut.
- Jawatankuasa Keutuhan Dan Tadbir Urus tidak bermesyuarat dan tidak mengemukakan laporan kepada Jabatan Ketua Menteri.
- Rancangan tahunan bagi latihan tidak disediakan.
- Pegawai tidak mencapai tempoh berkursus yang ditetapkan.

ii. Kawalan Bajet

- Setiausaha tidak menyemak dan mengesahkan anggaran.
- Anggaran Hasil dan Perbelanjaan Majlis 2011 tidak dibentangkan dalam mesyuarat sama ada Mesyuarat Kewangan Dan Perjawatan mahupun Mesyuarat Penuh Majlis.
- Tiada bukti menunjukkan pihak Majlis ada memantau pelaksanaan projek melalui mesyuarat bulanan atau Mesyuarat Penuh Majlis disebabkan minit mesyuarat Majlis tidak diselenggara dengan lengkap dan kemas kini.
- Laporan Kemajuan Projek Pembangunan tidak dikemukakan kepada Kementerian.
- Tiada pemantauan ke atas perbelanjaan dan tanggungan.
- Tidak menyediakan Laporan Perbelanjaan Dan Tanggungan, Laporan Pengecualian Tahunan dan Laporan Keperluan Aliran Wang Tunai pada setiap bulan yang sepatutnya dikemukakan kepada Kementerian Kerajaan Tempatan Dan Pembangunan Komuniti mengikut tempoh yang ditetapkan.

iii. Pengurusan Akaun Amanah Dan Deposit

- Akaun Amanah yang tidak aktif dan tidak diperlukan tidak diambil tindakan.
- Deposit yang tidak dituntut melebihi 12 bulan tidak diwartakan.
- Bayaran balik deposit tidak mengikut peraturan yang ditetapkan.
- Dokumen berkaitan pinjaman tidak dimasukkan dalam fail pinjaman dan peribadi.
- Maklumat pinjaman tidak direkod dalam Buku Perkhidmatan.
- Rekod berkomputer berkaitan pinjaman tidak disemak.

iv. Pengurusan Aset Kerajaan

- Pegawai penerima aset tidak dilantik.
- Borang KEW PA tidak lengkap dan kemas kini.
- Tidak menggunakan borang KEW PA.
- Aset tidak dilabel dengan ‘Hak Milik Kerajaan’ dan tiada nombor siri pendaftaran.
- Pegawai Pemeriksa yang dilantik terlibat dalam pengurusan aset.
- Pemeriksaan aset tidak dijalankan.

- Tidak melantik pegawai kenderaan/pengangkutan.
- Laporan penggunaan kenderaan/minyak tidak disediakan.
- Buku log tidak lengkap dan kemas kini serta disemak.
- Daftar Kad Inden Minyak tidak lengkap dan kemas kini.
- Tidak melantik ahli Lembaga Pemeriksa.
- Tiada tindakan pelupusan.

v. Pengurusan Pelaburan

- Pegawai pelaburan tidak diberi kuasa secara bertulis.
- Rekod tidak kemas kini.
- Laporan berkala tidak disediakan.
- Kuasa untuk melabur tidak dinyatakan dalam Ordinan.

vi. Penyata Kewangan

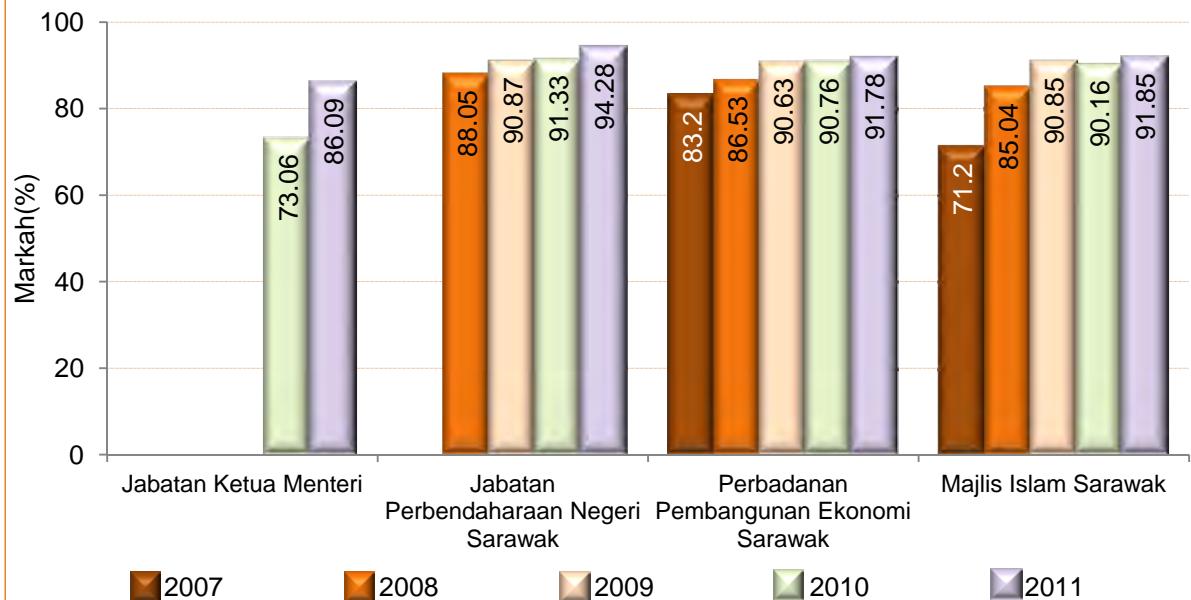
- Amaun yang dinyatakan dalam penyata penyesuaian tidak dapat dikenal pasti dan disokong dengan butiran terperinci yang lengkap.

11.4.3. Perbandingan Tahap Pencapaian Pengurusan Kewangan Jabatan/Agensi Negeri

11.4.3.1. Empat Jabatan/Agensi Negeri yang wajib diaudit setiap tahun adalah Jabatan Ketua Menteri, Jabatan Perbendaharaan Negeri, Perbadanan Pembangunan Ekonomi Sarawak dan Majlis Islam Sarawak. Secara keseluruhannya, tiga Jabatan/Agensi Negeri telah menunjukkan pengurusan kewangan pada tahap sangat baik manakala satu Jabatan iaitu Jabatan Ketua Menteri pada tahap baik. Pencapaian Jabatan Perbendaharaan Negeri meningkat kepada 94.38% berbanding 91.33% pada tahun 2010. Pencapaian Perbadanan Pembangunan Ekonomi Sarawak pula meningkat kepada 91.78% berbanding 90.76% pada tahun 2010. Peningkatan ini adalah disebabkan Perbadanan telah menambah baik Kawalan Pengurusan, Kawalan Bajet, Kawalan Terimaan, Kawalan Perbelanjaan dan Penyata Kewangan. Pencapaian Majlis Islam Sarawak juga meningkat kepada 91.85% berbanding 90.16% pada tahun 2010 kerana penambahbaikan dalam Pengurusan Aset Kerajaan. Pencapaian Jabatan Ketua Menteri meningkat kepada 86.09% berbanding 73.06% pada tahun 2010. Perbandingan tahap pencapaian pengurusan kewangan 4 Jabatan/Agensi Negeri tersebut adalah seperti di **Carta 11.4.**

Carta 11.4

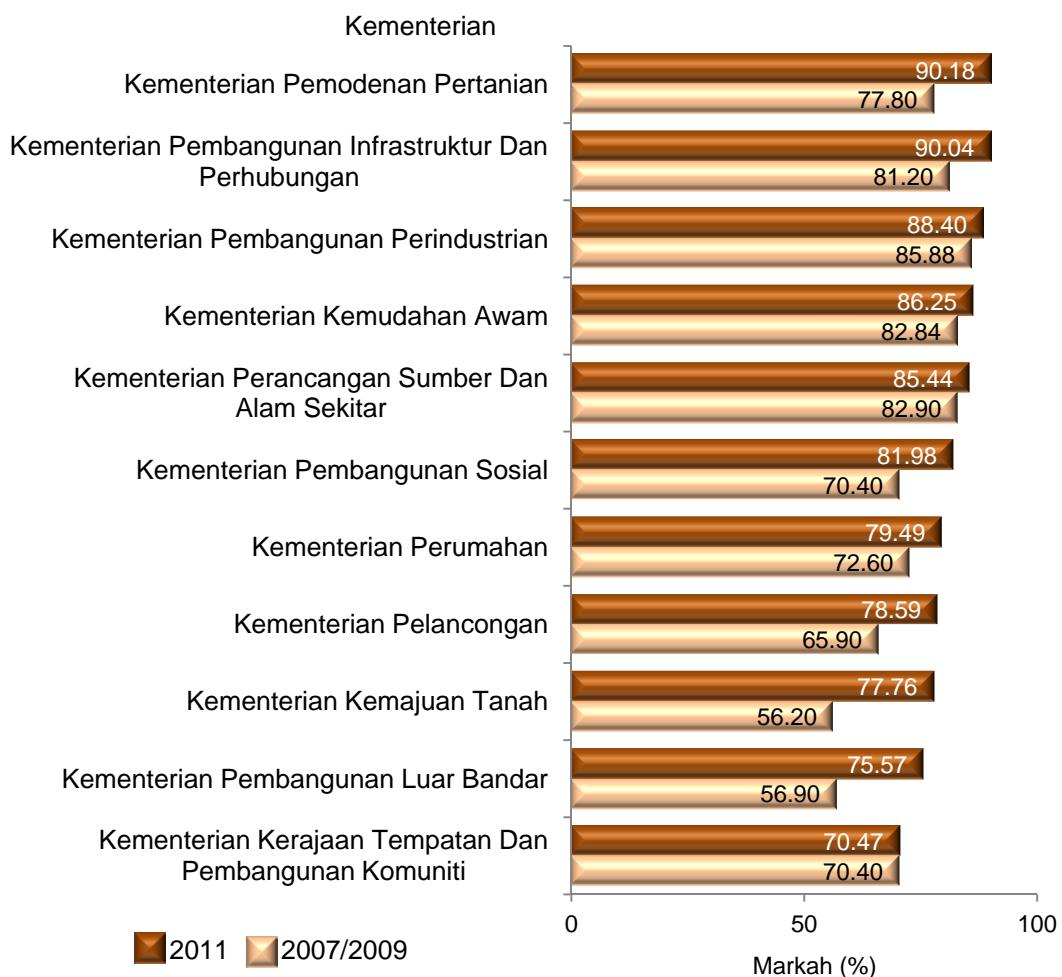
Tahap Pencapaian Pengurusan Kewangan Jabatan Ketua Menteri, Jabatan Perbendaharaan Negeri Sarawak, Perbadanan Pembangunan Ekonomi Sarawak Dan Majlis Islam Sarawak Bagi Tahun 2007 Hingga 2011

Sumber: Jabatan Audit Negara

11.4.3.2. Secara keseluruhannya, pencapaian bagi 11 Kementerian yang telah dilaksanakan pengauditan AI untuk pusingan kedua menunjukkan peningkatan pengurusan kewangan berdasarkan Indeks Akauntabiliti bagi semua Kementerian iaitu di antara 0.07% ke 21.56% pada tahun 2011 berbanding dengan pencapaian pada tahun 2007/2009. Ini menunjukkan Kementerian telah mengambil langkah positif untuk meningkatkan tahap pengurusan kewangan selepas pusingan pertama pengauditan AI dilaksanakan. Perbandingan pencapaian pengurusan kewangan adalah seperti di **Carta 11.5**.

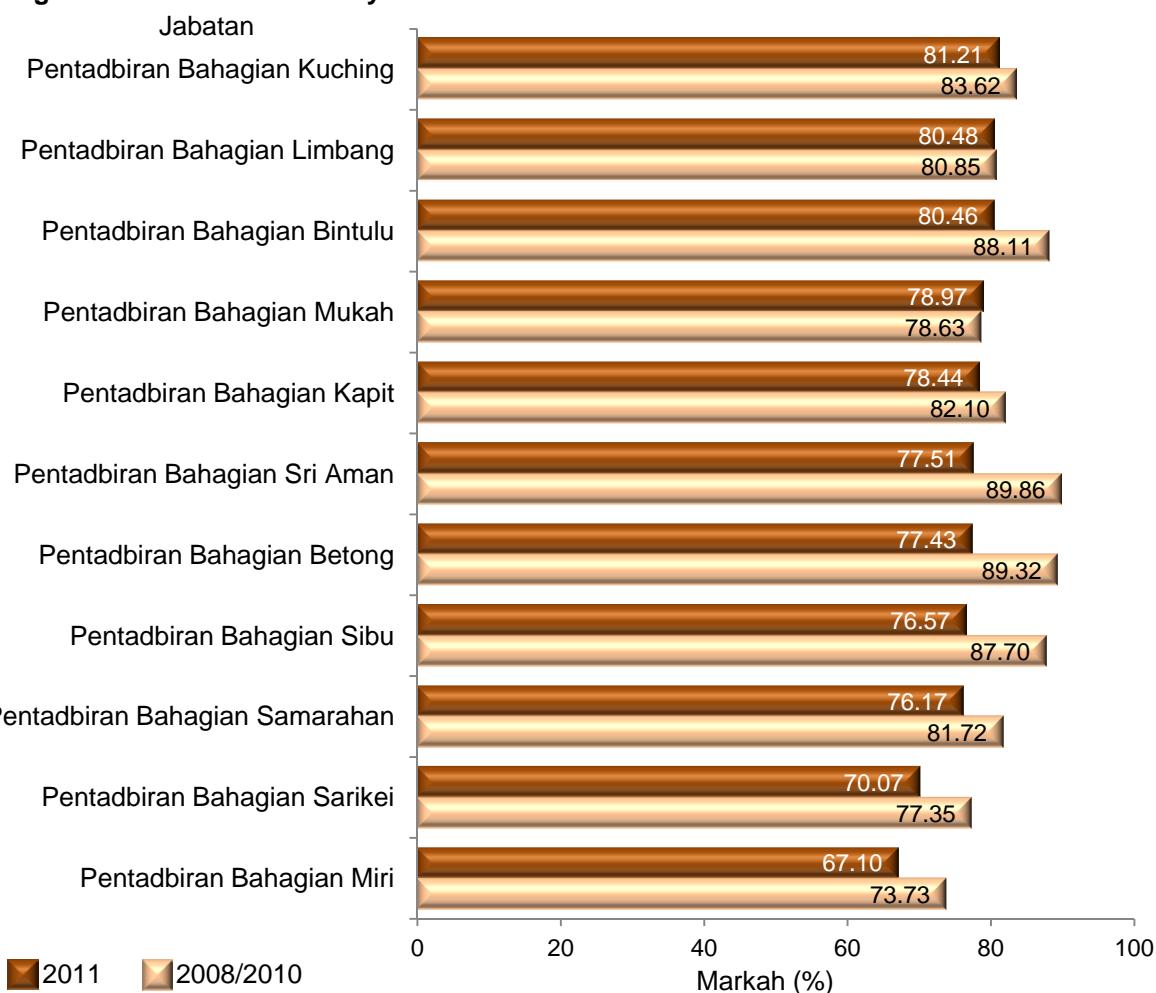
Carta 11.5
Kedudukan Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan Kementerian Negeri Tahun 2011 Berbanding Pengauditan Tahun Sebelumnya

Sumber: Jabatan Audit Negara

11.4.3.3. Secara keseluruhannya, pencapaian bagi 11 Pentadbiran Bahagian yang telah dilaksanakan pengauditan AI untuk pusingan kedua, hanya satu Pentadbiran Bahagian menunjukkan peningkatan 0.34% pada tahun 2011 berbanding dengan pencapaian pada tahun 2008. Bagaimanapun, 10 Pentadbiran Bahagian menunjukkan penurunan di antara 0.37% ke 12.35%. Penurunan 10 Pentadbiran Bahagian tersebut adalah disebabkan kelemahan dalam Kawalan Pengurusan, Pengurusan Akaun Amanah Dan Deposit dan Pengurusan Aset Kerajaan. Perbandingan pencapaian pengurusan kewangan adalah seperti di **Carta 11.6**.

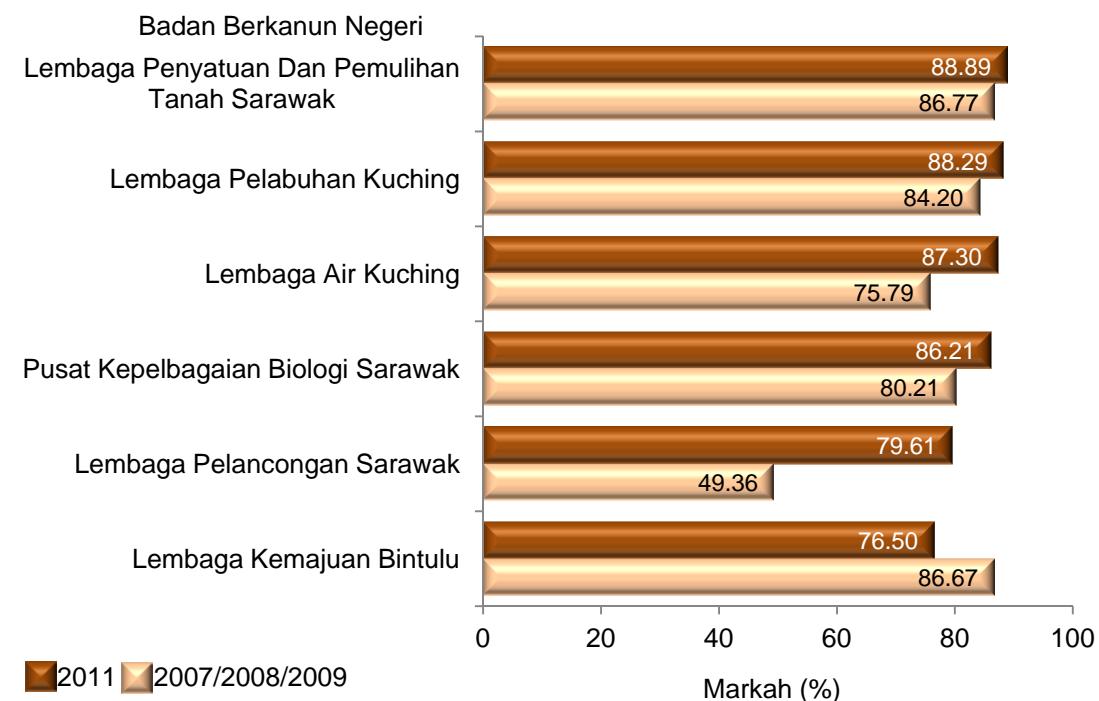
Carta 11.6
Kedudukan Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan Jabatan Negeri Tahun 2011 Berbanding Pengauditan Tahun Sebelumnya

Sumber: Jabatan Audit Negara

11.4.3.4. Secara keseluruhannya, pencapaian bagi 6 Badan Berkanun Negeri (BBN) yang telah dilaksanakan pengauditan AI untuk pusingan kedua, 5 BBN menunjukkan peningkatan di antara 2.12% ke 30.25% pada tahun 2011 berbanding dengan pencapaian pada tahun 2009/2008/2007 manakala satu BBN iaitu Lembaga Kemajuan Bintulu menunjukkan penurunan sebanyak 10.17% pada tahun 2011 berbanding dengan pencapaian pada tahun 2009. Ini menunjukkan 5 BBN telah mengambil langkah positif untuk meningkatkan tahap pengurusan kewangan selepas pusingan pertama pengauditan AI dilaksanakan. Bagaimanapun, penurunan Lembaga Kemajuan Bintulu adalah disebabkan kelemahan dalam pengesahan Penyata Kewangan. Perbandingan pencapaian pengurusan kewangan adalah seperti di **Carta 11.7**.

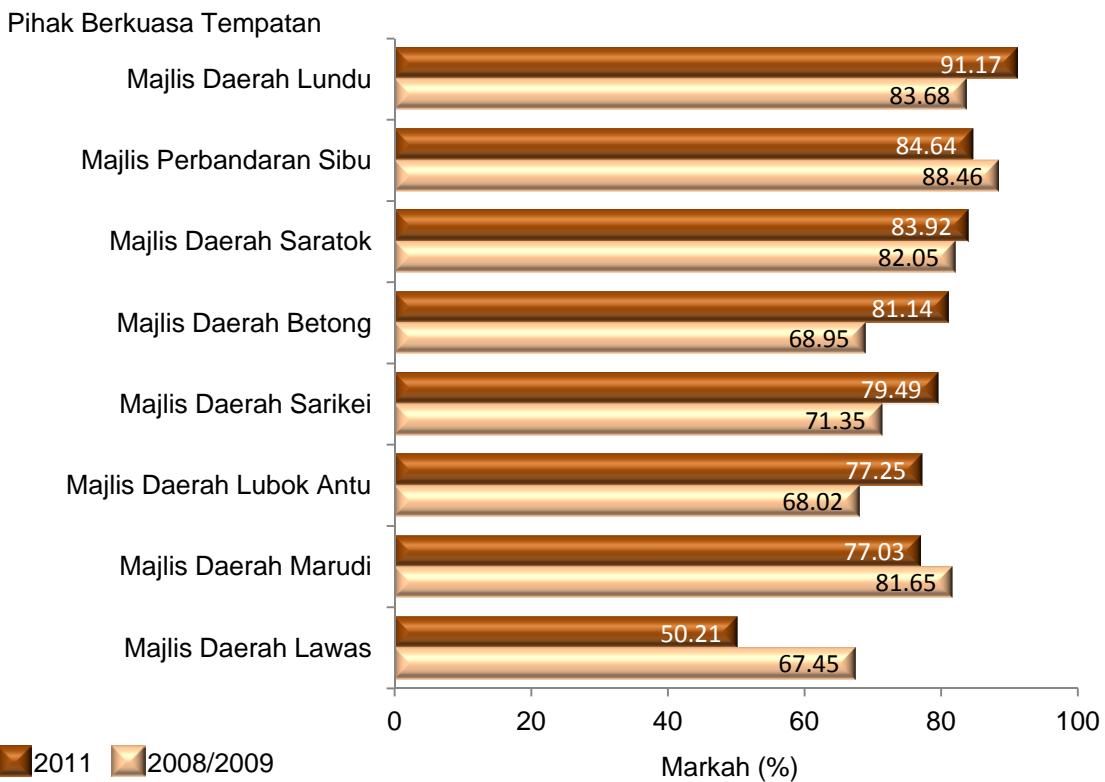
Carta 11.7
Kedudukan Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan Badan Berkanun Negeri Tahun 2011 Berbanding Pengauditan Tahun Sebelumnya

Sumber: Jabatan Audit Negara

11.4.3.5. Secara keseluruhannya, pencapaian bagi 8 Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) yang telah dilaksanakan pengauditan AI untuk pusingan kedua, 5 PBT menunjukkan peningkatan di antara 1.87% ke 12.19% pada tahun 2011 berbanding dengan pencapaian pada tahun 2008/2009 manakala 3 PBT menunjukkan penurunan di antara 3.82% ke 17.24%. Ini menunjukkan 5 PBT telah mengambil langkah positif untuk meningkatkan tahap pengurusan kewangan selepas pusingan pertama pengauditan AI dilaksanakan. Bagaimanapun, penurunan 3 PBT tersebut adalah disebabkan kelemahan dalam Kawalan Pengurusan, Bajet, Pengurusan Akaun Amanah Dan Deposit, Pengurusan Aset Kerajaan, Pengurusan Pelaburan dan pengesahan Penyata Kewangan. Perbandingan pencapaian pengurusan kewangan adalah seperti di **Carta 11.8**.

Carta 11.8
Kedudukan Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan PBT Tahun 2011 Berbanding Pengauditan Tahun Sebelumnya

Sumber: Jabatan Audit Negara

11.5. SYOR AUDIT

Bagi memantapkan lagi pencapaian pengurusan kewangan, pertimbangan perlu diberi kepada perkara berikut:

11.5.1. Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan hendaklah memastikan Jawatankuasa Audit/Jawatankuasa Keutuhan Tadbir Urus membincangkan secara terperinci isu yang dibangkitkan oleh Jabatan Audit Negara dan Unit Audit Dalam serta memastikan tindakan pembetulan dan pencegahan diambil. Tindakan pembetulan adalah untuk memastikan kelemahan yang dibangkitkan dapat dibetulkan manakala tindakan pencegahan adalah bagi memastikan kelemahan yang sama tidak berulang.

11.5.2. Untuk amalan terbaik Pegawai Pengawal hendaklah memastikan jawatankuasa yang telah diwujudkan berfungsi dengan berkesan berpandukan “Panduan Pengurusan Mesyuarat Dan Urusan Jawatankuasa-jawatankuasa Kerajaan” yang dikeluarkan melalui Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bilangan 2 Tahun 1991.

11.5.3. Pengauditan terhadap pengurusan kewangan yang dijalankan oleh Jabatan Audit Negara adalah sekali dalam tempoh pusingan 3 tahun. Justeru itu, Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan hendaklah memastikan naziran dalam berkala dijalankan untuk memantapkan lagi pengurusan kewangan.

11.5.4. Penglibatan secara *hands-on* dan penyeliaan rapi di peringkat Pegawai Penyelia hingga ke peringkat Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan perlu ditingkatkan.

11.5.5. Latihan yang berterusan diberikan kepada pegawai yang terlibat dengan pengurusan kewangan.

11.5.6. Kementerian/Jabatan/Agenis hendaklah berusaha menyelenggara dan mengemaskini daftar aset/inventori.

11.5.7. Pihak Kerajaan Negeri menerima pakai Pekeliling Perbendaharaan Bilangan 5 Tahun 2009 (Tatacara Pengurusan Stor Kerajaan) selaras dengan pindaan Panduan Perbendaharaan - Tatacara Pengurusan Stor yang dikeluarkan pada tahun 1982 dan Surat Pekeliling Perbendaharaan Bilangan 12 Tahun 1995.

12. PEMERIKSAAN AUDIT MENGEJUT

12.1. PENDAHULUAN

Arahan Perbendaharaan menetapkan Ketua Jabatan hendaklah memastikan pegawai yang dipertanggungjawabkan telah menyimpan wang awam, setem atau barang berharga yang lain dengan selamat di dalam peti besi, bilik kebal, peti wang tunai, laci atau bekas lain. Ketua Jabatan juga hendaklah memastikan rekod mengenainya diselenggarakan dengan lengkap, kemas kini dan diperiksa oleh pegawai kanan secara berkala. Untuk menentukan sejauh mana peraturan ini dipatuhi, pada tahun 2011, Jabatan Audit Negara telah menjalankan Pemeriksaan Mengejut di 91 Kementerian/Jabatan/Agenis seperti di **Jadual 12.1**.

Jadual 12.1
Kementerian/Jabatan/Pejabat/Agenis Yang Terlibat Dengan
Pemeriksaan Audit Mengejut Pada Tahun 2011

Bil.	Kementerian/Jabatan/Pejabat/Agenis Di Peringkat Bahagian/Daerah	Jumlah
1.	Pejabat Daerah/Pejabat Daerah Kecil	18
2.	Jabatan Pertanian Sarawak	15
3.	Jabatan Hutan Sarawak	9
4.	Dewan Suarah	8
5.	Badan-Badan Berkanun Negeri	8
6.	Jabatan Kerja Raya Sarawak	7
7.	Jabatan Agama Islam Sarawak	5
8.	Jabatan Kebajikan Masyarakat Sarawak	4
9.	Tabung Am Baitulmal	4
10.	Pihak Berkuasa Tempatan	3
11.	Kementerian Pembangunan Sosial Dan Urbanisasi	2
12.	Jabatan Kehakiman Syariah	2
13.	Jabatan Perbendaharaan Negeri Sarawak	2
14.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Sarawak	2
15.	Jabatan Tanah Dan Survei Sarawak	2
Jumlah		91

Sumber: Jabatan Audit Negara

12.2. PENYELEWENGAN WANG AWAM

Pada tahun 2011, 2 pengauditan secara mengejut yang dijalankan telah menemui isu berkaitan penyelewengan wang awam seperti di **Jadual 12.2**.

Jadual 12.2

Penemuan Penyelewengan Wang Awam Hasil Pemeriksaan Audit Mengejut Tahun 2011

Bil.	Jabatan	Penemuan	Tindakan
1.	Pejabat Daerah Kecil Debak	<ul style="list-style-type: none"> a. Pungutan wang tunai berjumlah RM5,737 tidak direkod dan tidak dibankkan semasa lawatan Audit sejak 27 Ogos 2010. b. Pegawai mengemukakan Laporan <i>Nil Return</i> (tiada kutipan dibuat) kepada Pejabat Perbendaharaan Negeri. 	Wang berjumlah RM5,954 telah dibankkan pada 24 Januari 2011. Pegawai terlibat telah tidak dibenarkan membuat kutipan hasil.
2.	Pejabat Daerah Kuching	<ul style="list-style-type: none"> a. Pungutan hasil berjumlah RM61,226 belum dibankkan terdiri daripada hasil Kerajaan Negeri berjumlah RM51,525 iaitu RM41,209 wang tunai dan 3 keping cek berjumlah RM10,316 serta hasil Kerajaan Persekutuan berjumlah RM9,701 yang dikutip bagi tempoh September 2010 hingga Januari 2011. 	Laporan Polis telah dibuat pada 2 Februari 2011. <i>Board of Inquiry</i> telah ditubuhkan untuk menyiasat kes ini dan mengambil tindakan terhadap pegawai yang terlibat.

Sumber: Jabatan Audit Negara

12.3. PENEMUAN AUDIT

Hasil daripada pemeriksaan Audit mengejut yang dijalankan mendapati secara keseluruhannya terdapat beberapa kelemahan/ketidakpatuhan terhadap peraturan kewangan. Ketua Jabatan/Pejabat yang berkenaan telah dimaklumkan tentang perkara yang diperhatikan dan mereka telah diminta untuk mengambil tindakan pembetulan dengan sewajarnya. Antara kelemahan yang diperhatikan adalah seperti di **Jadual 12.3**.

Jadual 12.3

Pemerhatian Audit Terhadap Pemeriksaan Mengejut Tahun 2011

Isu Yang Dibangkitkan	Jabatan/Agensi Yang Terlibat
Kawalan Pengurusan	
Pemeriksaan Mengejut	
Pemeriksaan Mengejut tidak dilaksanakan oleh Ketua Jabatan, tidak dilaksanakan secara menyeluruh dan berkala serta tidak teratur seperti yang dikehendaki peraturan.	<ul style="list-style-type: none"> a. Jabatan Pertanian Bahagian Betong b. Jabatan Kehakiman Syariah Bahagian Limbang c. Pejabat Agama Islam Bahagian Limbang d. Pejabat Agama Islam Daerah Lawas e. Pejabat Daerah Kecil Beluru, Bakong f. Pejabat Hutan Wilayah Miri g. Pejabat Pertanian Bahagian Miri h. Pejabat Pertanian Kabuloh, Miri

Isu Yang Dibangkitkan	Jabatan/Agensi Yang Terlibat
Pengasingan Tugas	
Pengasingan tugas tidak dibuat dengan jelas, tidak teratur serta tiada kelulusan diperolehi bagi pegawai yang sama menjalankan tugas membuat kutipan dan merekod pungutan ke Buku Tunai.	<ul style="list-style-type: none"> a. Jabatan Kehakiman Syariah Bahagian Limbang b. Pejabat Daerah Marudi c. Pejabat Daerah Kecil Beluru, Bakong d. Taman Negara Niah e. Pejabat Agama Islam Daerah Lawas Pejabat Veterinar Bahagian Miri f. Pejabat Kementerian, Pembangunan Sosial Dan Urbanisasi, Sri Aman g. Dewan Suarah Negeri Kuching h. Pejabat Daerah Kuching i. Pejabat Daerah Kecil Sebuyau
Penurunan Kuasa	
Fail penurunan kuasa tidak dikemaskinikan, kebenaran menerima wang tidak diberi secara bertulis, surat penurunan kuasa tidak ditandatangani dan tidak ditarikhkan, had kuasa tidak diperbaharui dan tidak selaras dengan perwakilan kuasa.	<ul style="list-style-type: none"> a. Dewan Suarah Negeri Kuching b. Pejabat Daerah Dan Perbendaharaan Kecil Kabong c. Pejabat Daerah Kecil Sibuti d. Dewan Suarah Sri Aman e. Pejabat Kementerian Pembangunan Sosial Dan Urbanisasi, Sri Aman f. Pejabat Pertanian Kabuloh, Miri g. Pejabat Agama Islam Daerah Lawas
Kawalan Terimaan	
Setem	
Daftar setem tidak diselenggarakan dengan kemas kini, rekod setem tidak disemak dan penyata penyesuaian setem tidak disediakan.	<ul style="list-style-type: none"> a. Pejabat Daerah Kuching b. Pejabat Pertanian Bahagian Kuching c. Pejabat Pertanian Bahagian Daerah Siburan d. Pejabat Pertanian Lundu e. Jabatan Kerja Raya Bahagian Mukah f. Jabatan Kerja Raya Bahagian Bintulu g. Dewan Suarah Miri h. Pejabat Pertanian Bahagian Miri i. Dewan Suarah Kuching j. Dewan Suarah Sri Aman k. Pejabat Kementerian Pembangunan Sosial Dan Urbanisasi Sri Aman l. Majlis Daerah Simunjan m. Pejabat Perbendaharaan Kecil Debak n. Majlis Daerah Serian o. Jabatan Pertanian Bahagian Betong p. Jabatan Kehakiman Syariah Bahagian Limbang q. Jabatan Pengairan Dan Saliran Samarahan r. Pejabat Pertanian Bahagian Samarahan s. Jabatan Kebajikan Masyarakat Bahagian Sri Aman t. Pejabat Kementerian Pembangunan Sosial Dan Urbanisasi Bahagian Samarahan u. Pejabat Daerah Kecil Siburan v. Jabatan Pengairan Dan Saliran Bahagian Samarahan

Isu Yang Dibangkitkan	Jabatan/Agensi Yang Terlibat
Peti Besi Pengendalian peti besi tidak teratur dan tidak mengikut peraturan.	a. Pejabat Perbendaharaan Kecil Pusa b. Dewan Suarah Sri Aman c. Pejabat Pertanian Bahagian Samarahan d. Pejabat Kementerian Pembangunan Sosial Dan Urbanisasi, Bahagian Sri Aman e. Dewan Suarah Kuching f. Pejabat Kementerian Pembangunan Sosial Dan Urbanisasi, Samarahan g. Pejabat Daerah Kuching
Buku Resit Resit rasmi lewat dikeluarkan, tidak ditandatangani, tidak diperakui ketepatan nombor siri, tidak direkodkan/lewat direkodkan dalam Buku Tunai, tidak disemak dan tidak disimpan dengan selamat. Pindaan/pembatalan resit rasmi tidak mengikut arahan yang ditetapkan. Notis meminta resit tidak dipamerkan.	a. Pejabat Perbendaharaan Kecil Debak b. Pejabat Daerah Dan Perbendaharaan Kecil Kabong c. Pejabat Perbendaharaan Kecil Pusa d. Pejabat Daerah Kuching e. Jabatan Kehakiman Syariah Bahagian Limbang f. Pejabat Daerah Kecil Beluru, Bakong g. Dewan Suarah Miri h. Dewan Suarah Kuching i. Pejabat Pertanian Kabuloh, Miri j. Pejabat Veterinar Bahagian Miri k. Pejabat Pertanian Bahagian Samarahan
Notis Memberitahu Orang Awam Mendapatkan Resit Notis memberitahu orang awam supaya mendapatkan resit rasmi tidak dipamerkan di tempat mudah dilihat.	a. Pejabat Pertanian Kabuloh, Miri
Buku Tunai Buku Tunai tidak diselenggarakan dengan teratur, tidak kemas kini dan semakan harian tidak dibuat oleh ketua pejabat.	a. Pejabat Perbendaharaan Kecil Debak b. Pejabat Perbendaharaan Kecil Pusa c. Pejabat Pertanian Bahagian Samarahan d. Lembaga Sungai-Sungai Sarawak, Bintulu e. Pejabat Daerah Miri f. Pejabat Pertanian Kabuloh, Miri g. Jabatan Pertanian Bahagian Betong h. Dewan Suarah Kuching i. Pejabat Kementerian Pembangunan Sosial Dan Urbanisasi, Sri Aman j. Majlis Daerah Simunjan
Wang Kutipan Wang kutipan tidak diurus secara teratur seperti tidak disimpan selamat, lewat di bank, lewat direkod dalam Buku Tunai dan Buku Tunai tidak disemak oleh Ketua Jabatan.	a. Pejabat Daerah Kecil Balingian b. Pejabat Agama Islam Daerah Lawas c. Pejabat Perbendaharaan Kecil Debak d. Pejabat Daerah Kuching e. Pejabat Pertanian Bahagian Samarahan
Daftar Mel Daftar Mel tidak diselenggara, tidak dikemaskini, tidak lengkap dan semakan harian dengan Buku Tunai tidak dibuat.	a. Dewan Suarah Limbang b. Dewan Suarah Sri Aman
Penyata Pemungut Penyata pemungut tidak disemak.	a. Pejabat Daerah Kecil Balingian b. Pejabat Taman Negara Niah c. Pejabat Agama Islam Daerah Lawas d. Pejabat Daerah Miri e. Pejabat Pertanian Kabuloh, Miri f. Pejabat Daerah Kuching

Isu Yang Dibangkitkan	Jabatan/Agensi Yang Terlibat
Penyata Penyesuaian Hasil	
Penyata penyesuaian hasil tidak disediakan, tidak disemak dan lewat dikemukakan.	a. Dewan Suarah Negeri Kuching
Kawalan Perbelanjaan	
Panjar Wang Runcit	
Panjar wang runcit tidak diselenggara dengan kemas kini. Surat kelulusan panjar wang runcit tidak dikemukakan.	a. Jabatan Kebajikan Masyarakat Bahagian Sri Aman
Buku Vot	
Buku vot elektronik dan manual tidak teratur, tidak dikemaskinikan, tidak disemak dan tiada tandatangan ringkas.	a. Jabatan Pengairan Dan Saliran Bahagian Sibu b. Pejabat Hutan Wilayah Miri
Baucar Bayaran	
Baucar bayaran tidak disokong dengan dokumen sokongan yang lengkap.	a. Pejabat Pertanian Kabuloh, Miri
Daftar Bil	
Daftar Bil tidak dapat dikemukakan, diselenggara dan tidak kemaskini	a. Jabatan Kebajikan Masyarakat Bahagian Sri Aman b. Pejabat Daerah Kuching c. Jabatan Kehakiman Syariah Bahagian Limbang d. Pejabat Daerah Marudi e. Pejabat Kementerian Pembangunan Sosial Dan Urbanisasi Bahagian Samarahan f. Pejabat Pertanian Kabuloh, Miri g. Pejabat Hutan Wilayah Miri
Wang Untuk Dibahagi-bahagikan	
Wang untuk dibahagi-bahagikan tidak diurus dengan teratur, daftar pembayaran tidak dikemaskinikan dan tidak lengkap. Tiada dokumen sokongan dan tidak dikembalikan kepada pejabat perakaunan mengikut peraturan.	a. Majlis Daerah Serian b. Jabatan Kebajikan Masyarakat Lubok Antu c. Pejabat Daerah Kuching
Kawalan Kumpulan Wang Amanah/Deposit	
Deposit	
Daftar deposit tidak kemaskini, tidak disemak dan baki deposit tidak dituntut atau diwartakan.	a. Pejabat Pertanian Bahagian Miri b. Dewan Suarah Sibu c. Pejabat Daerah Miri d. Pejabat Daerah Kecil Siburan e. Pejabat Hutan Wilayah Miri
Kawalan Aset Dan Inventori	
Daftar Harta Modal Dan Inventori	
Daftar harta modal dan inventori tidak diselenggara dan tidak kemas kini.	a. Jabatan Kehakiman Syariah Bahagian Limbang b. Pejabat Agama Islam Bahagian Limbang c. Pejabat Daerah Kecil Sibuti d. Jabatan Kebajikan Masyarakat Daerah Lawas e. Pejabat Hutan Wilayah Miri
Daftar Pengambilan Dan Pemulangan Kad Inden	
Daftar pengambilan dan pemulangan kad inden tidak diselenggara	a. Pejabat Veterinar Bahagian Miri

Sumber: Jabatan Audit Negara

12.4. SYOR AUDIT

Ketua Jabatan/Pejabat dan pegawai pengawal yang berkenaan telah dimaklumkan tentang perkara yang diperhatikan dan diingatkan supaya mengambil tindakan seperti berikut:

- 12.4.1.** Semua peringkat pegawai mempertingkatkan pemantauan
- 12.4.2.** Memastikan latihan tahunan pegawai yang terlibat dengan pengurusan kewangan
- 12.4.3.** Melaksanakan pusingan kerja di tempat yang berisiko tinggi dalam pengurusan kewangan.
- 12.4.4.** Mengambil tindakan terhadap peraturan yang berkuat kuasa dan mengambil tindakan segera dari segi pentadbiran dan perundangan terhadap pegawai yang terlibat dalam kes penyelewengan dan fraud. Bagaimanapun, Ketua Jabatan/Pejabat berkenaan telah memaklumkan bahawa tindakan pematuhan telah diambil terhadap perkara yang dibangkitkan.

Bahagian V

Penyerahan, Pengesahan, Pembentangan Penyata Kewangan dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri

13. PENDAHULUAN

Mengikut Akta Audit 1957, Ketua Audit Negara juga mengaudit Penyata Kewangan Agensi Negeri iaitu Badan Berkanun Negeri (BBN), Majlis Islam Sarawak (MIS), Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dan Kumpulan Wang. Pengauditan ini adalah untuk mengesahkan dan memastikan ketepatannya serta memberi pendapat sama ada Penyata Kewangan menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama dengan berpandukan Akta dan piawaian yang diluluskan.

13.1. PENGAUDITAN PENYATA KEWANGAN

13.1.1. Untuk Negeri Sarawak, Ketua Audit Negara mengaudit 23 BBN, 25 PBT dan MIS. Pada tahun 2012, pengauditan terhadap MIS telah dijalankan sendiri oleh Jabatan Audit Negara manakala pengauditan terhadap 23 BBN dan 25 PBT telah dijalankan oleh Firma Audit Swasta (FAS) bagi pihak Ketua Audit Negara. Pelantikan FAS ini adalah selaras dengan peruntukan Seksyen 7(3) Akta Audit, 1957 yang memberi kuasa kepada Ketua Audit Negara melantik pihak yang berkebolehan untuk menjalankan pengauditan bagi pihak beliau.

13.1.2. Pengauditan yang dijalankan oleh FAS diselia dan dipantau oleh pegawai Jabatan Audit Negara. Pemantauan dibuat semasa pengauditan interim dan muktamad dilaksanakan oleh FAS. Kertas kerja pengauditan yang disediakan oleh FAS juga telah disemak oleh pegawai Jabatan Audit Negara. Bagi meningkatkan mutu pengauditan dan membantu pemantauan terhadap kerja yang dilaksanakan oleh FAS, Jabatan Audit Negara telah mengeluarkan Prosedur Kualiti dan Garis Panduan Pengauditan Penyata Kewangan BBN, PBT dan MIS yang dikemas kini dan berkuat kuasa penggunaannya pada 14 Mac 2011. Prosedur Kualiti dan Garis Panduan ini telah menetapkan panduan berkenaan penyediaan Memorandum Perancangan Audit, Pengauditan Interim, Pengauditan Muktamad, Penyediaan Surat Pengurusan, Pengurusan FAS sehingga Penyediaan Sijil Audit dan Laporan Ketua Audit Negara. Selain itu, *initial conference* dan *exit conference* diadakan antara FAS, Agensi Kerajaan dan Jabatan Audit Negara untuk membincangkan pelaksanaan Audit dan menyelesaikan masalah yang berbangkit hasil daripada pengauditan yang dijalankan secara berterusan. Secara keseluruhannya, penggunaan Prosedur Kualiti, Garis Panduan dan perbincangan berterusan itu telah meningkatkan prestasi kerja pengauditan dan mutu persembahan Penyata Kewangan bertambah baik serta jaringan kerjasama yang kukuh antara FAS, Agensi Kerajaan dan Jabatan Audit Negara. Justeru, penyerahan dan pengesahan Penyata Kewangan pada keseluruhannya dapat dilaksanakan mengikut tempoh yang ditetapkan.

13.2. KEDUDUKAN PENYERAHAN PENYATA KEWANGAN

13.2.1. Seksyen 4, Ordinan Badan-badan Berkanun (Prosedur Kewangan Dan Perakaunan) 1995 dan Pekeliling Prosedur Kewangan Dan Perakaunan Bil. 2 Tahun 1995 yang dikeluarkan oleh Setiausaha Kewangan Negeri Sarawak menghendaki BBN mengemukakan Penyata Kewangan kepada Ketua Audit Negara untuk diaudit tidak lewat daripada 30 April tahun berikutnya. Manakala mengikut Peraturan 37, *The Local Authorities Financial Regulations*, 1997 menetapkan PBT menyedia dan menyerahkan Penyata Kewangan kepada Ketua Audit Negara pada atau sebelum 30 April tahun berikutnya. Seksyen 72, Ordinan Majlis Islam Sarawak 2001 pula menghendaki Penyata Kewangan disediakan setiap tahun dan diserahkan kepada Ketua Audit Negara untuk diperakui.

13.2.2. Pada keseluruhannya, penyerahan dan penyediaan Penyata Kewangan Tahun 2011 bagi 23 BBN, 25 PBT dan MIS adalah lebih baik berbanding tahun 2010. Hanya Lembaga Kemajuan Bintulu dan 2 PBT iaitu Dewan Bandaraya Kuching Utara (DBKU) dan Majlis Daerah Dalat Dan Mukah lewat mengemukakan Penyata Kewangan daripada tarikh yang ditetapkan oleh undang-undang. Pada 21 Mei 2012, Lembaga Kemajuan Bintulu telah memohon lanjutan tempoh penyerahan Penyata Kewangan daripada Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri selaras dengan Seksyen 5(1) Ordinan Badan-badan Berkanun (Prosedur Kewangan Dan Perakaunan) 1995. DBKU telah membuat permohonan lanjutan tempoh penyerahan Penyata Kewangan kepada Menteri Muda di Jabatan Ketua Menteri pada 11 Mei 2012 manakala Majlis Daerah Dalat Dan Mukah telah mengemukakan permohonan kepada Kementerian Kerajaan Tempatan Dan Pembangunan Komuniti pada 25 April 2012. Ini adalah selaras dengan Peraturan 38, *The Local Authorities Financial Regulations*, 1997. Bagaimanapun, DBKU telah mengemukakan Penyata Kewangan tahun 2011 pada 14 Mei 2012 manakala Majlis Daerah Dalat Dan Mukah pada 29 Mei 2012.

13.2.3. Semua BBN, PBT dan MIS telah menyerah Penyata Kewangan Tahun 2010 untuk diaudit dan disahkan sebelum 30 September 2011 kecuali Lembaga Pembangunan Koridor Wilayah yang disahkan pada Januari 2012 dan Lembaga Kemajuan Bintulu pada Mac 2012. Butiran lanjut kedudukan penyerahan, pengauditan dan pengesahan Penyata Kewangan Tahun 2010 dan 2011 adalah seperti di **Jadual 13.1**.

Jadual 13.1

Kedudukan Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri, Pihak Berkuasa Tempatan Dan Majlis Islam Sarawak Yang Disahkan Sehingga 22 Jun 2012

Bil.	Agensi	Penyata Kewangan		
		2010	2011	
		Telah disahkan	Sedang diaudit	Telah disahkan
Badan Berkanun Negeri				
1.	Pustaka Negeri Sarawak (SSL)	06.05.2011	√	-
2.	Lembaga Pelabuhan Kuching (KPA)	24.05.2011	√	-
3.	Lembaga Pelabuhan Rajang (RPA)	24.05.2011	√	-
4.	Lembaga Air Sibu (SWB)	25.05.2011	√	-
5.	Pusat Kepelbagaian Biologi Sarawak (SBC)	15.06.2011	√	-
6.	Lembaga Sungai-sungai Sarawak (LSS)	17.06.2011	-	14.06.2012
7.	Perbadanan Stadium Negeri Sarawak (SSC)	21.06.2011	-	11.06.2012
8.	Lembaga Kemajuan Tanah Sarawak (SLDB)	23.06.2011	√	-
9.	Yayasan Biasiswa Tunku Abdul Rahman Sarawak (YBSTAR)	05.07.2011	√	-
10.	Lembaga Air Kuching (KWB)	11.07.2011	√	-
11.	Perbadanan Pembangunan Perumahan Sarawak (HDC)	18.07.2011	√	-
12.	Lembaga Pelabuhan Miri (MPA)	19.07.2011	√	-
13.	Lembaga Sumber Asli Dan Alam Sekitar (NREB)	22.07.2011	√	-
14.	Lembaga Pelancongan Sarawak (STB)	25.07.2011	√	-
15.	Perbadanan Urusan Kejuruteraan & Limbungan Brooke (BDEWC)	04.08.2011	√	-
16.	Perbadanan Pembangunan Ekonomi Sarawak (SEDC)	08.08.2011	√	-
17.	Perbadanan Perhutanan Sarawak (SFC)	09.08.2011	√	-
18.	Tabung Am, Majlis Islam Sarawak (MIS)	16.08.2011	√	-
19.	Perbadanan Kemajuan Perusahaan Kayu Sarawak (STIDC)	22.08.2011	√	-
20.	Yayasan Sarawak (YS)	22.08.2011	√	-
21.	Lembaga Penyatuan Dan Pemulihan Tanah Sarawak (SALCRA)	13.09.2011	√	-
22.	Lembaga Pembangunan Dan Lindungan Tanah (LCDA)	19.09.2011	√	-
23.	Lembaga Pembangunan Koridor Wilayah (RECODA)	19.01.2012	-	22.06.2012
24.	Lembaga Kemajuan Bintulu (BDA)	20.03.2012	√	-
Pihak Berkuasa Tempatan				
1.	Majlis Daerah Serian	28.03.2011	-	28.03.2012
2.	Majlis Daerah Limbang	14.04.2011	-	17.04.2012
3.	Majlis Daerah Maradong Dan Julau	03.05.2011	-	09.03.2012
4.	Majlis Daerah Luar Bandar Sibu	03.05.2011	-	21.05.2012
5.	Majlis Daerah Kapit	03.05.2011	-	14.06.2012
6.	Majlis Daerah Kanowit	03.05.2011	√	-
7.	Majlis Daerah Subis	09.05.2011	-	23.05.2012
8.	Majlis Daerah Marudi	09.05.2011	-	23.05.2012
9.	Majlis Daerah Lawas	09.05.2011	-	14.06.2012
10.	Majlis Daerah Lubok Antu	18.05.2011	-	18.06.2012
11.	Majlis Bandaraya Kuching Selatan	14.06.2011	√	-
12.	Majlis Daerah Sarikei	16.06.2011	-	14.06.2012
13.	Majlis Perbandaran Sibu	16.06.2011	-	14.06.2012
14.	Majlis Daerah Sri Aman	17.06.2011	√	-
15.	Majlis Daerah Bau	17.06.2011	√	-
16.	Majlis Daerah Lundu	23.06.2011	-	18.06.2012
17.	Majlis Daerah Samarahan	23.06.2011	√	-
18.	Majlis Daerah Matu Dan Daro	04.07.2011	√	-
19.	Majlis Daerah Betong	06.07.2011	-	06.06.2012
20.	Majlis Daerah Saratok	13.07.2011	√	-
21.	Majlis Bandaraya Miri	19.07.2011	√	-
22.	Majlis Daerah Dalat Dan Mukah	20.07.2011	√	-
23.	Majlis Perbandaran Padawan	22.07.2011	√	-
24.	Majlis Daerah Simunjan	27.07.2011	√	-
25.	Dewan Bandaraya Kuching Utara	03.08.2011	√	-

Sumber: Jabatan Audit Negara

Nota: √ Sedang Diaudit

Pada pendapat Audit, Lembaga Kemajuan Bintulu hendaklah mengambil tindakan tegas untuk memastikan syarikat subsidiari yang di bawah kawalannya mengemukakan Penyata Kewangan dalam tempoh yang ditetapkan oleh Lembaga Kemajuan Bintulu supaya Penyata Kewangan yang disatukan boleh dikemukakan untuk pengauditan sebelum 30 April tahun berikutnya. Bagi Majlis Daerah Dalat Dan Mukah, Kementerian Kerajaan Tempatan Dan Pembangunan Komuniti perlu membantu Majlis menyelesaikan dengan segera masalah penyediaan Penyata Kewangan.

13.3. PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN

Pada tahun 2011, Penyata Kewangan Tahun 2010 bagi 23 BBN, 25 PBT dan MIS telah diterima untuk diaudit. Penyata Kewangan tersebut telah diaudit dan diberi Sijil Tanpa Teguran kecuali satu BBN dan 3 PBT. Sijil Berteguran diberi kepada Perbadanan Pembangunan Perumahan Sarawak kerana baki perbelanjaan pembangunan hartanah terlebih dinyatakan manakala Majlis Daerah Dalat Dan Mukah diberi Sijil Berteguran kerana transaksi dalam Akaun Tergantung tidak dapat dikenal pasti. Bagi Majlis Daerah Simunjan dan Lawas, Sijil Berteguran diberi kerana amaun yang dinyatakan dalam Penyata Penyesuaian tidak disokong dengan dokumen sokongan yang lengkap.

13.4. PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN

13.4.1. Seksyen 8, Ordinan Badan-badan Berkanun (Prosedur Kewangan Dan Perakaunan) 1995 menetapkan Penyata Kewangan BBN yang telah diaudit hendaklah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri (DUN) dengan seberapa segera. Seksyen 58, *The Local Authorities Ordinance, 1996* pula menyatakan semua Penyata Kewangan PBT yang telah diaudit hendaklah diluluskan oleh Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri (MMKN) dan dibentangkan di DUN.

13.4.2. Setakat 22 Jun 2012, semua Penyata Kewangan Tahun 2009 telah dibentang di DUN kecuali Penyata Kewangan Perbadanan Stadium Negeri Sarawak. Bagi Penyata Kewangan Tahun 2010, 2 Penyata Kewangan BBN belum dibentang di DUN, manakala semua Penyata Kewangan Tahun 2010 PBT telah dibentang di DUN. Penyata Kewangan Agensi Negeri yang belum dibentangkan di DUN setakat 22 Jun 2012 adalah seperti di **Jadual 13.2**.

Jadual 13.2
Penyata Kewangan Agensi Negeri Yang Belum Dibentangkan Di DUN
Setakat 22 Jun 2012

Bil.	Agensi	Tahun Penyata Kewangan	Tarikh Disahkan
Badan Berkanun Negeri			
1.	Perbadanan Stadium Negeri Sarawak	2009	16.07.2010
2.	Lembaga Air Kuching	2010	11.07.2011
3.	Lembaga Kemajuan Bintulu	2010	20.03.2012

Sumber: Jabatan Audit Negara

Pada pendapat Audit, pihak Agensi berkaitan perlu mengambil tindakan segera untuk membentangkan Penyata Kewangan yang telah diberi Sijil Ketua Audit Negara di Dewan Undangan Negeri.

13.5. PRESTASI KEWANGAN

Analisis prestasi kewangan BBN dan PBT yang merangkumi prestasi secara menyeluruh, penggunaan geran pembangunan dan operasi dilaporkan seperti berikut:

13.5.1. Analisis Kedudukan Kewangan BBN

13.5.1.1. Analisis prestasi kewangan BBN adalah berdasarkan 23 Penyata Kewangan BBN bagi tahun kewangan 2009 dan 2010. Pada keseluruhannya, kedudukan kewangan tahun 2010 bagi BBN adalah memuaskan berbanding tahun 2009. Pada akhir tahun 2010, lebihan pendapatan terkumpul atau keuntungan terkumpul meningkat sejumlah RM390.87 juta atau 20.7%, lebihan jumlah aset meningkat sejumlah RM562.26 juta atau 11.0% dan lebihan pendapatan tahun semasa atau keuntungan tahun semasa juga meningkat sejumlah RM113.78 juta atau 162.1%, berbanding tahun 2009. Bagi tahun 2009 hingga 2010, Perbadanan Kemajuan Perusahaan Kayu Sarawak menyumbang kepada peningkatan lebihan pendapatan terkumpul berjumlah RM246.36 juta atau 54.9% dan Yayasan Sarawak sejumlah RM37.89 juta atau 6.6%. Selain itu, aset bersih semasa juga meningkat sejumlah RM468.53 juta atau 24.2% berbanding tahun 2009. Prestasi kewangan BBN bagi tahun 2009 dan 2010 adalah seperti di **Jadual 13.3**.

**Jadual 13.3
Prestasi Kewangan Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun 2009 Dan 2010**

Bil.	Perkara	Tahun		Perubahan	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Lebihan Pendapatan Terkumpul	1,888.45	2,279.32	390.87	20.7
2.	Lebihan Jumlah Aset	5,130.99	5,693.25	562.26	11.0
3.	Aset Bersih Semasa	1,933.12	2,401.65	468.53	24.2
4.	Lebihan Pendapatan Semasa	70.18	183.96	113.78	162.1

Sumber: Penyata Kewangan BBN

13.5.1.2. Pada akhir tahun 2010, Perbadanan Kemajuan Perusahaan Kayu Sarawak memperoleh lebihan pendapatan terkumpul tertinggi sejumlah RM695.05 juta dan juga lebihan pendapatan semasa tertinggi yang berjumlah RM39.42 juta. Tiga BBN mengalami kurangan pendapatan terkumpul iaitu Lembaga Pelabuhan Miri sejumlah RM114.62 juta dan Perbadanan Stadium Negeri Sarawak sejumlah RM0.98 juta dan Lembaga Pelabuhan Rajang sejumlah RM5.78 juta. Tiada BBN mengalami kurangan dalam jumlah aset. Bagaimanapun, 2 BBN mengalami kurangan dalam aset bersih semasa iaitu Lembaga Pelabuhan Kuching sejumlah RM21.46 juta dan Lembaga Pelabuhan Miri sejumlah RM21.94 juta. Butiran terperinci prestasi kewangan BBN bagi tahun berakhir 31 Disember 2010 adalah seperti di **Jadual 13.4**.

Jadual 13.4**Prestasi Kewangan Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2010**

Bil.	Badan Berkanun Negeri	Penyata Pendapatan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2010 (RM Juta)			Lembaran Imbangan Pada 31 Disember 2010 (RM Juta)		
		Pendapatan	Perbelanjaan	Surplus/Defisit	Aset Semasa	Liabiliti Semasa	Aset/(Liabiliti) Semasa Bersih
1.	Perbadanan Kemajuan Perusahaan Kayu Sarawak	135.92	-96.50	39.42	307.97	84.36	223.61
2.	Yayasan Sarawak	64.54	-27.34	37.20	148.34	3.30	145.04
3.	Perbadanan Pembangunan Ekonomi Sarawak	63.21	-31.05	32.16	232.24	32.91	199.33
4.	Lembaga Penyatuan dan Pemulihan Tanah Sarawak	117.82	-98.28	19.54	293.65	274.63	19.02
5.	Perbadanan Urusan Kejuruteraan dan Limbongan Brooke	234.39	-215.93	18.46	113.51	84.12	29.39
6.	Lembaga Air Kuching	101.89	-89.10	12.79	157.21	40.57	116.64
7.	Lembaga Kemajuan Bintulu	165.76	-154.50	11.26	413.74	153.99	259.75
8.	Lembaga Pelabuhan Rajang	37.54	-28.88	8.66	25.85	6.90	18.95
9.	Lembaga Pelabuhan Kuching	67.85	-60.80	7.05	14.92	36.38	-21.46
10.	Pusat Kepelbagaian Biologi Sarawak	10.99	-6.78	4.21	38.96	0.43	38.53
11.	Lembaga Sungai-sungai Sarawak	29.18	-25.80	3.38	13.32	2.57	10.75
12.	Lembaga Kemajuan Tanah Sarawak	4.31	-1.41	2.90	27.07	1.84	25.23
13.	Lembaga Pembangunan Koridor Wilayah	383.61	-381.22	2.39	464.71	1.15	463.56
14.	Lembaga Pelancongan Sarawak	11.77	-9.55	2.22	4.79	0.57	4.22
15.	Lembaga Sumber Asli dan Alam Sekitar	12.43	-11.43	1.00	13.58	2.10	11.48
16.	Pustaka Negeri Sarawak	14.28	-13.36	0.92	12.75	2.92	9.83
17.	Perbadanan Perhutanan Sarawak	47.50	-47.50	0.00	8.79	0.00	8.79
18.	Lembaga Pembangunan dan Lindungan Tanah	1.42	-2.86	-1.44	494.81	183.57	311.24
19.	Perbadanan Stadium Negeri Sarawak	7.73	-10.26	-2.53	3.31	0.38	2.93
20.	Yayasan Biasiswa Tunku Abdul Rahman	3.05	-5.68	-2.63	1.74	0.00	1.74
21.	Perbadanan Pembangunan Perumahan	83.03	-85.91	-2.88	766.51	223.10	543.41
22.	Lembaga Air Sibu	27.54	-30.90	-3.36	23.07	21.46	1.61
23.	Lembaga Pelabuhan Miri	17.27	-24.03	-6.76	50.95	72.89	-21.94
Jumlah		1,643.03	-1,459.07	183.96	3,631.79	1,230.14	2,401.65

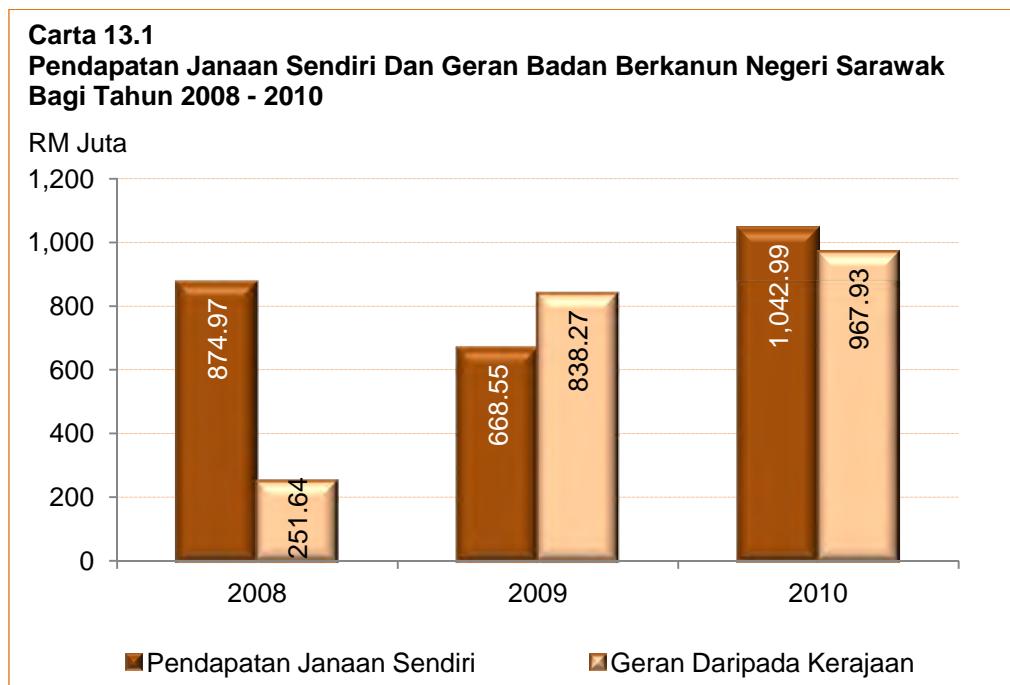
Sumber: Penyata Kewangan BBN

13.5.2. Analisis Pendapatan

13.5.2.1. Pada akhir tahun 2010, pendapatan janaan sendiri yang diperoleh oleh 23 BBN ialah sejumlah RM1,042.99 juta berbanding dengan RM668.55 juta pada tahun 2009. Analisis Audit mendapati peningkatan pendapatan janaan sendiri BBN yang melebihi 15% bagi tahun 2009 hingga 2010 terdiri daripada: Lembaga Kemajuan Bintulu dengan peningkatan sejumlah RM109.56 juta atau 244.5%; Perbadanan Kemajuan Perusahaan Kayu Sarawak dengan peningkatan sejumlah RM77.05 juta atau 188.5%; Perbadanan Pembangunan Ekonomi Sarawak dengan peningkatan sejumlah RM33.67 juta atau 114%; Perbadanan Urusan Kejuruteraan Dan Limbungan Brooke dengan peningkatan sejumlah RM106.38 juta atau 83.1%; dan Lembaga Pembangunan Koridor Wilayah dengan peningkatan sejumlah RM1.75 juta atau 68.5%; Lembaga Sungai-sungai Sarawak

dengan peningkatan sejumlah RM3.14 juta atau 63.7%; Perbadanan Stadium Negeri Sarawak dengan peningkatan sejumlah RM0.35 juta atau 47.7%; Lembaga Penyatuan Dan Pemulihan Tanah Sarawak dengan peningkatan sejumlah RM33.06 juta atau 41%; Lembaga Amanah Yayasan Sarawak dengan peningkatan sejumlah RM14.24 juta atau 28.4% dan Lembaga Pelabuhan Miri dengan peningkatan sejumlah RM1.59 juta atau 15.9%.

13.5.2.2. Selain daripada pendapatan janaan sendiri, BBN juga menerima geran daripada Kerajaan sejumlah RM967.93 juta pada tahun 2010 berbanding RM838.27 juta pada tahun 2009. Jumlah geran ini meliputi geran operasi dan pembangunan untuk membantu BBN melaksanakan program serta aktiviti BBN dan juga menguruskan projek pembangunan. Trend jumlah pendapatan janaan sendiri dan geran yang diterima daripada Kerajaan untuk BBN bagi tahun 2008 hingga 2010 adalah seperti di **Carta 13.1**.

Sumber: Penyata Kewangan BBN

13.5.2.3. Analisis Geran Mengurus

- a. Geran mengurus diberikan oleh Kerajaan Negeri kepada BBN sebagai bantuan untuk melaksanakan program dan aktiviti yang dirancang. Ini termasuk bagi membiayai gaji dan elaun pegawai BBN serta menampung kos operasi lain seperti utiliti, pengangkutan dan pentadbiran. Pada tahun 2010, geran mengurus yang diterima oleh BBN adalah berjumlah RM174.16 juta iaitu peningkatan sejumlah RM19.41 juta atau 12.5% berbanding RM154.75 juta pada tahun 2009.
- b. Analisis Audit mendapati 4 BBN menerima jumlah geran yang meningkat melebihi 15% bagi tahun 2009 hingga 2010. Perbadanan Kemajuan Perusahaan Kayu Sarawak memperolehi peningkatan geran sejumlah RM0.80 juta atau 100%

disebabkan penambahan peruntukan penyelenggaraan untuk bangunan Wisma Sumber Alam. Lembaga Pelancongan Sarawak memperolehi peningkatan geran sejumlah RM4.91 juta atau 70.1% untuk perbelanjaan aktiviti seperti *Monaco Trip* dan *Sarawak Travel Guide Book*. Lembaga Kemajuan Bintulu memperolehi peningkatan geran sejumlah RM13.98 juta atau 44% disebabkan penerimaan geran bagi *MARRIS Federal Fund* dan Program Pembasmian Kemiskinan Baru. Lembaga Sumber Asli Dan Alam Sekitar memperolehi peningkatan geran sejumlah RM2 juta atau 20.2% disebabkan pertambahan gaji pegawai bagi tahun 2010. Perubahan jumlah geran mengurus yang melebihi 15% pada tahun 2009 dan 2010 adalah seperti di **Jadual 13.5**.

Jadual 13.5

Jumlah Geran Mengurus Diterima Oleh Badan Berkanun Negeri Sarawak Pada Tahun 2009 Dan 2010

Bil.	Badan Berkanun Negeri	Tahun		Perubahan	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Kemajuan Perusahaan Kayu Sarawak	0.80	1.60	0.80	100.0
2.	Lembaga Pelancongan Sarawak	7.00	11.91	4.91	70.1
3.	Lembaga Kemajuan Bintulu	31.77	45.75	13.98	44.0
4.	Lembaga Sumber Asli Dan Alam Sekitar	9.90	11.90	2.00	20.2

Sumber: Penyata Kewangan BBN

13.5.2.4. Analisis Geran Pembangunan

- a. Geran Pembangunan diberi oleh Kerajaan Negeri untuk membayai projek pembangunan Kerajaan yang dijalankan oleh BBN. Pada tahun 2010, geran pembangunan yang diterima oleh BBN adalah berjumlah RM793.77 juta iaitu peningkatan sejumlah RM110.25 juta atau 16.1% berbanding RM683.52 juta pada tahun 2009.
- b. Analisis Audit mendapati 5 BBN menerima peningkatan jumlah geran yang melebihi 15% bagi tahun 2009 hingga 2010. Perbadanan Stadium Negeri Sarawak memperolehi peningkatan geran sejumlah RM3.30 juta atau 185.4% disebabkan kerja menaik taraf serta menyenggara kemudahan sukan di Negeri Sarawak. Perbadanan Pembangunan Ekonomi Sarawak menerima peningkatan geran sejumlah RM17.01 juta atau 48% antaranya untuk projek desa, program kanak-kanak serta keluarga, pembinaan kompleks perniagaan, Borsamulu Resort, 1st Silicon (M) Sdn Bhd, medan niaga, penyenggaraan pusat persinggahan pelancongan Sebangkoi dan program usahawan. Lembaga Kemajuan Bintulu memperoleh tambahan geran sejumlah RM23.85 juta atau 39.6% antaranya untuk menyenggara Jalan Tanjung Batu ke Pantai Tanjung Kidurong dan pembangunan Taman Perindustrian Samalaju di bawah projek SCORE. Yayasan Sarawak menerima peningkatan geran sejumlah RM2.47 juta atau 24.5% disebabkan oleh geran pembangunan Kolej Laila Taib. Lembaga Pembangunan Koridor Wilayah memperoleh peningkatan geran sejumlah RM101 juta atau 23.3%, disebabkan oleh peruntukan yang diterima bagi projek

SCORE. Jumlah geran pembangunan yang meningkat melebihi 15% pada tahun 2009 dan 2010 adalah seperti di **Jadual 13.6**.

Jadual 13.6

Jumlah Geran Pembangunan Diterima Oleh Badan Berkanun Negeri Sarawak Pada Tahun 2009 Dan 2010

Bil.	Badan Berkanun Negeri	Tahun		Perubahan	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Stadium Negeri Sarawak	1.78	5.08	3.30	185.4
2.	Perbadanan Pembangunan Ekonomi Sarawak	35.45	52.46	17.01	48.0
3.	Lembaga Kemajuan Bintulu	60.18	84.03	23.85	39.6
4.	Yayasan Sarawak	10.10	12.57	2.47	24.5
5.	Lembaga Pembangunan Koridor Wilayah	434.00	535.00	101.00	23.3

Sumber: Penyata Kewangan dan Rekod BBN

13.5.3. Jumlah Lebihan/Kurangan Pendapatan

Pada keseluruhannya, Badan Berkanun Negeri memperoleh lebihan pendapatan (keuntungan) sejumlah RM183.96 juta pada tahun 2010, iaitu peningkatan sejumlah RM113.78 juta atau 162.1% berbanding RM70.18 juta pada tahun 2009. Antara BBN yang menyumbang kepada peningkatan lebihan pendapatan melebihi 15% bagi tahun 2009 dan 2010 adalah seperti di **Jadual 13.7**.

Jadual 13.7

Peningkatan Terhadap Lebihan Pendapatan Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun 2009 Dan 2010

Bil.	Badan Berkanun Negeri	Tahun		Perubahan	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Lembaga Kemajuan Bintulu	-0.73	11.26	11.99	1,642.5
2.	Perbadanan Kemajuan Perusahaan Kayu Sarawak	-3.69	39.42	43.11	1,168.3
3.	Lembaga Pelabuhan Kuching	0.99	7.05	6.06	612.1
4.	Perbadanan Pembangunan Ekonomi Sarawak	4.63	32.16	27.53	594.6
5.	Perbadanan Urusan Kejuruteraan Dan Limbungan Brooke	10.57	18.46	7.89	74.6
6.	Pustaka Negeri Sarawak	0.54	0.92	0.38	70.4
7.	Lembaga Sumber Asli Dan Alam Sekitar	0.62	1.00	0.38	61.3
8.	Lembaga Penyatuan Dan Pemulihan Tanah Sarawak	12.77	19.54	6.77	53.0
9.	Yayasan Sarawak	25.28	37.20	11.92	47.2
10.	Lembaga Pelancongan Sarawak	1.72	2.22	0.50	29.1
11.	Lembaga Pelabuhan Rajang	6.88	8.66	1.78	25.9
12.	Lembaga Sungai-sungai Sarawak	2.70	3.38	0.68	25.2
13.	Lembaga Pembangunan Koridor Wilayah	2.00	2.39	0.39	19.5
14.	Lembaga Air Kuching	10.85	12.79	1.94	17.9

Sumber: Penyata Kewangan BBN

13.5.4. Analisis Kumpul Wang Terkumpul

Kumpulan Wang Terkumpul bagi BBN pada tahun 2010 adalah berjumlah RM4.31 bilion iaitu peningkatan sejumlah RM0.36 bilion atau 9.1% berbanding RM3.95 bilion pada tahun 2009. Kumpulan Wang Terkumpul terdiri daripada modal berbayar, penyertaan Kerajaan, rizab am,

lebihan/kurangan pendapatan serta geran pembangunan semasa dan yang dibawa dari tahun sebelumnya. Kumpulan Wang Terkumpul ini tidak mengambil kira kumpulan wang lain seperti Kumpulan Wang Pinjaman Kenderaan, Kumpulan Wang Pinjaman Komputer dan Kumpulan Wang Pinjaman Perumahan. Analisis Audit mendapati perubahan Kumpulan Wang Terkumpul BBN pada tahun 2010 berbanding tahun 2009 terdiri daripada peningkatan lebihan pendapatan terkumpul, rizab dan geran pembangunan. Antara BBN yang mempunyai perubahan melebihi 15% peningkatan dalam Kumpulan Wang Terkumpul adalah seperti di **Jadual 13.8**.

Jadual 13.8
Kumpulan Wang Terkumpul BBN Bagi Tahun 2009 Dan 2010

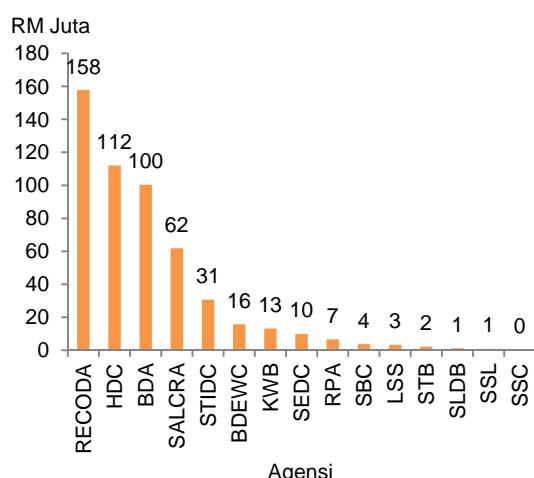
Bil.	Badan Berkanun Negeri	Tahun		Perubahan	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Lembaga Pelancongan Sarawak	2.47	4.69	2.22	89.9
2.	Perbadanan Urusan Kejuruteraan dan Limbongan Brooke	26.53	44.99	18.46	69.6
3.	Lembaga Sungai-sungai Sarawak	8.50	11.88	3.38	39.8
4.	Lembaga Pelabuhan Kuching	23.76	30.81	7.05	29.7
5.	Perbadanan Stadium Negeri Sarawak	2.02	2.51	0.49	24.3
6.	Lembaga Penyatuan Dan Pemulihan Tanah Sarawak	86.42	105.96	19.54	22.6
7.	Lembaga Pembangunan Koridor Wilayah	12.02	14.41	2.39	19.9
8.	Perbadanan Kemajuan Perusahaan Kayu Sarawak	807.36	966.64	159.28	19.7

Sumber: Penyata Kewangan BBN

13.5.5. Analisis Aset

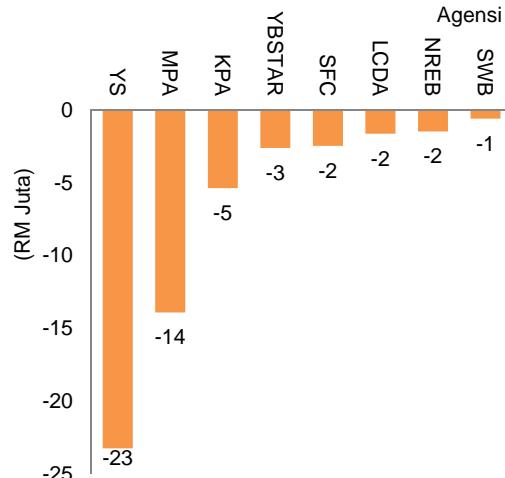
Pada akhir tahun 2010, sebanyak 23 BBN memperoleh aset sejumlah RM8.86 bilion berbanding RM8.02 bilion pada tahun 2009 iaitu peningkatan sejumlah RM844.06 juta atau 10.5%. Daripada jumlah aset tersebut, jumlah aset semasa pada akhir tahun 2010 ialah RM3.63 bilion berbanding RM2.93 bilion pada tahun 2009. Analisis Audit mendapati pada keseluruhannya, nilai aset bersih semasa telah meningkat daripada RM1.93 bilion pada tahun 2009 kepada RM2.40 bilion pada tahun 2010 iaitu peningkatan sejumlah RM468.54 juta atau 24.2%. Peningkatan yang ketara berlaku di Lembaga Pembangunan Koridor Wilayah iaitu peningkatan sejumlah RM157.78 juta kerana peningkatan dalam tunai di bank hasil daripada geran yang diterima pada tahun 2010. Peningkatan yang ketara juga berlaku di Perbadanan Pembangunan Perumahan iaitu peningkatan sejumlah RM112.03 juta kerana peningkatan dalam deposit jangka pendek dalam bank berlesen dan perbelanjaan pembangunan hartanah termasuk kerja dalam proses, projek komuniti dan projek siap. Bagi penurunan dalam aset bersih semasa, Yayasan Sarawak memperoleh penurunan tertinggi sejumlah RM23.23 juta. Peningkatan dan penurunan dalam aset bersih semasa bagi tahun 2009 dan 2010 adalah seperti di **Carta 13.2** dan **Carta 13.3**.

Carta 13.2
Peningkatan Dalam Aset Bersih Semasa Bagi Tahun 2009 Dan 2010

Sumber: Penyata Kewangan BBN

Carta 13.3
Penurunan Dalam Aset Bersih Semasa Bagi Tahun 2009 Dan 2010

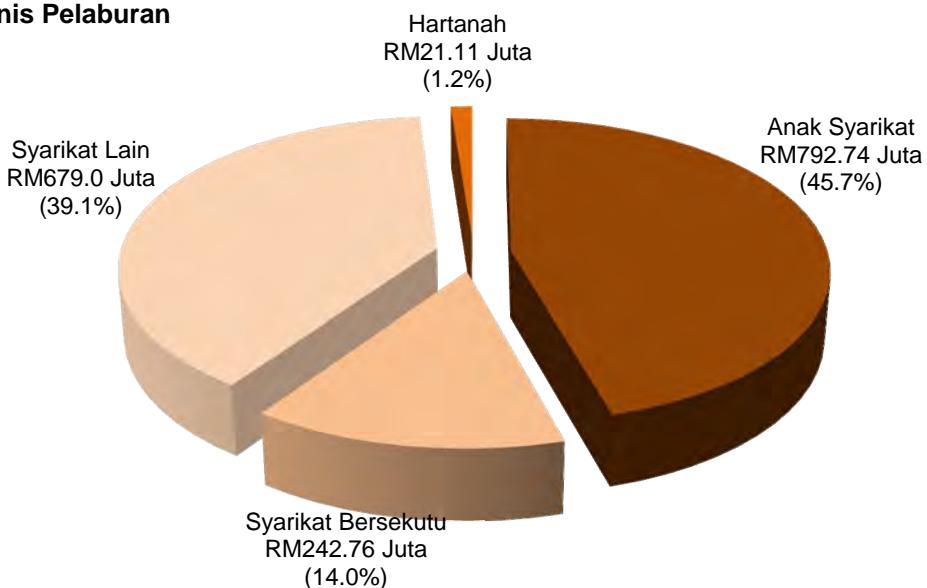

Sumber: Penyata Kewangan BBN

13.5.6. Analisis Pelaburan

Pada akhir tahun 2010, jumlah pelaburan bagi 23 BBN ialah RM1.74 bilion. Pelaburan ini terdiri daripada pelaburan dalam anak syarikat, syarikat bersekutu, hartaanah dan syarikat lain. Jenis pelaburan adalah seperti di **Carta 13.4**. Analisis Audit mendapati pada keseluruhannya, jumlah pelaburan telah meningkat daripada RM1.66 bilion pada tahun 2009 kepada RM1.74 bilion pada tahun 2010. Peningkatan yang ketara sejumlah RM51.35 juta berlaku di Yayasan Sarawak.

Carta 13.4
Jenis Pelaburan

Sumber: Penyata Kewangan BBN

13.5.7. Analisis Liabiliti

Pada akhir tahun 2010, jumlah liabiliti bagi 23 BBN ialah RM3.17 bilion berbanding RM2.89 bilion pada tahun 2009 iaitu peningkatan sejumlah RM 281.80 juta atau 9.8%. Peningkatan melebihi 15% liabiliti berlaku di Perbadanan Stadium Negeri Sarawak iaitu sejumlah RM0.18 juta atau 90%. Peningkatan ini adalah disebabkan oleh peningkatan dalam Akaun Lain-Lain Pemiutang dan Deposit. Peningkatan liabiliti Lembaga Pelancongan Sarawak sejumlah RM0.15 juta atau 36.6% adalah disebabkan oleh penambahan pemiutang jangka pendek. Bagi Lembaga Kemajuan Bintulu, peningkatan liabiliti sejumlah RM30.07 juta atau 21.4% berlaku kerana tunggakan premium tanah terhadap perindustrian estet dan penambahan dalam pendapatan tertangguh. Bagi Lembaga Pembangunan Dan Lindungan Tanah, peningkatan liabiliti sejumlah RM67.11 juta atau 20.2% adalah disebabkan oleh penambahan hutang dengan anak syarikat dan pinjaman dengan Kerajaan Negeri. Bagi Perbadanan Pembangunan Perumahan, peningkatan liabiliti sejumlah RM152.70 juta atau 16.3% berlaku kerana penambahan pinjaman dengan Kerajaan, tunggakan faedah pinjaman dan pemiutang. Antara BBN yang terlibat dalam peningkatan jumlah liabiliti yang melebihi 15% bagi tahun 2009 dan 2010 adalah seperti di **Jadual 13.9**.

Jadual 13.9
Peningkatan Jumlah Liabiliti Bagi Tahun 2009 Dan 2010

Bil.	Badan Berkanun Negeri	Tahun		Perubahan	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Stadium Negeri Sarawak	0.20	0.38	0.18	90.0
2.	Lembaga Pelancongan Sarawak	0.41	0.56	0.15	36.6
3.	Lembaga Kemajuan Bintulu	140.33	170.40	30.07	21.4
4.	Lembaga Sumber Asli Dan Alam Sekitar	1.74	2.10	0.36	20.7
5.	Lembaga Pembangunan Dan Lindungan Tanah	332.44	399.55	67.11	20.2
6.	Perbadanan Pembangunan Perumahan	935.74	1,088.44	152.70	16.3

Sumber: Penyata Kewangan BBN

13.5.8. Analisis Tanggungan Luar Jangka

Pada 31 Disember 2010, dua BBN mempunyai tanggungan luar jangka. Lembaga Penyatuan Dan Pemulihan Tanah Sarawak mempunyai tanggungan luar jangka berjumlah RM20.99 juta. Amaun ini termasuk sejumlah RM18.92 juta kerugian pertukaran wang asing ke atas pinjaman luar Negara untuk membiayai ladang kelapa sawit di Kalaka Saribas dan tuntutan litigasi berjumlah RM2.07 juta oleh sebuah syarikat. Bagaimanapun, jadual bayaran balik pinjaman tersebut yang melibatkan perbezaan pertukaran wang asing masih dalam proses rundingan dengan pihak yang berkaitan. Selain itu, tanggungan luar jangka Perbadanan Pembangunan Ekonomi Sarawak membabitkan kes mahkamah luar Negara tentang kesan terhadap *native title* oleh anak syarikat PPES Ternak Holdings Sdn. Bhd. yang merupakan anak syarikat kepada Perbadanan Pembangunan Ekonomi Sarawak yang boleh menjelaskan operasi masa hadapan anak syarikat kepada PPES Ternak Holdings Sdn. Bhd.

13.5.9. Analisis Nisbah

Nisbah hutang mengukur peratus dana dibiayai dari sumber selain ekuiti. Analisis nisbah hutang menunjukkan 6 BBN menggunakan lebih daripada 50% jumlah asetnya dibiayai oleh jumlah hutang dan satu BBN daripadanya juga mempunyai kurangan aliran tunai bersih. Lima daripada 6 BBN menunjukkan nisbah kecairan kurang daripada 2 iaitu menggambarkan BBN berkenaan tidak mampu untuk memenuhi tanggungan jangka pendek. Dua BBN tersebut juga tidak mempunyai modal kerja yang mencukupi. Penilaian terhadap analisis kecairan dan kestabilan mendapati 6 BBN tersebut menunjukkan prestasi kewangan yang berisiko seperti di **Jadual 13.10**.

Jadual 13.10

Analisis Kecairan Dan Kestabilan Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun 2010

Bil.	Badan Berkanun Negeri	Nisbah Semasa	Nisbah Cepat	Modal Kerja (RM Juta)	Aliran Tunai Bersih (RM Juta)	Nisbah Hutang (%)
1.	Perbadanan Pembangunan Perumahan	3.44	2.94	543.41	68.45	85.6
2.	Lembaga Pelabuhan Miri	0.70	0.70	-21.94	-1.77	75.6
3.	Lembaga Penyatuan Dan Pemulihan Tanah Sarawak	1.07	1.01	19.02	104.70	71.3
4.	Perbadanan Urusan Kejuruteraan Dan Limbungan Brooke	1.35	1.35	29.39	76.65	66.4
5.	Lembaga Air Sibu	1.07	0.95	1.61	3.69	63.5
6.	Lembaga Pelabuhan Kuching	0.41	0.36	-21.46	2.97	62.7

Sumber: Penyata Kewangan BBN

13.5.10. Prestasi Anak Syarikat Badan Berkanun Negeri

13.5.10.1. Analisis Pelaburan Dalam Syarikat

Pada tahun 2010, SEDC melabur sejumlah RM271.91 juta dalam 47 syarikat, Yayasan Sarawak melabur sejumlah RM155.96 juta dalam 20 syarikat dan LCDA melabur sejumlah RM112.70 juta dalam 10 syarikat. Untuk pelaburan dalam syarikat bersekutu, Yayasan Sarawak melabur paling banyak iaitu sejumlah RM117.49 juta dalam 15 syarikat bersekutu. Analisis pelaburan pada kos dalam anak syarikat dan syarikat bersekutu oleh BBN adalah seperti di **Jadual 13.11**.

Jadual 13.11

Analisis Pelaburan Pada Kos Dalam Anak Syarikat Dan Syarikat Bersekutu

Perkara	SEDC	STIDC	HDC	SALCRA	BDA	YS	LCDA	STB	SFC
Anak Sykt (100%)	31	27	2	1	3	2	6	1	1
Anak Sykt (>50%)	5	4	0	3	1	3	0	0	0
Sykt Bersekutu(<50%)	11	7	1	2	6	15	4	0	0
Jumlah Syarikat	47	38	3	6	10	20	10	1	1
Pelaburan (RM Juta)	271.91	90.70	13.56	20.83	36.39	155.96	112.70	0.20	2.50

Sumber: Penyata Kewangan BBN

13.5.10.2. Status Anak Syarikat

Analisis Audit mendapati 9 Badan Berkanun Negeri telah melabur dalam 90 anak syarikat iaitu 57 anak syarikat berstatus aktif dan 33 berstatus dorman. Pelaburan BBN dalam anak syarikatnya meningkat daripada 85 syarikat pada tahun 2009 kepada 90 syarikat pada tahun 2010. Daripada 9 BBN, SEDC dan STIDC mempunyai bilangan anak syarikat terbanyak iaitu 36 anak syarikat SEDC dan 31 anak syarikat STIDC. Bagaimanapun, daripada 36 anak syarikat SEDC, sebanyak 13 anak syarikat atau 36.1% ialah syarikat berstatus dorman manakala 17 anak syarikat STIDC atau 54.8% ialah syarikat yang masih berstatus dorman. Bilangan anak syarikat yang aktif dan dorman adalah seperti di **Jadual 13.12**.

Jadual 13.12

Bilangan Anak Syarikat Yang Aktif Dan Dorman Bagi Tahun 2010

Bil.	BBN	Bilangan Anak Syarikat (Ekuiti lebih daripada 50%)		
		Status Aktif	Status Dorman	Jumlah syarikat
1.	SEDC	23	13	36
2.	STIDC	14	17	31
3.	LCDA	4	2	6
4.	SALCRA	4	0	4
5.	BDA	4	0	4
6.	YS	5	0	5
7.	HDC	2	0	2
8.	SFC	1	0	1
9.	STB	0	1	1
Jumlah		57	33	90

Sumber: Penyata Kewangan BBN

13.5.10.3. Analisis Keuntungan/Kerugian Terkumpul Syarikat

Pada 31 Disember 2010, sebanyak 35 anak syarikat yang aktif di bawah 9 BBN telah mendapat keuntungan terkumpul secara keseluruhan yang berjumlah RM575.31 juta. Dari segi kerugian terkumpul, analisis Audit mendapati 23 anak syarikat BBN telah menunjukkan kerugian terkumpul secara keseluruhan iaitu RM198.43 juta. Bagaimanapun, jika dianalisis secara keseluruhan dari segi keuntungan atau kerugian bersih, 7 daripada 9 BBN mendapat keuntungan bersih. Antara anak syarikat yang mencatat keuntungan terkumpul yang tertinggi ialah Pelita Holdings Sdn. Bhd. (LCDA) sejumlah RM152.18 juta, Harwood Timber Sdn. Bhd. (STIDC) sejumlah RM96.79 juta, Hornbill Skyway Sdn Bhd (STIDC) sejumlah RM96.86 juta, Serian Palm Oil Mill (SALCRA) sejumlah RM29.72 juta dan Kuching Hotel Sdn Bhd (SEDC) sejumlah RM29.09 juta. Analisis keuntungan terkumpul dan kerugian terkumpul anak syarikat BBN bagi tahun kewangan 2010 adalah seperti di **Jadual 13.13**.

Jadual 13.13
**Analisis Keuntungan/(Kerugian) Terkumpul
Anak Syarikat Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun Kewangan 2010**

Bil.	BBN	Keuntungan Terkumpul		Kerugian Terkumpul		Keuntungan/(Kerugian) Bersih
		Bil. Syarikat	(RM Juta)	Bil. Syarikat	(RM Juta)	
1.	STIDC	11	218.37	3	-12.15	206.22
2.	SEDC	10	58.64	13	-78.06	-19.42
3.	SALCRA	3	71.02	1	-5.52	65.50
4.	YS	5	33.40	0	0	33.40
5.	SFC	1	22.86	0	0	22.86
6.	HDC	2	8.66	0	0	8.66
7.	BDA	2	10.18	2	-0.33	9.85
8.	LCDA	1	152.18	3	-102.11	50.07
9.	STB	0	0	1	-0.26	-0.26
Jumlah		35	575.31	23	-198.43	376.88

Sumber: Penyata Kewangan Anak Syarikat

Nota: Status Anak Syarikat lalih Aktif Kecuali Anak Syarikat STB

Pada pendapat Audit, Lembaga Pengarah Badan Berkanun Negeri yang berkenaan hendaklah sentiasa memantau prestasi kewangan anak syarikat dan mengkaji semula pelaburan dalam anak syarikat yang berstatus dorman dan menghadapi kerugian terkumpul. Ini adalah untuk memastikan anak syarikat berdaya maju yang berterusan dan pelaburan dalam anak syarikat dapat memberi pulangan. Terma rujukan pinjaman anak syarikat hendaklah jelas menunjukkan bayaran balik kepada Badan Berkanun Induk dalam tempoh yang ditetapkan.

13.5.11. Prestasi Kewangan PBT

13.5.11.1. Setakat 22 Jun 2012, Jabatan Audit Negara telah membuat pengesahan dan mengeluarkan Sijil Audit terhadap Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 2010 untuk kesemua 25 PBT di Sarawak yang terdiri daripada 3 Dewan/Majlis Bandaraya, 2 Majlis Perbandaran dan 20 Majlis Daerah. Prestasi kewangan PBT bagi tahun berakhir 31 Disember 2010 adalah seperti di **Jadual 13.14**.

Jadual 13.14
Prestasi Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2010

Bil.	Pihak Berkuasa Tempatan	Penyata Pendapatan Pada 31 Disember 2010			Lembaran Imbangan Pada 31 Disember 2010		
		Pendapatan	Perbelanjaan	Surplus/Defisit	Aset Semasa	Liabiliti Semasa	Aset Semasa Bersih
		(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)
1.	Dewan Bandaraya Kuching Utara	89.05	77.93	11.12	168.02	12.07	155.95
2.	Majlis Bandaraya Kuching Selatan	82.94	63.75	19.19	112.75	9.14	103.61
3.	Majlis Bandaraya Miri	64.39	56.13	8.26	82.23	12.33	69.90
4.	Majlis Perbandaran Padawan	44.64	40.33	4.31	76.81	7.72	69.09
5.	Majlis Perbandaran Sibu	53.99	58.84	-4.85	33.44	7.42	26.02

Bil.	Pihak Berkuasa Tempatan	Penyata Pendapatan Pada 31 Disember 2010			Lembaran Imbangan Pada 31 Disember 2010		
		Pendapatan (RM Juta)	Perbelanjaan (RM Juta)	Surplus/ Defisit (RM Juta)	Aset Semasa (RM Juta)	Liabiliti Semasa (RM Juta)	Aset Semasa Bersih (RM Juta)
6.	Majlis Daerah Bau	8.91	5.13	3.78	30.18	0.33	29.85
7.	Majlis Daerah Betong	4.41	4.57	-0.16	3.46	0.28	3.18
8.	Majlis Daerah Dalat Dan Mukah	5.82	7.21	-1.39	18.27	0.68	17.59
9.	Majlis Daerah Kanowit	2.85	3.83	-0.98	5.13	0.26	4.87
10.	Majlis Daerah Kapit	7.25	7.52	-0.27	5.16	0.34	4.82
11.	Majlis Daerah Lawas	2.62	3.36	-0.74	9.99	0.20	9.79
12.	Majlis Daerah Limbang	5.90	5.50	0.40	6.68	0.34	6.34
13.	Majlis Daerah Luar Bandar Sibu	14.12	12.40	1.72	27.16	0.86	26.30
14.	Majlis Daerah Lundu	5.26	3.48	1.78	14.19	0.29	13.90
15.	Majlis Daerah Lubok Antu	2.60	3.23	-0.63	1.87	0.17	1.70
16.	Majlis Daerah Maradong Dan Julau	4.23	4.49	-0.26	7.19	0.08	7.11
17.	Majlis Daerah Marudi	4.21	5.00	-0.79	13.89	0.08	13.81
18.	Majlis Daerah Matu Dan Daro	3.66	3.67	-0.01	2.54	0.10	2.44
19.	Majlis Daerah Saratok	9.17	7.12	2.05	25.05	0.07	24.98
20.	Majlis Daerah Samarahan	12.42	10.87	1.55	17.22	1.17	16.05
21.	Majlis Daerah Sarikei	13.18	18.78	-5.60	20.53	1.38	19.15
22.	Majlis Daerah Serian	18.16	8.34	9.82	30.29	0.70	29.59
23.	Majlis Daerah Simunjan	3.49	2.68	0.81	4.00	0.08	3.92
24.	Majlis Daerah Sri Aman	8.61	10.93	-2.32	7.15	0.52	6.63
25.	Majlis Daerah Subis	3.62	3.44	0.18	9.73	0.28	9.45
Jumlah		475.50	428.53	46.97	732.93	56.89	676.04

Sumber: Penyata Kewangan PBT

a. Dewan Bandaraya Dan Majlis Bandaraya

Secara keseluruhannya, pada tahun 2010 ketiga-tiga Dewan/Majlis Bandaraya telah mencatatkan surplus semasa sejumlah RM38.57 juta. Adalah didapati surplus semasa secara keseluruhan Dewan/Majlis Bandaraya menunjukkan peningkatan sejumlah RM11.26 juta atau 41.2% berbanding surplus sejumlah RM27.31 juta pada tahun 2009. Dewan Bandaraya Kuching Utara menunjukkan peningkatan yang ketara dalam prestasi kewangan dengan mencatat surplus semasa sejumlah RM11.12 juta iaitu peningkatan sejumlah RM6.84 juta atau 159.8% berbanding surplus sejumlah RM4.28 juta yang dicatat pada tahun 2009. Majlis Bandaraya Kuching Selatan juga mencatatkan surplus pada tahun 2010 iaitu sejumlah RM19.19 juta iaitu peningkatan

sejumlah RM7.08 juta atau 58.5% berbanding RM12.11 juta pada tahun 2009. Bagaimanapun, pada tahun 2010 Majlis Bandaraya Miri mencatatkan penurunan sejumlah RM2.66 juta atau 24.4% berbanding RM10.92 juta pada tahun 2009.

b. Majlis Perbandaran

Pada tahun 2010, secara keseluruhannya Majlis Perbandaran mencatatkan defisit semasa sejumlah RM0.54 juta. Prestasi kewangan ini menunjukkan penurunan sejumlah RM17.56 juta atau 103.2% berbanding surplus sejumlah RM17.02 juta pada tahun 2009. Prestasi kewangan Majlis Perbandaran Padawan pada tahun 2010 menunjukkan surplus sejumlah RM4.31 juta. Bagaimanapun, ianya mencatatkan penurunan sejumlah RM7.08 juta atau 62.2% berbanding surplus sejumlah RM11.39 juta pada tahun 2009. Majlis Perbandaran Sibu juga mencatatkan penurunan prestasi kewangan daripada surplus sejumlah RM5.63 juta pada tahun 2009 kepada defisit sejumlah RM4.85 juta pada tahun 2010, penurunan sejumlah RM10.48 juta atau 186.1%. Kedudukan surplus dan defisit bagi Dewan/Majlis Bandaraya dan Majlis Perbandaran adalah seperti di **Jadual 13.15**.

Jadual 13.15

Kedudukan Kewangan Tahunan Bagi Dewan/Majlis Bandaraya Dan Majlis Perbandaran

Bil.	Pihak Berkuasa Tempatan	Tahun		Perubahan	
		2009 Surplus (RM Juta)	2010 Surplus/ Defisit (RM Juta)	Surplus/ Defisit (RM Juta)	(%)
Dewan/Majlis Bandaraya					
1.	Dewan Bandaraya Kuching Utara	4.28	11.12	6.84	159.8
2.	Majlis Bandaraya Kuching Selatan	12.11	19.19	7.08	58.5
3.	Majlis Bandaraya Miri	10.92	8.26	-2.66	-24.4
Jumlah		27.31	38.57	11.26	41.2
Majlis Perbandaran					
1.	Majlis Perbandaran Padawan	11.39	4.31	-7.08	-62.2
2.	Majlis Perbandaran Sibu	5.63	-4.85	-10.48	-186.1
Jumlah		17.02	-0.54	-17.56	-103.2

Sumber: Penyata Kewangan PBT

c. Majlis Daerah

Secara keseluruhannya, Majlis Daerah mencatatkan surplus semasa sejumlah RM8.94 juta pada tahun 2010. Surplus semasa secara keseluruhan ini menunjukkan penurunan sejumlah RM27.34 juta atau 75.4% berbanding surplus sejumlah RM36.28 juta yang dicatat pada tahun 2009. Sembilan daripada 20 Majlis Daerah mengalami surplus semasa sejumlah RM22.09 juta pada tahun kewangan 2010 berbanding 17 Majlis Daerah mencatatkan surplus semasa sejumlah RM37.88 juta pada tahun 2009. Daripada jumlah tersebut, 6 Majlis Daerah mempunyai surplus semasa yang melebihi RM1 juta, iaitu Majlis Daerah Serian, Bau, Saratok, Lundu, Luar Bandar Sibu dan Samarahan. Sebelas Majlis Daerah mencatat defisit semasa

sejumlah RM13.15 juta berbanding hanya tiga Majlis Daerah pada tahun 2009 dengan nilai defisit sejumlah RM1.60 juta. Majlis Daerah yang mengalami defisit semasa adalah Majlis Daerah Matu dan Daro, Betong, Maradong dan Julau, Kapit, Lubok Antu, Lawas, Marudi, Kanowit, Dalat dan Mukah, Sri Aman dan Sarikei. Mekanisme dan tindakan tertentu perlu dirangka dan dilaksanakan untuk membaiki prestasi kewangan Majlis Daerah yang mengalami defisit semasa. Ringkasan kedudukan kewangan Majlis Daerah adalah seperti di **Jadual 13.16**.

Jadual 13.16
Kedudukan Kewangan Tahunan Bagi Majlis Daerah

Perkara	Tahun 2009		Tahun 2010		Perubahan	
	Bil. Majlis Daerah	(RM Juta)	Bil. Majlis Daerah	(RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Surplus	17	37.88	9	22.09	-15.79	-41.7
Defisit	3	-1.60	11	-13.15	-11.55	-721.9
Jumlah	20	36.28	20	8.94	-27.34	-75.4

Sumber: Penyata Kewangan PBT

13.5.11.2. Hasil Dan Perbelanjaan

Pada tahun 2010, PBT telah membelanjakan sejumlah RM428.53 juta yang meliputi perbelanjaan emolumen, pengangkutan dan perjalanan rasmi, pentadbiran am, perkhidmatan dan bekalan, perbelanjaan khas, penyenggaraan serta perhubungan dan utiliti. Hasil utama PBT pula adalah daripada cukai taksiran, geran berkanun/sumbangan Kerajaan, faedah daripada pelaburan, lesen perniagaan dan perkhidmatan sewaan. Analisis Audit mendapati pada tahun 2010, PBT telah mengutip hasil sejumlah RM475.50 juta. Adalah didapati geran berkanun/sumbangan Kerajaan menyumbangkan RM194.10 juta atau 40.8% daripada keseluruhan hasil PBT tersebut. Hasil PBT bagi tahun kewangan berakhir 31 Disember 2010 adalah seperti di **Jadual 13.17**.

Jadual 13.17
Jenis Hasil PBT Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2010

Kategori PBT	Bil. PBT	Cukai Taksiran (RM Juta)	Geran Berkanun (RM Juta)	Pelbagai (RM Juta)	Lesen (RM Juta)	Faedah Pelaburan (RM Juta)	Jumlah (RM Juta)
Bandaraya	3	118.03	60.53	45.06	5.79	6.96	236.38
Perbandaran	2	47.48	33.41	14.65	1.88	1.22	98.64
Majlis Daerah	20	25.46	100.16	8.59	2.82	3.45	140.48
Jumlah	25	190.97	194.10	68.30	10.49	11.63	475.50

Sumber: Penyata Kewangan PBT

13.5.11.3. Harta Bersih Semasa

Pada tahun 2010, 24 daripada 25 PBT di Negeri Sarawak mengamalkan perakaunan berasaskan tunai dan satu PBT iaitu Dewan Bandaraya Kuching Utara mengamalkan perakaunan berasaskan akrual. Mengikut perakaunan berasaskan tunai, nilai prabayar, penghutang dan juga harta modal tidak diambil kira dalam Lembaran Imbangan. Hanya

wang tunai dan simpanan tetap diambil kira dalam penyediaan Lembaran Imbangan tahunan PBT. Analisis Audit terhadap harta bersih semasa PBT iaitu harta semasa ditolak dengan tanggungan semasa PBT mendapatkan perkara berikut:

- a. Analisis Audit mendapatkan harta bersih semasa bagi Dewan Bandaraya Kuching Utara pada tahun 2010 telah meningkat sejumlah RM33.23 juta atau 27.1% iaitu sejumlah RM122.72 juta pada tahun 2009 berbanding sejumlah RM155.95 juta pada tahun 2010.
- b. Pada akhir tahun 2010, harta bersih semasa bagi Majlis Bandaraya Kuching Selatan berjumlah RM103.61 juta. Ini menunjukkan peningkatan sejumlah RM19.86 juta atau 23.7% berbanding dengan tahun 2009 sejumlah RM83.75 juta. Sementara itu, harta bersih semasa Majlis Bandaraya Miri menunjukkan pertambahan sejumlah RM8.72 juta atau 14.3% iaitu sejumlah RM61.18 juta pada tahun 2009 berbanding sejumlah RM69.90 juta pada tahun 2010.
- c. Majlis Perbandaran Padawan mempunyai harta bersih semasa sejumlah RM69.09 juta pada tahun 2010 iaitu pertambahan sejumlah RM4.35 juta atau 6.7% berbanding sejumlah RM64.75 juta pada tahun 2009. Sementara itu, nilai harta bersih semasa Majlis Perbandaran Sibu menunjukkan pengurangan sejumlah RM4.53 juta atau 14.8% iaitu sejumlah RM30.55 juta pada tahun 2009 berbanding sejumlah RM26.02 juta pada tahun 2010.
- d. Pada tahun 2010 harta bersih semasa bagi 20 Majlis Daerah di Sarawak pula berjumlah RM 251.47 juta. Jumlah ini menunjukkan peningkatan sejumlah RM8.42 juta atau 3.5% berbanding sejumlah RM243.05 juta pada tahun 2009. Nilai harta bersih semasa ini tidak termasuk harta modal yang dimiliki oleh Majlis Daerah kerana kesemua Majlis Daerah menggunakan perakaunan berdasarkan tunai di mana harta modal tidak diambil kira dalam penyediaan penyata harta dan tanggungan Majlis Daerah.

13.5.11.4. Tuggakan Hasil Cukai Taksiran

- a. Cukai taksiran adalah cukai tahunan yang dikenakan terhadap harta pegangan di bawah kawasan pentadbiran PBT mengikut kuasa *The Local Authorities Ordinance*, 1996. Cukai taksiran adalah merupakan penyumbang utama kepada pendapatan PBT. Harta pegangan yang dikenakan cukai taksiran adalah rumah kediaman, kedai, bangunan perniagaan, pejabat bukan milik kerajaan, kilang dan depot. Sehingga akhir tahun 2010, sejumlah RM190.97 juta cukai taksiran telah dikutip oleh PBT di Negeri Sarawak. Kutipan ini meningkat sejumlah RM9.74 juta atau 5.4% berbanding kutipan cukai taksiran pada tahun 2009. Jumlah hasil cukai taksiran yang dikutip di peringkat Bandaraya, Perbandaran dan Majlis Daerah bagi tahun 2009 dan 2010 adalah seperti di **Jadual 13.18**.

Jadual 13.18
Kutipan Cukai Taksiran Bagi Tempoh 2009 Dan 2010

Kategori PBT	Bilangan PBT	Tahun		Perubahan	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Bandaraya	3	112.89	118.03	5.14	4.6
Perbandaran	2	45.20	47.48	2.28	5.0
Majlis Daerah	20	23.14	25.46	2.32	10.0
Jumlah	25	181.23	190.97	9.74	5.4

Sumber: Penyata Kewangan PBT

- b. Secara keseluruhannya, analisis Audit terhadap tunggakan cukai taksiran mendapati jumlah tunggakan telah menurun daripada sejumlah RM68.92 juta pada tahun 2009 menjadi sejumlah RM68.49 juta pada tahun 2010 iaitu pengurangan sejumlah RM0.43 juta atau 0.6%. Bagi kategori Bandaraya, jumlah tunggakan cukai taksiran tahun 2010 telah menurun sejumlah RM2.44 juta atau 7.2% berbanding tahun 2009. Bagi kategori Perbandaran, jumlah tunggakan cukai taksiran telah meningkat sejumlah RM0.95 juta atau 6.5% berbanding tahun 2009. Begitu juga dengan Majlis Daerah, keseluruhan tunggakan cukai telah meningkat sejumlah RM1.06 juta atau sebanyak 5.2%. Peningkatan tunggakan cukai ini menunjukkan PBT perlu berusaha untuk mengutip tunggakan cukai Majlis. Tunggakan cukai taksiran bagi keseluruhan PBT adalah seperti di **Jadual 13.19**.

Jadual 13.19
Tunggakan Cukai Taksiran Bagi Tempoh Tahun 2009 Dan 2010

Kategori PBT	Bilangan PBT	Tahun		Perubahan	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Bandaraya	3	33.73	31.29	-2.44	-7.2
Perbandaran	2	14.66	15.61	0.95	6.5
Majlis Daerah	20	20.53	21.59	1.06	5.2
Jumlah	25	68.92	68.49	-0.43	-0.6

Sumber: Penyata Kewangan PBT

- c. Adalah didapati 16 PBT telah menunjukkan peningkatan bagi tunggakan cukai taksiran manakala 9 PBT telah menunjukkan penurunan bagi tunggakan cukai pada tahun 2010 berbanding tahun 2009 iaitu Dewan Bandaraya Kuching Utara, Majlis Bandaraya Kuching Selatan, Majlis Bandaraya Miri, Majlis Daerah Samarahan, Majlis Daerah Matu Dan Daro, Majlis Daerah Saratok, Majlis Daerah Lawas, Majlis Daerah Lundu dan Majlis Daerah Simunjan. Peningkatan tunggakan cukai yang dialami oleh PBT perlu diambil perhatian serius untuk mengukuhkan lagi kewangan Majlis. Antara sebab peningkatan tunggakan ini ialah sikap pemilik pegangan yang tidak prihatin dan kurang mengambil berat tanggungjawab untuk membayar cukai. Senarai Nilaian Majlis juga tidak dikemas kini menyebabkan pegangan yang sudah tidak wujud masih dikeluarkan bil serta kemudahan untuk pembayar cukai penduduk luar bandar yang agak menyukarkan dan penduduk luar bandar yang tidak berkemampuan untuk membayar cukai. Sehubungan itu, pihak Majlis perlu mengambil tindakan yang lebih serius untuk mengurangkan peningkatan tunggakan cukai taksiran seperti

mengeluarkan dan menghantar notis tuntutan selepas tarikh genap bayaran, mengambil tindakan undang-undang terhadap penghutang, mengadakan kaunter bergerak dan menyita pegangan yang berkaitan.

13.6. SYOR AUDIT

13.6.1. Untuk memastikan prestasi kewangan Badan Berkanun Negeri bertambah kukuh, Badan Berkanun Negeri adalah disyorkan mengambil langkah seperti berikut:

13.6.1.1. Ketua Eksekutif/Pengurus Besar Badan Berkanun Negeri perlu bertindak proaktif dan tegas dalam melaksanakan program dan aktiviti Agensi yang dapat menjana pendapatan Badan Berkanun Negeri.

13.6.1.2. Ketua/Pengurus Besar Badan Berkanun Negeri perlu mengambil tindakan tegas terhadap tunggakan hutang daripada penghutang dan juga daripada anak syarikat Badan Berkanun Negeri supaya dapat mengukuhkan kedudukan tunai.

13.6.1.3. Bagi anak syarikat Badan Berkanun Negeri yang mengalami kerugian berterusan dan berstatus dorman, Lembaga Pengarah hendaklah mengkaji semula kedudukan syarikat berkenaan sama ada untuk meneruskan operasi atau sebaliknya.

13.6.1.4. Lembaga Pengarah Syarikat Badan Berkanun Negeri hendaklah mewujudkan *Key Performance Index* untuk memantau prestasi anak syarikat supaya prinsip *going-concern* anak syarikat yang terbabit dapat dikekalkan.

13.6.1.5. Anak syarikat Badan Berkanun Negeri hendaklah mengamalkan tadbir urus yang baik.

13.6.1.6. Bagi Badan Berkanun Negeri yang kecil dan belum mewujudkan Unit Audit Dalam, pengauditan berkala oleh Unit Audit Dalam, Jabatan Ketua Menteri hendaklah dilaksanakan untuk penambahbaikan pengurusan kewangan Agensi secara berterusan.

13.6.1.7. Peraturan Kewangan dan Perakaunan hendaklah disediakan oleh Badan Berkanun Negeri mengikut kesesuaian Badan Berkanun Negeri dengan kelulusan daripada Lembaga Pengarah dan Setiausaha Kewangan Negeri.

13.6.1.8. Badan Berkanun Negeri hendaklah membayar balik tunggakan pinjaman dengan Kerajaan berdasarkan pada jadual bayaran balik pinjaman yang disediakan.

13.6.2. Untuk memastikan prestasi kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bertambah kukuh, Pihak Berkuasa Tempatan adalah disyorkan mengambil tindakan seperti berikut:

13.6.2.1. Jabatan Ketua Menteri dan Kementerian Kerajaan Tempatan Dan Pembangunan Komuniti Sarawak perlu mengambil inisiatif untuk melaksanakan perakaunan berasaskan akrual bagi Pihak Berkuasa Tempatan di Sarawak dengan memberi keutamaan kepada Majlis Bandaraya Kuching Selatan, Majlis Bandaraya Miri, Majlis Perbandaran Padawan dan Majlis Perbandaran Sibu.

13.6.2.2. Jabatan Ketua Menteri dan Kementerian Kerajaan Tempatan Dan Pembangunan Komuniti perlu memastikan bahawa pengurusan aset tetap dan aset mudah alih di semua Pihak Berkuasa Tempatan diseragamkan dari segi prosedur dan amalan.

13.6.2.3. Bagi mengukuhkan lagi kedudukan kewangan, Pihak Berkuasa Tempatan hendaklah menimbang langkah yang berkesan dan mengambil tindakan proaktif untuk memungut hasil bagi mengurangkan trend tuggakan cukai taksiran yang kian meningkat.

13.6.2.4. Pelaksanaan projek pembangunan yang telah dikenal pasti perlu dijalankan dengan segera oleh Pihak Berkuasa Tempatan bagi mengelak pembaziran disebabkan oleh peningkatan kos dan hasrat Kerajaan menyediakan kemudahan infrastruktur kepada penduduk tercapai.

13.6.2.5. Sistem perakaunan SMART 2000 yang digunakan di PBT perlu dikaji semula secara komprehensif supaya segala kelemahan sistem yang sedia ada dikenal pasti dan diambil kira dalam pembangunan untuk penambahbaikan.

13.6.2.6. Jabatan Ketua Menteri serta Kementerian Kerajaan Tempatan Dan Pembangunan Komuniti mengkaji semula keperluan tenaga kerja dan struktur organisasi di semua PBT agar wujud keseragaman serta bersesuaian dengan peranan dan beban kerja di PBT.

13.6.2.7. Jabatan Ketua Menteri dan Kementerian Kerajaan Tempatan Dan Pembangunan Komuniti menyediakan program pembangunan kapasiti khusus untuk PBT yang merangkumi aspek sistem dan peraturan perakaunan, teknikal, polisi dan lain-lain untuk mewujudkan pegawai/kakitangan yang berpengalaman serta mahir.

Bahagian VI

Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara dan Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri

**PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN
MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI****14. PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA MENGENAI PENYATA
KEWANGAN KERAJAAN NEGERI**

Mengikut Perkara 112A(1) Perlembagaan Persekutuan, Laporan Ketua Audit Negara mengenai Akaun Kerajaan Negeri yang telah diaudit hendaklah dibentangkan segera di Dewan Undangan Negeri. Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Dan Pengurusan Kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri Sarawak Tahun 2010 dan Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Aktiviti Kementerian/Jabatan/Agensi Dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Sarawak Tahun 2010 telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada 14 November 2011.

15. MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

15.1. Sepanjang tahun 2011, Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam telah bermesyuarat sekali sahaja pada Januari 2011 untuk membincangkan perkara yang dibangkitkan dalam Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Dan Pengurusan Kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri Sarawak Tahun 2009 serta Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Aktiviti Kementerian/Jabatan/Agensi Dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Sarawak bagi tahun 2008 dan 2009. Semasa membincangkan perkara yang dibangkitkan dalam Laporan Ketua Audit Negara, Pegawai Pengawal bagi Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri/Anak Syarikat Kerajaan yang berkenaan telah diminta hadir untuk menjelaskan isu-isu yang dibangkitkan oleh Jawatankuasa. Pada tahun 2012, Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri Sarawak telah bermesyuarat pada 24 hingga 25 Julai 2012 untuk membincangkan perkara yang dibangkitkan dalam Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2010.

15.2. Selaras dengan peranan Jawatankuasa untuk memastikan wujudnya Akauntabiliti Awam, Jawatankuasa hendaklah bermesyuarat dengan lebih kerap bagi membincangkan Laporan Ketua Audit Negara yang telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri, membuat lawatan ke tapak projek dan anak syarikat Kerajaan Negeri, mengkaji isu-isu lama yang belum selesai, membincangkan isu semasa yang mempunyai kepentingan umum serta memastikan syor Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri diambil tindakan oleh Ketua-ketua Kementerian/Jabatan/Agensi Negeri.

15.3. Bagi melengkapkan kitaran akauntabiliti, Laporan Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri terhadap Laporan Ketua Audit Negara yang telah dibincangkan perlu disediakan dan dibentang di Dewan Undangan Negeri. Laporan yang terkini dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada 14 Mei 2012 adalah Laporan Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri Ke-44 yang membincangkan mengenai Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2008.

Penutup

Pada umumnya, tahap penyediaan dan penyerahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri adalah bertambah baik. Begitu juga tahap pengurusan kewangan Kementerian/Jabatan/Agensi pada tahun 2011 telah menunjukkan prestasi lebih baik berbanding tahun 2010 kerana Kementerian/Jabatan/Agensi telah memberi fokus yang lebih sejak pelaksanaan Indeks Akauntabiliti oleh Jabatan Audit Negara mulai tahun 2007. Bagaimanapun, prestasinya masih boleh dipertingkatkan lagi sekiranya Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan bukan sahaja mengambil tindakan memperbetulkan kelemahan yang telah dibangkitkan oleh pihak Audit, bahkan juga mengambil tindakan *preventive* bagi memastikan kelemahan yang sama tidak berulang. Sehubungan ini, bagi memantapkan lagi prestasi pengurusan kewangan, adalah disyorkan perkara berikut:

- a. Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan perlu mengaturkan supaya pemeriksaan secara menyeluruh dijalankan untuk menentukan sama ada kelemahan yang dibangkitkan oleh Jabatan Audit Negara juga berlaku di bahagian lain dan seterusnya mengambil tindakan pembetulan memandangkan pengauditan yang dijalankan oleh Jabatan Audit Negara adalah berdasarkan kepada sampel dan skop tertentu.
- b. Jabatan/Agensi perlu mempertingkatkan keberkesanan fungsi Unit Audit Dalam (UAD). Antaranya ialah dengan memastikan anggota UAD mendapat latihan dan bimbingan yang secukupnya, perancangan audit tahunan disediakan supaya pengauditan dapat dilaksanakan mengikut keutamaan, penilaian dibuat secara objektif dan bebas bukan sahaja berkaitan dengan aspek kawalan dalam malahan pengurusan risiko dan tadbir urus organisasi, melaporkan penemuan yang signifikan serta mengesyorkan cadangan yang memberi impak kepada organisasi.
- c. Bagi memperbaiki tahap pengurusan kewangan, penglibatan Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan perlu dipertingkatkan. Mereka perlu terlibat secara *hands on* dalam urusan tersebut.
- d. Ketua Jabatan perlu mewujudkan sistem *check and balance*, *frequent monitoring* and *audit spot checks*, mengadakan penilaian secara berkala ke atas kemahiran dan keupayaan pegawai serta memberi latihan kepada pegawai yang terlibat dengan pengurusan kewangan bagi meningkatkan kecekapan mereka. Ini adalah bagi mengelakkan pegawai kurang mahir atau kurang pengetahuan menggunakan budi bicara apabila membuat keputusan.

JABATAN AUDIT NEGARA

Putrajaya
22 Jun 2012

Lampiran

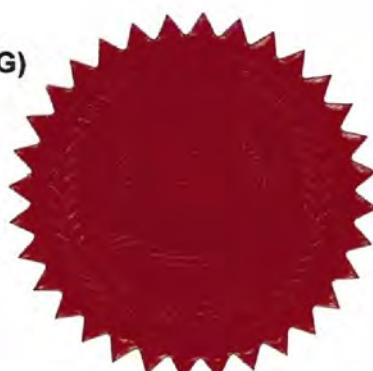
**SIJIL KETUA AUDIT NEGARA
MENGENAI PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI SARAWAK
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2011**

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Sarawak bagi tahun berakhir 31 Disember 2011 telah diaudit atas arahan saya selaras dengan Akta Audit 1957. Pihak pengurusan Kerajaan Negeri adalah bertanggungjawab terhadap Penyata Kewangan ini dan tanggungjawab saya adalah mengaudit dan memberi pendapat terhadap Penyata Kewangan tersebut. Pengauditan telah dilaksanakan dengan berpandukan piawaian pengauditan yang diluluskan.

Pada pendapat saya, Penyata Kewangan ini memberi gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Sarawak pada 31 Disember 2011; hasil operasi serta aliran tunainya bagi tahun tersebut berdasarkan piawaian perakaunan yang diluluskan. Rekod perakaunannya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

(TAN SRI DATO' SETIA HAJI AMBRIN BIN BUANG)
Ketua Audit Negara
Malaysia.

Putrajaya
22 Jun 2012

KENYATAAN OLEH
SETIAUSAHA KEWANGAN NEGERI SARAWAK
DAN
AKAUNTAN NEGERI SARAWAK

Pada pendapat kami, akaun awam serta notanya yang dilampirkan bersama ini di muka 14 hingga 231 telah disusun supaya menunjukkan gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Kerajaan Negeri ini pada 31 Disember 2011 dan hasil kewangannya untuk tahun berakhir pada tarikh itu.

Bagi pihak Kerajaan Negeri Sarawak,

DATO SRI AHMAD TARMIZI BIN HAJI SULAIMAN
Setiausaha Kewangan Negeri
Sarawak

JUMASTAPHA BIN LAMAT
Akauntan Negeri
Sarawak

Tarikh: 8 Mac 2012

Lembaran Imbangan
seperti pada 31 Disember 2011

	Nota	2011	2010
		RM	RM
ASET			
A Wangtunai	7	33,104,304	104,662,306
Wangtunai Dalam Tangan		684,795	548,839
Wangtunai Dalam Perjalanan		9,532,774	13,143,029
Wangtunai Di Bank/Dengan Ejen		22,886,735	90,970,438
B Pelaburan	7	18,427,246,753	15,601,902,388
		18,460,351,057	15,706,564,694
JUMLAH ASET DIPEGANG BAGI:			
C Akaun Hasil Disatukan	8-10	12,456,196,840	9,853,254,199
D Akaun Amanah Disatukan	11 - 15	6,004,154,217	5,853,310,495
D1 Kumpulan Wang Pembangunan		3,183,779,525	2,975,608,527
D2 Kumpulan Wang Amanah Kerajaan		1,804,583,710	1,800,863,072
D3 Kumpulan Wang Amanah Awam		239,745,129	267,613,798
D4 Deposit		612,524,443	505,064,703
D5 Akaun Kena Bayar		163,521,410	304,160,395
E Akaun Pinjaman Disatukan	16	-	-
		18,460,351,057	15,706,564,694

Lembaran Imbangan ini hendaklah dibaca bersama dengan penyata dan nota yang dilembarkan.

DATO SRI AHMAD TARMIZI BIN HAJI SULAIMAN
Setiausaha Kewangan Negeri
Sarawak

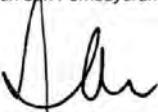

JUMASTAPHA BIN LAMAT
Akauntan Negeri
Sarawak

**Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wangtunai
seperti pada 31 Disember 2011**

	<u>Nota</u>	<u>2011</u>		<u>2010</u>	
		17	RM	RM	RM
TERIMAAN					
Hasil					
Hasil Cukai		1,252,254,857		1,160,118,998	
Hasil Bukan Cukai		5,237,278,843		4,331,705,279	
Terimaan Bukan Hasil		16,397,184		13,028,302	
Pemberian Persekutuan dan Bayaran Balik		<u>121,210,956</u>	6,627,141,840	<u>101,884,605</u>	5,606,737,184
Pinjaman					
Pinjaman Dalam Negeri			203,816,512		400,538,355
Terimaan Modal					
Terimaan Balik Pinjaman		88,839,419		50,323,501	
Pelbagai Terimaan Modal		117,130,345		38,604,149	
Lain-lain Terimaan - Amanah		<u>5,251,521,807</u>	<u>5,457,491,571</u>	<u>5,141,153,463</u>	<u>5,230,081,113</u>
Jumlah Terimaan			<u>12,288,449,923</u>		<u>11,237,356,652</u>
BAYARAN					
Perbelanjaan Mengurus					
Emolumen		(504,460,448)		(480,770,783)	
Perkhidmatan dan Bekalan		(525,714,794)		(473,289,323)	
Aset		(21,612,830)		(18,775,193)	
Pemberian dan Kenaan Tetap		(268,006,039)		(255,279,874)	
Perbelanjaan-perbelanjaan lain		<u>(14,798,893)</u>	<u>(1,334,593,004)</u>	<u>(5,104,464)</u>	<u>(1,233,219,637)</u>
Perbelanjaan Pembangunan			(2,701,615,278)		(2,490,216,982)
Perbelanjaan Modal					
Pembelian Instrumen Kewangan			(2,825,344,364)		(2,467,223,717)
Bayaran Balik Pinjaman					
Pinjaman Dalam Negeri			(114,606,195)		(55,946,935)
Lain-lain Bayaran					
Bayaran Amanah			<u>(5,383,849,084)</u>		<u>(4,983,651,088)</u>
Jumlah Bayaran			<u>(12,360,007,925)</u>		<u>(11,230,258,359)</u>
Lebihan/(Kurangan) Wangtunai Wangtunai pada 1 Januari			(71,558,002)		7,098,293
			<u>104,662,306</u>		<u>97,564,013</u>
JUMLAH WANGTUNAI PADA 31 DISEMBER			<u>33,104,304</u>		<u>104,662,306</u>

Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wangtunai ini hendaklah dibaca bersama dengan penyata dan nota yang dilembarkan.

DATO SRI AHMAD TARMIZI BIN HAJI SULAIMAN
Setiausaha Kewangan Negeri
Sarawak

JUMASTAPHA BIN LAMAT
Akauntan Negeri
Sarawak

Penyata Akaun Memorandum
seperti pada 31 Disember 2011

	Nota	2011 RM	2010 RM
ASET			
F1 Penyata Memorandum Pelaburan	7,18	2,648,950,266	2,572,849,003
F2 Penyata Memorandum Pinjaman Boleh Dituntut	18-19	2,336,729,681	2,304,929,171
JUMLAH ASET			
		<u>4,985,679,947</u>	<u>4,877,778,174</u>
TANGGUNGAN			
G1 Penyata Memorandum Hutang Awam	18,20	2,224,822,465	2,104,058,454
JUMLAH TANGGUNGAN			
		<u>2,224,822,465</u>	<u>2,104,058,454</u>

Penyata Akaun Memorandum ini hendaklah dibaca bersama dengan penyata dan nota yang dilembarkan.

DATU SRI AHMAD TARMIZI BIN HAJI SULAIMAN
Setiausaha Kewangan Negeri
Sarawak

JUMASTAPHA BIN LAMAT
Akauntan Negeri
Sarawak

C Penyata Hasil Dan Perbelanjaan
bagi tahun berakhir 31 Disember 2011

Perihal	2011				2010	
	Belanjawan Disemak		Sebenar		Sebenar	
	RM	%	RM	%	RM	%
Baki pada 1 Januari	-	-	9,853,254,198.72		7,635,683,587.17	-
C1 HASIL						
Hasil Cukai	1,025,033,831.00	24.78	1,252,254,856.58	18.90	1,160,118,997.80	20.69
Hasil Bukan Cukai	2,990,659,602.00	72.31	5,237,278,843.72	79.03	4,331,705,279.36	77.26
Terimaan Bukan Hasil	8,640,600.00	0.21	16,397,183.53	0.25	13,028,301.99	0.23
Pemberian Persekutuan Dan Bayaranbalik	111,810,000.00	2.70	121,210,956.06	1.83	101,884,605.13	1.82
JUMLAH HASIL	4,136,144,033.00	100.00	6,627,141,839.89	100.00	5,606,737,184.28	100.00
C2 PERBELANJAAN MENGURUS						
Emolumen	512,142,792.45	12.85	504,460,448.34	12.54	480,770,783.34	14.19
Perkhidmatan Dan Bekalan	488,884,947.36	12.26	525,714,793.75	13.06	473,289,322.82	13.96
Aset	22,130,944.79	0.56	21,612,830.15	0.54	18,775,193.18	0.55
Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap	383,501,637.80	9.62	382,612,233.91	9.51	311,226,809.29	9.18
Perbelanjaan-Perbelanjaan Lain	5,285,267.60	0.13	14,798,892.52	0.37	5,104,464.10	0.15
Caruman Kepada Kumpulan Wang Berkanun	1,411,945,590.00	35.41	1,449,199,198.67	36.01	1,289,166,572.73	38.04
	2,575,000,000.00	64.59	2,575,000,000.00	63.99	2,100,000,000.00	61.96
JUMLAH PERBELANJAAN MENGURUS	3,986,945,590.00	100.00	4,024,199,198.67	100.00	3,389,166,572.73	100.00
LEBIHAN BAGI TAHUN	149,198,443.00	-	2,602,942,641.22	-	2,217,570,611.55	-
BAKI PADA 31 DISEMBER	-	-	12,456,196,839.94	-	9,853,254,198.72	-

Nota Kepada Akaun

bagi tahun berakhir 31 Disember 2011

(Nota ini merupakan sebahagian daripada Akaun Awam dan perlu dibaca bersama dengannya.)

DASAR DAN KAEDEH PERAKAUNAN YANG PENTING

1. Entiti Perakaunan

Entiti perakaunan Kerajaan Negeri Sarawak adalah termasuk semua kementerian dan jabatan Kerajaan Negeri tetapi tidak termasuk badan-badan berkanun, pihak berkuasa tempatan dan syarikat milik-kerajaan.

2. Kumpulan Wang Negeri Disatukan

Mengikut kehendak Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61], tiga akaun berasingan diselenggarakan di bawah 'Kumpulan Wang Negeri Disatukan', iaitu:

- a) Akaun Hasil Disatukan (Penyata C), yang ke dalamnya hasil Kerajaan diterima dan darinya perbelanjaan mengurus dilakukan;
- b) Akaun Pinjaman Disatukan (Penyata E), dalam mana semua penerimaan pinjaman dan pemindahan kepada kumpulan wang yang lain diakaunkan; dan
- c) Akaun Amanah Disatukan (Penyata D), yang di bawahnya segala terimaan dan bayaran Kumpulan Wang Amanah Kerajaan dan wang yang diterima oleh Kerajaan untuk maksud tertentu diakaunkan.

3. Konsep Asas

Dasar perakaunan Kerajaan Negeri adalah berdasarkan dua konsep seperti terkandung dalam Perlembagaan Persekutuan, iaitu:

- a) konsep Kumpulan Wang Negeri Disatukan yang berpuncu dari keperluan bahawa segala hasil dan wang yang diterima dibayar masuk ke dalam serta menjadi satu kumpulan wang yang dinamakan "Kumpulan Wang Negeri Disatukan", dan
- b) konsep bahawa tiada wang, kecuali perbelanjaan tanggungan tertentu, boleh dikeluarkan dari Kumpulan Wang Negeri Disatukan melainkan diperuntukkan atau dibenarkan dengan cara lain oleh Dewan Undangan Negeri.

Dewan Undangan Negeri memberi kuasa melakukan pembayaran dari Kumpulan Wang Disatukan melalui Ordinan Perbekalan Tahunan dan Ordinan Perbekalan Tambahan serta undang-undang lain. Kuasa membelanja yang dibenarkan

melalui Ordinan Perbekalan adalah untuk maksud yang ditetapkan serta amaun maksimum, dan kuasa membelanja yang tidak digunakan akan luput pada akhir tahun yang baginya ia dibenarkan. Kuasa membelanja yang dibenarkan melalui undang-undang lain untuk maksud yang tertentu serta bagi amaun dan tempoh masa seperti yang ditetapkan tidak luput pada akhir tahun yang dalamnya ia diberi.

4. Dasar Perakaunan

Semua urusniaga Kerajaan diakaunkan mengikut asas tunai, iaitu berdasarkan terimaan dan bayaran, dengan ubahsuai dalam Akaun Kena Bayar bagi membenarkan bayaran dibuat dalam bulan Januari bagi bekalan dan perkhidmatan yang diterima sehingga 31 Disember tahun sebelumnya untuk dikenakan kepada akaun tahun itu.

5. Tahun Kewangan

Tahun kewangan sebagaimana yang telah ditetapkan oleh Seksyen 3 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] adalah suatu tempoh dua belas bulan yang berakhir pada 31 Disember setiap tahun.

6. Urusniaga Dalam Matawang Asing

Urusniaga berkaitan dengan hutang awam yang dilaksanakan dalam matawang asing dimasukkan berdasarkan nilai setaranya dalam Ringgit Malaysia yang sebenarnya dibayar atau diterima, iaitu pada kadar pertukaran yang berkuatkuasa pada masa pertukaran dibuat. Urusniaga lain yang dilaksanakan dalam matawang asing diterjemahkan ke Ringgit Malaysia atas kadar piawai yang ditetapkan oleh Bank Negara Malaysia.

LEMBARAN IMBANGAN

7. Wangtunai dan Pelaburan

Wangtunai (Penyata A) dan Pelaburan (Penyata B) yang dilaporkan dalam Lembaran Imbangan terdiri dari lebihan terkumpul bagi ketiga-tiga akaun Kumpulan Wang Disatukan. Pelaburan diambilkira pada nilai nominal dengan nilai buku untuk rujukan.

Bagaimanapun, pelaburan yang telah dikenakan kepada perbelanjaan mengurus dan perbelanjaan pembangunan tidak dilaporkan dalam Lembaran Imbangan tetapi dalam Penyata Akaun Memorandum.

Nota Kepada Akaun

bagi tahun berakhir 31 Disember 2011

(Nota ini merupakan sebahagian daripada Akaun Awam dan perlu dibaca bersama dengannya.)

AKAUN HASIL DISATUKAN

8. Hasil

Kutipan hasil (Penyata C1 dan C1.1) diakaunkan secara jumlah kasar ke dalam Akaun Hasil Disatukan kecuali diperuntukkan sebaliknya oleh mana-mana undang-undang. Hasil yang patut diterima tetapi belum sebenarnya diterima dalam tahun kewangan tidak dimasukkaunkan. Bayaran balik hasil yang dilakukan mengikut mana-mana undang-undang dikenakan sebagai perbelanjaan.

9. Perbelanjaan

Semua kenaan kepada peruntukan Belanjawan bagi barang-barang dan perkhidmatan serta bayaran pindahan seperti caruman kepada Kumpulan Wang Pembangunan serta wang yang diperuntukkan kepada badan-badan berkanun dan pihak-pihak tertentu melalui pemberian, pinjaman dan pelaburan (jika berkaitan) dianggap sebagai perbelanjaan (Penyata C2, C2.1 dan C2.2).

Terimaan balik bayaran lebih yang dilakukan dalam tahun kewangan yang sama dikreditkan kepada butir perbelanjaan dari mana bayaran asalnya dibuat, manakala yang berkaitan dengan perbelanjaan tahun-tahun lepas dikreditkan kepada akaun hasil.

10. Perbelanjaan Tanggungan

Perbelanjaan Tanggungan (Penyata C2, C2.1 dan C2.2) terdiri dari perbelanjaan yang wajib dikenakan ke atas Kumpulan Wang Disatukan mengikut mana-mana undang-undang Negeri. Ia termasuk pemberian berkanun kepada kerajaan negeri, pencen, perbelanjaan hutang dan gantirugi yang diberi oleh mana-mana mahkamah atau tribunal.

Walaupun peruntukan bagi menampung perbelanjaan tanggungan disertakan dalam anggaran yang dikemukakan di Dewan Undangan Negeri ianya tidak dimasukkan dalam Ordinan-Ordinan Perbekalan kerana perbelanjaan tanggungan telah terdahulunya dibenarkan oleh undang-undang Negeri.

wang ini terdiri kebanyakannya dari pinjaman yang diambil bagi maksud pembangunan, caruman dari Akaun Hasil Disatukan dan terimaan bayaran balik pinjaman yang diberi dari Kumpulan Wang Pembangunan. Wang dalam kumpulan wang ini hanya boleh dibelanjakan untuk maksud-maksud seperti yang ditentukan dalam Akta Kumpulan Wang Pembangunan 1966. Perbelanjaan pembangunan merangkumi perbelanjaan langsung serta juga pemberian, pinjaman dan pelaburan. Pelaburan dan pinjaman boleh ditutup yang dibayar dari Kumpulan Wang Pembangunan tidak disertakan dalam Lembaran Imbangan tetapi dalam Akaun Memorandum.

12. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan

Kumpulan Wang Amanah Kerajaan (Penyata D2) ditubuhkan di bawah Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] bagi maksud tertentu, selaras dengan Perlembagaan Persekutuan. Sebahagian dari kumpulan wang ini bercorak kumpulan wang pusingan manakala yang lain adalah bagi bayaran langsung. Pelaburan yang dipegang bagi sebahagian Kumpulan Wang Amanah Kerajaan disertakan dalam Lembaran Imbangan dan diringkaskan dalam Penyata B.

13. Kumpulan Wang Amanah Awam

Kumpulan Wang Amanah Awam (Penyata D3) yang ditubuhkan di bawah Seksyen 9 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61], terdiri dari Kumpulan Wang Amanah Khas dan Am yang diterima bagi maksud tertentu. Pelaburan yang dipegang bagi sebahagian Kumpulan Wang Amanah Awam disertakan dalam Lembaran Imbangan dan diringkaskan dalam Penyata B.

14. Deposit

Bagi akaun Deposit (Penyata D4) ianya terdiri dari deposit Am dan Khas bagi mengakaunkan wang yang diterima khusus bagi sesuatu maksud di bawah mana-mana undang-undang atau mengikut perjanjian. Pelaburan yang dipegang bagi deposit disertakan dalam Lembaran Imbangan dan diringkaskan dalam Penyata B.

15. Akaun Kena Bayar

Akaun Kena Bayar (Penyata D5) merupakan jumlah terhutang kepada pembekal barang-barang dan perkhidmatan yang diperolehi oleh Kerajaan dalam tahun semasa yang bayarannya dibuat awal tahun berikutnya.

AKAUN AMANAH DISATUKAN

11. Kumpulan Wang Pembangunan

Kumpulan Wang Pembangunan, yang ditubuhkan oleh Akta Kumpulan Wang Pembangunan 1966, diakaunkan dalam Akaun Amanah (Penyata D1). Terimaan kumpulan

Nota Kepada Akaun

bagi tahun berakhir 31 Disember 2011

*(Nota ini merupakan sebahagian daripada Akaun Awam dan perlu dibaca bersama dengannya.)***AKAUN PINJAMAN DISATUKAN****16. Pinjaman**

Pinjaman yang diterima di bawah kuasa undang-undang Persekutuan diakaunkan ke dalam Akaun Pinjaman Disatukan (Penyata E). Terimaan dari pinjaman yang diambil, dipindahkan ke Kumpulan Wang Pembangunan.

PENYATA PENERIMAAN DAN PEMBAYARAN WANGTUNAI**17. Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wangtunai**

Semua penerimaan dan pembayaran wangtunai ditunjukkan dalam penyata ini. Terimaan wangtunai terdiri daripada terimaan hasil, pinjaman, modal dan terimaan-terimaan lain. Bayaran wangtunai terdiri daripada bayaran semua perbelanjaan mengurus, pembangunan, pembelian instrumen kewangan, bayaran balik pinjaman dan bayaran-bayaran lain.

AKAUN MEMORANDUM**18. Akaun Memorandum**

Akaun Memorandum, yang dalamnya diakaunkan aset dan liabiliti Kerajaan yang tidak merupakan sebahagian dari Kumpulan Wang Disatukan, tidak disertakan dalam Lembaran Imbangsan tetapi disertakan berasingan dalam Penyata Akaun Memorandum. Penyata Akaun Memorandum yang dilaporkan dalam Akaun Awam terdiri dari penyata yang berkaitan dengan aset seperti pelaburan (Penyata F1), pinjaman boleh dituntut (Penyata F2), serta penyata yang berkaitan dengan tanggungan seperti hutang awam (Penyata G1).

19. Aset

Aset dikenakan kepada perbelanjaan pada masa ianya dibeli atau dibina. Tuntutan kewangan oleh Kerajaan seperti hasil berakru dan pinjaman boleh dituntut tidak dilaporkan dalam Lembaran Imbangsan. Bagaimanapun penyata-penyata terhadap pinjaman boleh dituntut (Penyata F2) disertakan dalam Akaun Memorandum.

20. Liabiliti

Tuntutan kewangan atas Kerajaan yang belum diselesaikan pada penutup tahun kewangan tidak dilaporkan dalam Lembaran Imbangsan. Bagaimanapun, penyata-penyata mengenai hutang awam berkaitan dengan pinjaman yang diambil oleh Kerajaan (Penyata G1) dilaporkan dalam Akaun Memorandum.

Hutang Awam, yang terdiri dari semua pinjaman yang diambil oleh Kerajaan yang masih belum diselesaikan, adalah dilaporkan dalam Penyata Memorandum Hutang Awam (Penyata G1). Nilai setara hutang luar negeri yang belum selesai dilaporkan berdasarkan kadar pertukaran yang disebutkan oleh Bank Negara Malaysia berkuatkuasa seperti pada 31 Disember 2011.

21. Jaminan

Back-to-back guarantee yang diberi oleh Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan Malaysia untuk kemudahan kredit yang diperolehi oleh entiti-entiti korporat yang berkaitan adalah RM573.04 juta pada tahun 2011 (2010: RM805.32 juta).

ANGKA BANDINGAN**22. Angka bandingan telah dipinda di mana perlu untuk disesuaikan dengan susunan tahun ini.**

